

Úvodní stránka > Obrátit se na soud > Kde a jak > **Právo kterého státu se použije?**

Právo kterého státu se použije?

Jste-li účastníkem soudního sporu ve věci, v níž ne všechny skutečnosti souvisí se stejnou zemí, je nutné zjistit, které právo soud použije při rozhodování ve věci samé.

S tím, jak se rozšiřuje mezinárodní obchod a cestování, zvyšuje se i nebezpečí, že se společnost nebo jednotlivec mohou stát účastníky sporu, který má mezinárodní povahu. Mezinárodní povaha sporu může být zapříčiněna tím, že jednotliví účastníci mají různou státní příslušnost nebo bydliště v různých zemích či uzavřeli smlouvu týkající se transakce v zahraničí.

V případě sporu nepostačuje určit, který soud má mezinárodní příslušnost k projednání dané věci a vydání rozhodnutí; je třeba určit rovněž rozhodné právo pro rozhodnutí ve věci samé.

Chcete-li získat podrobné informace o právu některého členského státu, zvolte si jeho vlaječku.

Poslední aktualizace: 26/10/2020

Tyto stránky spravuje Evropská komise. Informace na této stránce nemusí nezbytně vyjadřovat oficiální stanovisko Evropské komise. Komise neodpovídá ani neručí za informace nebo údaje, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Pokud jde o předpisy v oblasti autorských práv pro webové stránky EU, viz právní upozornění.

Které právo se použije? - Belgie

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Závaznými zdroji belgického vnitrostátního práva jsou právní předpisy, obecné právní zásady a zvykové právo. Právní předpisy musí být přijaty příslušným orgánem veřejné moci; obecné právní zásady jsou právně závazné, jelikož je společnost přesvědčena o jejich právním významu; zvykové právo spočívá v nepsaném právu a obecně uznávaných postupech.

V Belgii se soudy nemusí řídit precedentem: judikatura má stejně jako právní doktrína autoritu, není však závazná. Soudní rozhodnutí jsou platná pouze mezi účastníky řízení a nezavazují ostatní soudce rozhodující v podobných věcech. Kromě Ústavního soudu (Cour constitutionnelle / Grondwettelijk Hof) nemůže žádný soud požadovat, aby se ostatní soudy řídily precedentem, který stanoví. Ani rozsudek kasačního soudu (Cour de cassation / Hof van Cassatie) neobsahuje pokyny v tom smyslu, že je pro soud, který danou věc projednává znovu, závazný. Pouze v případě, vydá-li kasační soud v téže věci druhé rozhodnutí, je obsah tohoto rozhodnutí pro soud, který má vynést konečné rozhodnutí, závazný.

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Poznámka:

Federální veřejná služba ministerstva zahraničních věcí má databázi s přehledem dvoustranných a mnohostranných úmluv, jež byly podepsány od roku 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

Znění řady úmluv platných v Belgii je zveřejněno v belgickém úředním věstníku (Moniteur belge / Belgisch Staatsblad), který je od roku 1997 přístupný elektronicky: <http://justice.belgium.be>

Znění mnoha úmluv lze na uvedených internetových stránkách nalézt i v případě, byly-li uzavřeny před rokem 1987, a to v oddíle „Législation consolidée“ / „Geconsolideerde Wetgeving“ (2 800 položek ke dni 1. srpna 2004).

Belgie je v zásadě svrchovaným státem, který má nad subjekty podléhající jurisdikci jeho soudů nejvyšší moc. Vzhledem k rostoucí internacionalizaci společnosti je Belgie stále více vázána pravidly, která přijaly nadnárodní a mezinárodní organizace a instituce. Belgické právo ovlivňuje zejména Evropská unie (EU), Organizace spojených národů (OSN), Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) a Rada Evropy, které tím, že na jedné straně přijímají smlouvy a předpisy (jež mohou či nemusí být přímo použitelné) a na druhé straně směrnice a postupy harmonizace právních předpisů, usilují o to, aby členské státy těchto organizací příslušně upravily své vnitrostátní právní systémy.

Úmluvami v oblasti lidských práv, které jsou v Belgii přímo použitelné, je Evropská úmluva o lidských právech a Evropská sociální charta, jež obě přijala Rada Evropy. Odpovídajícími předpisy na úrovni OSN jsou Pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Evropská unie (EU) jakožto nadnárodní organizace má významný vliv na své členské státy, a tedy i Belgii. Hlavními právními nástroji EU jsou nařízení, která jsou přímo použitelná, a směrnice, jež musí členské státy provést ve vnitrostátním právu samy.

V oblasti rozvoje různých oblastí práva, jako je mezinárodní právo soukromé, mezinárodní trestní právo a mezinárodní obchodní a hospodářské právo, působí bezpočet institucí a organizací. Pro zmínku alespoň několik z nich: OSN, Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (Uncitral), Haagská konference o mezinárodním právu soukromém, Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (Unidroit), Rada Evropy, Evropská unie a Evropské společenství, Mezinárodní komise pro osobní stav, Mezinárodní námořní organizace (IMO), IATA (letecká doprava), Unie Beneluxu atd.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Federální orgány i orgány jednotlivých belgických autonomních oblastí mohou uzavírat dvoustranné úmluvy s ostatními zeměmi nebo regiony světa v závislosti na tom, zda dotyčná záležitost spadá do jejich oblasti působnosti. Většina těchto úmluv je uzavřena se sousedními zeměmi nebo se zeměmi, s nimiž má Belgie úzké či významné obchodní vztahy.

2 Uplatňování kolizních norem

Zákon ze dne 16. července 2004 o kodexu mezinárodního práva soukromého (dále jen kodex MPS) byl zveřejněn v úředním věstníku Moniteur belge dne 27. července 2004. Do zákona je možné nahlížet na internetových stránkách [konsolidovaných právních předpisů](https://www.law.kuleuven.be/ipr/en).

Tento informativní přehled vychází z kodexu MPS. Ustanovení kodexu týkající se mezinárodní příslušnosti i účinků rozhodnutí cizích soudů a veřejných listin se vztahují na žaloby podané po vstupu zákona v platnost a na soudní rozhodnutí a veřejné listiny vydané po vstupu zákona v platnost. Dřívější případy, které nespádají do přechodné úpravy stanovené v kodexu MPS, se řídí širokou škálou právních předpisů a obsáhlým souborem judikatury a právní doktríny. Užitečné mohou být tyto internetové stránky:

– <https://www.law.kuleuven.be/ipr/en>

- <https://www.ipr.be/fr>
- <https://www.dipr.be/fr>

Kodex MPS se použije pouze tehdy, není-li daná věc upravena mezinárodními úmluvami, právem Evropské unie nebo zvláštními právními předpisy.

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Belgičtí soudci neuplatňují pouze belgické právo. Často musí vynést rozhodnutí na základě cizího práva.

Podle belgického mezinárodního práva soukromého je nutno cizí právo použít na základě výkladu přijatého v cizí zemi; pokud soud nemůže zjistit obsah cizího práva sám, může požádat o součinnost strany. Není-li zjevně možné, aby soud zjistil obsah cizího práva v přiměřené lhůtě, použije se belgické právo (článek 15 kodexu MPS).

2.2 Zpětný odkaz

Od přijetí kodexu MPS již není zpětný odkaz obecně uznáván (článek 16 kodexu MPS). Kodex však obsahuje výjimku s ohledem na rozhodné právo pro právnické osoby (článek 110 kodexu MPS) a možný zpětný odkaz na belgické právo v případě způsobilosti fyzických osob (viz níže).

2.3 Změna kolizního kritéria

Hraniční určovatel se může změnit v čase (např. státní příslušnost) nebo v prostoru (např. obvyklý pobyt).

Kodex mezinárodního práva soukromého se snaží stanovit pravidlo, které se použije v nejčastějších situacích, v nichž dochází ke změně hraničního určovatele (kolizního kritéria).

Pokud jde například o účinky manželství, prvním hraničním určovatelem je podle kodexu obvyklý pobyt manželů v době, kdy se účinky uplatní (článek 48 kodexu MPS).

Pokud jde o věci rodičovství, kodex stanoví, že rozhodným právem je právo státní příslušnosti osoby, o jejíž rodičovství se jedná, v době narození dítěte (článek 62 kodexu MPS).

Věcná práva k věcem se řídí právem státu, na jehož území se daná věc nachází v době jejich uplatnění. Kodex však stanoví, že se nabytí a zánik těchto práv řídí právem státu, ve kterém se daná věc nachází v době úkonů či skutečností, z nichž se vychází jako ze základu pro nabytí či zánik práva (článek 87 kodexu MPS).

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

V řadě případů stanovených v kodexu se nepoužijí obvyklé kolizní normy.

1. Výjimečně není právo určené podle kodexu použitelné, je-li zjevné, že vzhledem ke všem okolnostem má situace pouze velmi slabý vztah k Belgii a velmi úzce souvisí s jiným státem. V takovém případě se použije právo tohoto jiného státu (článek 19).
2. Použitelné jsou i nadále imperativní normy nebo normy veřejného práva obsažené v belgickém právním řádu, které upravují situaci s mezinárodním prvkem bez ohledu na právo určené kolizními normami (článek 20 kodexu MPS).
3. Existuje výjimka týkající se mezinárodního veřejného pořádku, která umožňuje nepoužít určité aspekty cizího práva, pokud by jejich účinek nebyl v belgickém právním řádu přípustný (článek 21 kodexu MPS).

2.5 Zjištění cizího práva

Belgický soud může strany požádat o zjištění obsahu a rozsahu cizího práva. Soud může použít rovněž Evropskou úmluvu o poskytování informací o cizím právu, která byla podepsána v Londýně dne 7. června 1968. Vyžaduje-li se autentický důkaz, bude strana požádána, aby předložila osvědčení nazývané *certificat de coutume*, v němž příslušný cizí orgán poskytuje autentický důkaz o normách, které jsou nebo byly použitelné v jeho zemi.

3 Kolizní pravidla

Je-li podle již zmíněných pravidel příslušný belgický soud, musí uvážit, které právo by se mělo ve sporu použít. Soud o této otázce rozhodne v souladu s belgickým mezinárodním právem soukromým. V závislosti na předmětu sporu existují různé faktory, které mohou danou věc spojovat s určitým právním řádem. Kodex mezinárodního práva soukromého je strukturován podle témat a udává příslušný hraniční určovatel podle dané oblasti. Některé tyto oblasti jsou projednány níže.

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Použije se nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Kodex mezinárodního práva soukromého rozšiřuje použitelnost staré Římské úmluvy z roku 1980 na smluvní záležitosti, které jsou z její oblasti působnosti vyloučeny. Kodex by měl být brzy upraven tak, aby zohledňoval situaci vyplývající z nahrazení staré Římské úmluvy nařízením Řím I.

Některé záležitosti vyloučené z oblasti působnosti nařízení se však řídí zvláštními pravidly, a to

– podle mezinárodních úmluv (zejména Ženevské úmluvy ze dne 7. června 1930 pro kolizní normy v souvislosti se směnkami cizími a vlastními a Ženevské úmluvy ze dne 19. března 1931 pro kolizní normy v souvislosti se šeky) nebo

– podle zvláštních ustanovení kodexu (zejména článku 124 o svěření a článku 111 o dohodách o partnerství).

Je třeba rovněž uvést, že podle článku 25 nařízení platí i nadále některé mezinárodní úmluvy, konkrétně:

– Budapešťská úmluva ze dne 21. června 2001 o smlouvě o přepravě zboží po vnitrozemských vodních cestách,

– Mezinárodní úmluva o záchraně, Londýn, 28. dubna 1989,

– Mezinárodní úmluvy o sjednocení některých pravidel o srážkách, výpomoci i záchraně na moři, podepsané v Bruselu dne 23. září 1910, a podpisový protokol připojený k těmto úmluvám.

3.2 Mimosmluvní závazky

Použije se nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). Kodex mezinárodního práva soukromého rozšiřuje jeho používání i na záležitosti, které jsou z jeho oblasti působnosti vyloučeny.

Některé záležitosti vyloučené z oblasti působnosti nařízení se však řídí zvláštními pravidly. Závazkové vztahy, které vznikají z pomluvy nebo narušení soukromí či osobnostních práv, se řídí právem státu, na jehož území k pomluvě či narušení došlo nebo může dojít, podle volby žalobce, ledaže odpovědná osoba prokáže, že vznik škody v tomto státě nemohla předvídat (článek 99 kodexu MPS).

Je třeba rovněž uvést, že podle článku 28 nařízení platí i nadále některé mezinárodní úmluvy, konkrétně:

– Haagská úmluva ze dne 4. května 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody,

– Mezinárodní úmluva o sjednocení některých pravidel týkajících se civilní jurisdikce v případě srážky (International Convention for the unification of certain rules concerning civil jurisdiction in matters of collision), Mezinárodní úmluva o sjednocení některých pravidel týkajících se trestní jurisdikce v případě srážky či jiných mimořádných událostí na moři (International Convention for the unification of certain rules relating to penal jurisdiction in matters of collision or other incidents of navigation) a Mezinárodní úmluva o sjednocení některých pravidel týkajících se zadržení námořních lodí (International Convention for the unification of certain rules relating to the arrest of sea-going ships), všechny podepsané v Bruselu dne 10. května 1952,

– Mezinárodní úmluva o záchraně, Londýn, 28. dubna 1989,

– Úmluva o udělování evropských patentů, Mnichov, 5. října 1973,

– Mezinárodní úmluva ze dne 29. května 1933 o sjednocení některých pravidel pro předběžné zabavení letadla,

– Mezinárodní úmluvy o sjednocení některých pravidel o srážkách, výpomoci i záchraně na moři, podepsané v Bruselu dne 23. září 1910, a podpisový protokol připojený k těmto úmluvám.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Není-li v kodexu MPS stanoveno jinak, je rozhodným právem ve sporech týkajících se osobního statusu a způsobilosti právo státu, jehož je dotyčná osoba státním příslušníkem (vnitrostátní právo). Totéž pravidlo upravuje změnu pohlaví (čl. 35b kodexu MPS).

Co se týká způsobilosti fyzických osob, kodex obsahuje ustanovení o částečném zpětném odkazu: tato otázka se bude řídit belgickým právem, pokud cizí právo vyžaduje použití belgického práva (článek 34 kodexu).

V souladu s obecnou zásadou je rozhodným právem pro určení příjmení a jména právo státu, jehož je tato osoba státním příslušníkem (čl. 37 odst. 1 kodexu MSP), nebo právo jednoho ze států, jehož je státním příslušníkem, pokud má tato osoba více státních příslušností (čl. 37 odst. 2 kodexu MSP).

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Jako obecné pravidlo pro stanovení rozhodného práva čl. 62 odst. 1 první pododstavec kodexu MPS uvádí, že určení a popření rodičovství se řídí právem státu, jehož je daná osoba státním příslušníkem v době narození dítěte, nebo pokud určení rodičovství vyplývá z dobrovolného úkonu, v době tohoto úkonu. Pokud právo označené jako rozhodné nestanoví v případě rodičovství určeného dobrovolným úkonem požadavek na souhlas, stanoví se tento požadavek, jakož i podmínky a způsob vyjádření souhlasu podle práva státu, na jehož území má osoba v době jeho udělení obvyklé bydliště (čl. 62 odst. 1 druhý pododstavec kodexu MPS).

3.4.2 Osvojení

Podmínky pro určení osvojení se řídí vnitrostátním právem osvojitele nebo společným vnitrostátním právem osvojitelů. Nemají-li osvojitelé stejnou státní příslušnost, jsou podmínky upraveny právem místa jejich obvyklého pobytu, a pokud takové místo neexistuje, belgickým právem (článek 67 kodexu MPS). Právem rozhodným pro různé vyžadované souhlasy je právo státu, ve kterém má osvojenec obvyklý pobyt. Pokud však toto právo nevyžaduje souhlas osvojence a jeho biologických rodičů či zákonných zástupců nebo nezná institut osvojení, řídí se takové souhlasy belgickým právem (články 67 a 68 kodexu mezinárodního práva soukromého).

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Co se týká práva rozhodného pro manželství, kodex mezinárodního práva soukromého rozlišuje mezi:

1. příslibem manželství: právo státu obvyklého pobytu budoucích manželů, nebo není-li takového místa, právo státu, jehož jsou oba budoucí manželé státními příslušníky, nebo nemají-li společnou státní příslušnost, belgické právo (článek 45 kodexu MPS);
2. uzavřením manželství: vnitrostátní právo každého z manželů, s možnou výjimkou manželství osob stejného pohlaví, v tomto případě bude ustanovení cizího práva zakazující takovýto sňatek vyloučeno, je-li jeden z manželů státním příslušníkem státu, jehož právo takového manželství připouští, nebo má obvyklý pobyt v takovém státě (článek 46 kodexu MPS);
3. náležitostmi: právo státu, ve kterém je manželství uzavřeno (článek 47 kodexu MPS);
4. účinky manželství: právo státu obvyklého pobytu manželů, nebo není-li takového místa, právo státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky, nebo nemají-li společnou státní příslušnost, belgické právo (článek 48 kodexu MPS).

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Co se týká partnerství či jiné registrované formy soužití, belgické právo rozlišuje mezi vztahy osob žijících společně, které tvoří svazek rovnocenný manželství, a vztahy, jež svazek rovnocenný manželství nevytvářejí.

Právem rozhodným pro první typ soužití je právo, které se vztahuje na manželství (viz výše), zatímco právem rozhodným pro vztahy v případě soužití, které nevytváří svazek rovnocenný manželství, je právo státu, ve kterém bylo soužití zaregistrováno poprvé.

Neexistují zvláštní ustanovení upravující neregistrované soužití (union libre).

3.5.3 Rozvod a rozluka

Pokud jde o rozvod a skutečný rozchod manželů (séparation de fait), jsou obecně použitelná pravidla nařízení Rady (EU) ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky (Řím III). Svoji případnou volbu rozhodného práva musí manželé oznámit nejpozději při prvním jednání u soudu, u něhož byl podán návrh na rozvod nebo rozluku.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Článek 15 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností odkazuje na Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti. Obecné pravidlo určuje právo státu, ve kterém má oprávněný obvyklý pobyt. Zvláštní pravidla však existují mezi dětmi a jejich rodiči, s ohledem na osoby mladší 21 let věku v jejich vztazích k jiným osobám, než jsou jejich rodiče, mezi manžely a bývalými manžely a mezi osobami, jejichž manželství bylo zrušeno. Protokol obsahuje rovněž ustanovení, které stranám umožňuje určit rozhodné právo.

Ve vztazích mezi Belgií a státem, jenž je smluvní stranou této úmluvy, neratifikoval však výše zmíněný Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007, se použije Haagská úmluva ze dne 24. října 1956 o právu rozhodném pro vyživovací povinnost k dětem.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Partneři si mohou sami zvolit právo, kterým se budou řídit jejich majetkové poměry v manželství. Tato volba rozhodného práva je omezená: právo státu prvního obvyklého pobytu partnerů po uzavření manželství, **nebo** vnitrostátní právo jednoho z manželů (článek 49 kodexu MPS).

Není-li rozhodné právo zvoleno, řídí se majetkové poměry v manželství právem státu prvního obvyklého pobytu partnerů po uzavření manželství. Nemají-li partneři obvyklý pobyt v témže státě, je rozhodným právem právo státu, jehož byli oba partneři státními příslušníky v době uzavření manželství. V ostatních případech se použije právo státu, ve kterém bylo manželství uzavřeno (článek 51 kodexu MPS).

3.7 Závěti a dědictví

Tuto oblast upravuje nařízení (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

3.8 Věcná práva

K určení rozhodného práva se použije místo, ve kterém se daná věc nachází (článek 87 kodexu MPS).

3.9 Insolvence

Úpadek je upraven v nařízení (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení. Základní zásadou stanovenou v nařízení je to, že existuje jedno hlavní obecné úpadkové řízení, na které mohou případně navazovat vedlejší místní řízení.

Poslední aktualizace: 17/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani

Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Bulharsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Základní ustanovení bulharského mezinárodního práva soukromého jsou obsažena v zákoníku o mezinárodním právu soukromém (*Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo, KMCP*). Hlavní zásadou pro určení práva rozhodného pro soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem je to, že se tyto vztahy řídí právem státu, k němuž mají nejužší vazbu.

Podle ústavy jsou ratifikované mezinárodní smlouvy součástí vnitrostátního právního řádu a mají přednost před pravidly vnitrostátních právních předpisů.

Kolizní normy, které se uplatňují v občanskoprávním řízení, jsou obsaženy také v občanském soudním řádu (*Grazhdanski protsesualen kodeks, GPK*).

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Viz výše.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Viz výše.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Podle článku 28 zákoníku o mezinárodním právu soukromém ověřuje mezinárodní příslušnost soud z vlastního podnětu, aniž by o to účastníci řízení museli požádat. Proti rozhodnutí o určení této příslušnosti lze podat odvolání nebo kasační stížnost. Soud musí být obeznámen s kolizními normami a uplatňovat je. Pokud rozhodnutí o tom, které právo se použije, závisí na kvalifikaci základních prvků nebo právního vztahu, jsou tyto prvky nebo vztahy kvalifikovány podle bulharských právních předpisů. Při posuzování kvalifikace musí soud zohlednit mezinárodní prvek ve vztazích, které mají být urovnány.

2.2 Zpětný odkaz

Bulharské mezinárodní právo soukromé zná zpětný odkaz a uplatňuje jej. Zpětný odkaz na bulharské právo a odkaz na právo třetí země jsou nepřijatelné s ohledem na:

1. právní postavení právnických osob a subjektů nezapsaných v rejstříku;
2. formální požadavky na právní úkony;
3. volbu rozhodného práva;
4. výživné;
5. smluvní závazkové vztahy;
6. mimosmluvní závazkové vztahy.

Podle čl. 40 odst. 3 zákoníku o mezinárodním právu soukromém se v případě, je-li přípustný zpětný odkaz, použije bulharské hmotné právo resp. hmotné právo třetí země.

2.3 Změna kolizního kritéria

Podle článku 27 zákoníku o mezinárodním právu soukromém je v případě, že v době zahájení řízení existovaly důvody mezinárodní příslušnosti, tato příslušnost zachována, i když tyto důvody v průběhu řízení pominuly. Jestliže v době zahájení řízení mezinárodní příslušnost nebyla založena, může vzniknout v průběhu řízení, nastanou-li pro ni v průběhu řízení důvody.

Změna okolností, na nichž se zakládá určení rozhodného práva, nemá zpětný účinek: článek 42 zákoníku o mezinárodním právu soukromém.

Změní-li se místo, kde se majetek nachází, po zřízení či zániku věcného práva, mění se v souladu s tím i rozhodné právo. Podle článku 66 zákoníku o mezinárodním právu soukromém nelze v případě přemístění majetku práva nabytá podle právních předpisů státu, v němž se tento majetek nacházel dříve, uplatnit na úkor práva státu, do něhož byl majetek přemístěn.

Podle čl. 93 odst. 4 zákoníku o mezinárodním právu soukromém se mohou smluvní strany kdykoli dohodnout na tom, že celá smlouva nebo její část bude podléhat jinému právu, než je právo, jímž se dotýčná smlouva řídila dříve.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Jediným případem, kdy se nepoužije ustanovení cizího práva, je situace, kdy jsou důsledky tohoto použití zjevně neslučitelné s bulharským veřejným pořádkem.

Použití kolizních norem v zákoníku o mezinárodním právu soukromém se nevztahuje na použití kogentních ustanovení bulharského práva, která se musí vzhledem k jejich předmětu a účelu použít bez ohledu na postoupení cizímu právu.

Soud může přihlídnout ke kogentním ustanovením jiného státu, k němuž má dotýčný vztah úzkou vazbu, jestliže tato ustanovení musí být podle práva státu, který je stanovil, použity bez ohledu na to, které právo bylo určeno jako rozhodné podle kolizní normy obsažené v zákoníku o mezinárodním právu soukromém. Při rozhodování, zda je nutné zohlednit tato zvláštní kogentní ustanovení, musí soud náležitě přihlídnout k jejich povaze a předmětu, jakož i k důsledkům jejich uplatnění či neuplatnění.

Bulharské soudy jsou příslušné pro žaloby podané proti více žalovaným, existují-li důvody příslušnosti s ohledem na jednoho z těchto žalovaných. Jsou-li bulharské soudy příslušné pro jednu ze žalob podaných žalobcem, jsou příslušné i pro posouzení zbývajících žalob.

2.5 Zjištění cizího práva

Soud nebo jiný orgán uplatňující právo zjišťuje obsah cizího práva z vlastního podnětu. Soud může použít metody stanovené v mezinárodních smlouvách, může si vyžádat informace od ministerstva spravedlnosti nebo jiného orgánu a požádat o stanoviska odborníky a specializované instituce.

Bez ohledu na výše uvedené mohou strany předložit dokumenty, které potvrzují obsah ustanovení cizího práva, na nichž zakládají své návrhy či námítky, nebo jinak pomoci soudu nebo jinému orgánu uplatňujícímu právo. Soud či jiný orgán uplatňující právo může stranám nařídít, aby mu byly při zjišťování obsahu cizího práva nápomocny.

Cizí právo je vykládáno a uplatňováno stejně jako ve státě svého vzniku.

Rozložení důkazního břemene stanoví hmotné právo, jímž se řídí důsledky skutečnosti vyžadující důkaz.

Může-li být příslušnost bulharských soudů určena dohodou stran sporu, může být tato příslušnost stanovena i bez takové dohody, uzná-li ji žalovaný výslovně či mlčky úkony týkajícími se podstaty sporu.

Bulharské donucovací orgány mají výlučnou pravomoc vynutit výkon v případě, má-li danou povinnost splnit osoba s obvyklým bydlištěm v Bulharsku, nebo nachází-li se předmět úkonu v Bulharsku.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Tato oblast se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) a Bulharsko je rovněž smluvní stranou Římské úmluvy z roku 1980, [Úmluvy 80/934/EHS o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřené k podpisu v Římě dne 19. června 1980.](#)

Není-li použitelné výše zmíněné nařízení, použijí se ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém.

Bulharské soudy jsou příslušné pro žaloby týkající se smluvních závazkových vztahů v případě, má-li žalovaný obvyklé bydliště, sídlo nebo hlavní místo podnikání v Bulharsku, pokud je žalobce nebo navrhovatel bulharským státním příslušníkem nebo právnickou osobou zaregistrovanou v Bulharsku a pokud se místo plnění závazku nachází v Bulharsku nebo žalovaný má hlavní místo podnikání v Bulharsku.

Smlouvy se řídí právem, které si strany zvolí.

Není-li dohodnuto jinak, má se za to, že strany uznávají použitelnost zvyklostí, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.

Strany si mohou podle svého přání zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu, nebo pouze pro její část.

Je-li předmětem smlouvy věcné právo k nemovitosti, má se za to, že smlouva má nejužší vazbu ke státu, v němž se dotyčná nemovitost nachází.

Uzavření a věcná platnost smlouvy či jednotlivého ustanovení smlouvy se řídí právem státu, jež se vztahuje na platnost této smlouvy. Smlouva je platná, pokud splňuje formální požadavky stanovené právem rozhodným pro smlouvu podle zákoníku o mezinárodním právu soukromém, nebo právem státu, v němž je smlouva uzavřena. Právo, jímž se smlouva řídí, se použije i v souvislosti s prokázáním existence smlouvy, pokud toto právo obsahuje pravidla, jež zakládají právní domněnky, či jiná ustanovení týkající se důkazního břemene.

Bulharské soudy jsou příslušné pro žaloby podané spotřebitelem v případě, má-li žalovaný obvyklé bydliště, sídlo nebo hlavní místo podnikání v Bulharsku, pokud je žalobce nebo navrhovatel bulharským státním příslušníkem nebo právnickou osobou zaregistrovanou v Bulharsku a pokud má obvyklé bydliště v Bulharsku.

Ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém se nevztahují na závazkové vztahy vyplývající ze směny cizí nebo vlastní a šeku.

3.2 Mimosmluvní závazky

Tato oblast se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Není-li použitelné výše zmíněné nařízení, použijí se ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém.

Závazkové vztahy vyplývající z deliktů odpovědnosti se řídí právem státu, na jehož území vznikla nebo pravděpodobně vznikne přímá škoda (*lex loci delicti commissi*). Pokud původce protiprávního jednání i poškozená osoba mají v době, kdy ke škodě dojde, obvyklé bydliště nebo místo podnikání v témže státě, použije se právo tohoto státu.

Bez ohledu na výše uvedené platí, že vyjde-li z celkových okolností najevo, že protiprávní jednání je zjevně úžeji spojeno s jiným státem, použije se právo tohoto jiného státu. Zjevně užší vazba se může zakládat na dříve existujícím vztahu mezi stranami, jako je smlouva úzce spojená s dotyčným protiprávním jednáním.

Bulharské soudy jsou příslušné pro žaloby o náhradu škody, která vznikla v důsledku protiprávního jednání, má-li žalovaný obvyklé bydliště nebo sídlo v Bulharsku, pokud žalobce splňuje stejné podmínky a pokud k jednání způsobujícímu škodu došlo v Bulharsku nebo škoda vznikla v Bulharsku.

Je-li škoda způsobena nebo hrozí-li způsobení škody vadným výrobkem, řídí se povinnost poskytnout náhradu právem státu, v němž má obvyklé bydliště osoba, již škoda vznikla.

Závazkové vztahy vyplývající z nekalé hospodářské soutěže nebo omezení hospodářské soutěže se řídí právem státu, na jehož území jsou nebo pravděpodobně budou přímo a významně dotčeny zájmy konkurentů ve vzájemných vztazích, nebo kolektivní zájmy spotřebitelů.

Závazkové vztahy, které vyplývají z porušení práv týkajících se osobnosti hromadnými sdělovacími prostředky nebo z porušení práv na ochranu osobních údajů, se řídí v závislosti na tom, co upřednostňuje osoba, již škoda vznikla, právem státu, v němž má tato osoba obvyklé bydliště, nebo právem státu, na jehož území škoda vznikla, či právem státu místa podnikání žalovaného.

Závazkové vztahy, které vyplývají z narušení životního prostředí, se řídí právem státu, na jehož území škoda vznikla.

Závazkové vztahy, které vyplývají z porušení autorského práva nebo práv souvisejících s právem autorským a z práv průmyslového vlastnictví, se řídí právem státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu práva (*lex loci protectionis*).

Závazkové vztahy vyplývající z bezdůvodného obohacení se řídí právem státu, v němž k obohacení dojde, s výjimkou případů, kdy dojde k bezdůvodnému obohacení v souvislosti s jiným vztahem mezi stranami (např. smlouva, která je úzce spojena s bezdůvodným obohacením).

Závazkové vztahy vyplývající z jednatelství bez příkazu se řídí právem státu obvyklého bydliště či místa podnikání dotyčné strany v době převzetí jednatelství. Pokud závazkový vztah, který vyplývá z jednatelství bez příkazu, souvisí s ochranou fyzické osoby nebo konkrétního majetku, je rozhodným právem právo státu, v němž se dotyčná osoba vyskytovala nebo majetek nacházel v době jednatelství bez příkazu. Vyjde-li z celkových okolností najevo, že jednatelství bez příkazu je zjevně úžeji spojeno s jiným státem, použije se právo tohoto jiného státu.

Vznikne-li mimosmluvní závazkový vztah, mohou strany tento závazkový vztah podrobit právu podle své volby.

Právo rozhodné pro mimosmluvní závazkové vztahy určuje podmínky a rozsah odpovědnosti, odpovědnost osob, důvody pro zbavení odpovědnosti a případné omezení a rozdělení odpovědnosti, opatření přijatá k zajištění výkonu, druhy újmy nebo škody, osoby mající nárok na náhradu za osobní újmu nebo škodu, odpovědnost za újmu způsobenou jinou osobou, způsoby zániku závazku a prokázání závazků.

Rozhodné právo neupravuje odpovědnost státu a veřejnoprávních subjektů, včetně jejich orgánů a zástupců, za úkony provedené při výkonu jejich pravomocí.

Bez ohledu na rozhodné právo je při určování odpovědnosti třeba přihlídnout k pravidlům týkajícím se bezpečnosti a chování, která platila v době a místě, kde došlo k jednání způsobujícímu škodu.

Právo osob, jimž byla způsobena újma nebo škoda, podat přímou žalobu proti pojistiteli osoby, vůči které je vznášen nárok na náhradu škody, se řídí právem rozhodným pro příslušný mimosmluvní závazkový vztah.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Způsobilost určité osoby k právům a povinnostem a způsobilost vstupovat do právních vztahů se řídí vnitrostátním právem její státní příslušnosti (*lex patriae*) (právem státu, jehož je dotyčná osoba státním příslušníkem). Jestliže právo rozhodné pro konkrétní vztah stanoví zvláštní podmínky týkající se způsobilosti k právům a povinnostem, použije se toto právo. Podle čl. 50 odst. 2 zákoníku o mezinárodním právu soukromém se v případě, je-li smlouva uzavřena mezi osobami, které se nacházejí na území téhož státu, nemůže osoba, která je způsobilá k právům a povinnostem podle práva tohoto státu, dovolávat své nezpůsobilosti podle práva jiného státu, vyjma případu, kdy si druhá strana byla v době uzavření smlouvy této nezpůsobilosti vědoma, nebo jí tato nezpůsobilost nebyla známa kvůli nedbalosti. Ustanovení odstavce 2 se nevztahují na jednání v rámci rodinných a dědických vztahů ani na transakce týkající se věcných práv k nemovitosti nacházející se v jiném státě, než je stát místa uzavření transakce.

Způsobilost osoby vykonávat činnosti obchodní povahy bez založení právnické osoby je určena právem státu, ve kterém je dotyčná osoba zaregistrována jako obchodník. Nevyžaduje-li se registrace, použije se právo státu, v němž má dotyčná osoba hlavní místo podnikání.

Podle článku 53 zákoníku o mezinárodním právu soukromém se jméno osoby a změna tohoto jména řídí vnitrostátním právem dotyčné osoby. Účinek změny státní příslušnosti na jméno se určuje podle práva státu, jehož státní příslušnost dotyčná osoba získala. Pokud se jedná o osobu bez státní příslušnosti, určuje se účinek změny obvyklého bydliště na jméno podle práva státu, v němž dotyčná osoba zřídí nové obvyklé bydliště.

Jméno a jeho změna se mohou řídit bulharským právem, požádá-li o to osoba, která má obvyklé bydliště v Bulharsku.

Bulharské soudy jsou mimoto příslušné pro záležitosti týkající se změny nebo ochrany jména v případě, že dotyčná osoba je bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku, pro záležitosti týkající se omezení či zbavení bulharských státních příslušníků způsobilosti vstupovat do právních vztahů a pro záležitosti týkající se zrušení omezení či zbavení způsobilosti bulharských státních příslušníků vstupovat do právních vztahů, ustanovení a ukončení poručenství nebo opatrovnictví, prohlášení za nezvěstného nebo mrtvého, pokud je osoba, již byl ustanoven poručník nebo opatrovník, bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Bulharské soudy a jiné orgány jsou příslušné pro řízení o určení a popření vztahu rodič – dítě v případě, má-li žalovaný obvyklé bydliště v Bulharsku, pokud je žalobce nebo navrhovatel bulharským státním příslušníkem a pokud je dítě nebo rodič, který je účastníkem řízení, bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku. Tato příslušnost se vztahuje rovněž na záležitosti týkající se osobních a věcných vztahů mezi rodiči a dětmi a na osvojení, prohlášení osvojení za neplatné nebo jeho zrušení, pokud osvojitel, osvojenec nebo jeden z rodičů osvojenec je bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku.

Určení vztahu rodič – dítě se řídí právem státu, jehož státní příslušnost dítě získalo v době narození. Totéž právo se vztahuje na osobní vztahy mezi rodiči v okamžiku narození dítěte. Zpětný odkaz na právo třetí země je přípustný, pokud toto právo umožňuje určení vztahu rodič – dítě.

3.4.2 Osvojení

Podmínky osvojení se řídí právem státu, jehož jsou osvojitel (nebo osvojitelé) a osvojenec státními příslušníky v době podání žádosti o osvojení. Mají-li tyto osoby různou státní příslušnost, použije se vnitrostátní právo každé z těchto osob. Je-li osvojenec bulharským státním příslušníkem, je třeba si vyžádat souhlas ministra spravedlnosti. Podmínky a postup udělení souhlasu s osvojením osoby, která je bulharským státním příslušníkem, cizím státním příslušníkem stanoví nařízení ministra spravedlnosti. Je-li osvojenec bulharským státním příslušníkem, musí osvojitel (bulharský nebo cizí státní příslušník), který má obvyklé bydliště v jiném státě, splňovat rovněž podmínky pro osvojení podle práva tohoto státu. Účinek osvojení se řídí společným vnitrostátním právem osvojitele a osvojenec. Mají-li osvojitel a osvojenec různou státní příslušnost, použije se právo státu, v němž mají společné obvyklé bydliště.

Bulharské soudy jsou příslušné pro žaloby na výživně v případech, kdy má žalovaný obvyklé bydliště v Bulharsku, pokud je žalobce nebo navrhovatel bulharským státním příslušníkem a pokud má oprávněný z výživného obvyklé bydliště v Bulharsku.

Vyživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má oprávněný z výživného obvyklé bydliště, ledaže je pro oprávněného příznivější jeho vnitrostátní právo. V těchto případech se použije vnitrostátní právo oprávněného z výživného. Pokud rozhodné právo nepřipouští přiznání výživného, použije se bulharské právo.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Manželství se v Bulharsku uzavírá před matričním úřadem, pokud je jeden z budoucích manželů bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku. Manželství mezi cizími státními příslušníky lze v Bulharsku uzavřít před konzulárním úředníkem nebo diplomatickým zástupcem státu původu dotyčných cizích státních příslušníků, je-li to přípustné podle práva tohoto státu. Bulharští státní příslušníci v zahraničí mohou uzavřít manželství před příslušným orgánem cizího státu, je-li to přípustné podle práva tohoto státu. Manželství mezi bulharskými státními příslušníky v zahraničí může být uzavřeno před bulharským konzulárním úředníkem nebo diplomatickým zástupcem, je-li to přípustné podle práva přijímajícího státu. Manželství mezi bulharským a cizím státním příslušníkem může být v zahraničí uzavřeno před bulharským konzulárním úředníkem nebo diplomatickým zástupcem, je-li to přípustné podle práva přijímajícího státu a vnitrostátního práva cizího státního příslušníka. Manželské záležitosti mohou rozhodovat bulharské soudy, pokud je jeden z manželů bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku. Formální požadavky na manželství se řídí právem státu, v němž je manželství uzavřeno.

Hmotněprávní požadavky pro uzavření manželství se řídí u každého z budoucích manželů právem státu, jehož byla dotyčná osoba státním příslušníkem v době uzavření sňatku.

V případě bulharského státního příslušníka, který uzavírá manželství v cizině, může povolení uvedené v čl. 6 odst. 2 zákona o rodině (*Semeen kodeks*) udělit bulharský diplomatický zástupce nebo konzulární úředník.

Pokud je jeden z budoucích manželů bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku, uzavírá se manželství před bulharským matričním úřadem, a jestliže rozhodné cizí vnitrostátní právo stanoví překážku uzavření manželství, která není podle bulharského práva slučitelná se svobodou uzavřít manželství, k této překážce se nepřihlíží.

Cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti musí bulharskému matričnímu úřadu potvrdit, že jejich vnitrostátní právo uznává platnost manželství uzavřeného před příslušným zahraničním orgánem a že podle jejich vnitrostátního práva neexistují překážky uzavření manželství.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Neexistují žádné zvláštní kolizní normy.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Tuto oblast upravuje nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky.

Není-li použitelné výše zmíněné nařízení, použijí se ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém.

Rozvod manželů stejné cizí státní příslušnosti se řídí právem státu, jehož státními příslušníky jsou v době podání návrhu na rozvod manželství.

Rozvod manželů různé státní příslušnosti se řídí právem státu, v němž mají společné obvyklé bydliště v době podání návrhu na rozvod manželství. Nemají-li manželé společné obvyklé bydliště, použije se bulharské právo.

Jestliže cizí rozhodné právo rozvod nepřipouští a jeden z manželů je v době podání návrhu na rozvod manželství bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku, použije se bulharské právo.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Tato oblast se řídí nařízením Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

Není-li použitelné výše zmíněné nařízení, použijí se ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém.

Výživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má oprávněný z výživného obvyklé bydliště, ledaže je pro oprávněného příznivější jeho vnitrostátní právo. V těchto případech se použije vnitrostátní právo oprávněného z výživného. Pokud jsou oprávněný a povinný státními příslušníky téhož státu a povinný má obvyklé bydliště v tomto státě, použije se společné vnitrostátní právo těchto dvou osob. Jestliže rozhodné právo nepřipouští ve výše uvedených situacích přiznání výživného, použije se bulharské právo.

Vzniknou-li mezi bývalými manželi výživovací povinnosti z důvodu prohlášení manželství za neplatné nebo rozvodu, je rozhodným právem právo, které se vztahovalo na rozvod nebo prohlášení manželství za neplatné.

Právo rozhodné pro výživné stanoví:

1. zda lze požadovat výživné, v jaké výši a od koho;
2. kdo může požádat o výživné a v jaké lhůtě;
3. zda a za jakých podmínek lze výživné změnit;
4. důvody zániku nároku na výživné;
5. povinnost povinného poskytnout náhradu orgánu, který za něj zaplatil výživné.

Při stanovení výše výživného je nutno přihlídnout k finančním možnostem povinného a skutečným potřebám oprávněného, i když rozhodné cizí právo stanoví jinak.

Prohlášení manželství za neplatné se řídí právem, které bylo použitelné na hmotněprávní požadavky pro uzavření manželství.

Pokud jde o prohlášení manželství za neplatné a rozvod, viz příslušné téma.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Soud, který je příslušný pro záležitosti týkající se prohlášení manželství za neplatné a rozvodu, je příslušný i pro záležitosti týkající se osobních a věcných vztahů mezi manželi.

Osobní vztahy mezi manželi se řídí jejich společným vnitrostátním právem. Osobní vztahy mezi manželi, kteří jsou státními příslušníky různých států, se řídí právem státu, v němž mají společné obvyklé bydliště, nebo nemají-li společné obvyklé bydliště, právem státu, k němuž mají oba manželé nejužší vazbu.

Věcné vztahy mezi manželi se řídí právem rozhodným pro osobní vztahy mezi nimi.

3.7 Závěti a dědictví

Tuto oblast upravuje nařízení (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

Není-li použitelné výše zmíněné nařízení, použijí se ustanovení zákoníku o mezinárodním právu soukromém.

Bulharské soudy a jiné orgány jsou příslušné pro žaloby týkající se dědictví, pokud zesnulý měl v době smrti obvyklé bydliště v Bulharsku nebo byl v té době bulharským státním příslušníkem a pokud se část pozůstalosti nachází v Bulharsku.

Dědění movitých věcí se řídí právem státu, v němž měl zesnulý v době smrti obvyklé bydliště. Dědění nemovitostí se řídí právem státu, v němž se dotyčná nemovitost nachází. Zesnulý může zvolit, že se celá jeho pozůstalost bude řídit právem státu, jehož státním příslušníkem je v okamžiku volby tohoto práva. Volba rozhodného práva se nesmí dotýkat povinného podílu dědiců stanoveného podle výše uvedeného rozhodného práva.

Způsobilost osoby nakládat s pozůstalostí ve formě závěti (pořízení a zrušení závěti) se řídí právem rozhodným pro dědění. Závěť je formálně platná, je-li v souladu s právem státu, v němž byla pořízena, nebo jehož státním příslušníkem byl zůstavitel v době pořízení závěti nebo v době smrti, nebo kde měl zůstavitel obvyklé bydliště nebo kde se nachází nemovitost, jíž se závěť týká.

Právo rozhodné pro dědění upravuje čas a místo zahájení dědického řízení, pořadí a přednost dědiců, dědické podíly, jejich způsobilost dědit, převzetí závazků zesnulého a jejich rozdělení mezi dědice, přijetí a odmítnutí dědictví, lhůty pro přijetí dědictví, část pozůstalosti, s níž je možno nakládat, a podmínky věcné platnosti závěti. Není-li dědiců podle práva rozhodného pro dědění, připadá pozůstalost nacházející se na území Bulharska bulharskému státu nebo obci.

3.8 Věcná práva

Tato oblast se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. července 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).

Není-li použitelné výše zmíněné nařízení, použijí se ustanovení kodexu mezinárodního práva soukromého.

O záležitostech týkajících se nemovitého majetku nacházejícího se v Bulharsku, záležitostech týkajících se exekuce nebo zajištění vztahujícího se na tento majetek a záležitostech týkajících se převodu nebo zřízení věcných práv k nemovitosti rozhodují výlučně bulharské soudy a jiné orgány.

Vlastnictví, vlastnická a jiná věcná práva k movitému a nemovitému majetku se řídí právem státu, v němž se tento majetek nachází (*lex loci rei sitae*). Stejně právo určuje to, zda se jedná o movitý či nemovitý majetek, a druh věcných práv.

Nabývání a zánik věcných a vlastnických práv se řídí právem státu, v němž se majetek nacházel v době provedení úkonu nebo v době, kdy nastaly okolnosti odůvodňující nabytí či zánik těchto práv.

Nabytí, převod a zánik věcných práv k dopravním prostředkům se řídí právem státu vlajky plavidla, právem státu, v němž je registrováno letadlo, nebo právem státu, v němž má místo podnikání provozovatel železničních kolejových a silničních motorových vozidel.

3.9 Insolvence

Tuto oblast upravuje nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 a od 26. června 2017 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení.

Viz Insolvence

Užitečné mohou být tyto internetové stránky:

<http://www.justice.government.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/>

<http://www.vks.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/page/view/1397>

Poslední aktualizace: 31/03/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Česká republika

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Těžištěm vnitrostátní úpravy kolizních norem je zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

1.2.1 Výběr z významných vícestranných mezinárodních smluv upravujících rozhodné právo:

1.2.1.1 Přímá úprava

Varšavská úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě, Varšava 1929

Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), 1956

Guadalajarská úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě prováděné jinou osobou než smluvním dopravcem, 1961

Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody, 1963

Haagská úmluva o právu použitelném na dopravní nehody, 1971

Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel (CVR), 1973

Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží, 1974

Úmluva OSN o námořní přepravě zboží, 1978

Vídeňská úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, 1980

Úmluva o mezinárodní železniční přepravě (COTIF), 1980

Montrealská úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě, 1999

1.2.2.2 Kolizní úprava

Haagská úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, 1996

Haagská úmluva o mezinárodní ochraně dospělých osob, 2000

Haagský protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti, 2007 (smluvní stranou EU jako celek)

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

1.3.1 Výběr z významných dvoustranných mezinárodních smluv upravujících rozhodné právo

Smlouva mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, 1959

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních, 1964 (uplatní se ve vztahu ke všem nástupnickým státům bývalé Jugoslávie)

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Bulharskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních, 1976

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech, 1976

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, 1980

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, 1982 (uplatní se vztahu k Ruské federaci a řadě dalších nástupnických států bývalého SSSR)

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, 1982

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních, 1987

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních, 1989

Smlouva o právní pomoci v občanských věcech mezi Českou republikou a Rumunskem, 1994

Smlouva mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, 2001

Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech, 2002

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v § 23.

Soud zahraniční právo použije bez návrhu z úřední povinnosti. Použije se tak, jak se ho používá na území, na němž toto právo platí. Použije se těch jeho ustanovení, kterých by se na území, na němž toto právo platí, pro rozhodnutí ve věci použilo, bez ohledu na jejich systematické zařazení nebo jejich veřejnoprávní povahu, pokud nejsou v rozporu s nutně použitelnými předpisy českého práva.

Obsah zahraničního práva, jehož se má použít, se zjišťuje bez návrhu z úřední povinnosti. Soud nebo orgán veřejné moci, který rozhoduje ve věcech upravených tímto zákonem, učiní k jeho zjištění všechna potřebná opatření.

2.2 Zpětný odkaz

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku obecně upravuje v § 21.

Zpětný odkaz se přijímá s výjimkou poměrů závazkového a pracovního práva. Jestliže bylo rozhodné právo stranami zvoleno, lze k jeho kolizním ustanovením přihlídnout jen, jestliže to vyplývá z ujednání stran.

2.3 Změna kolizního kritéria

Obecně platí, že příslušný hraniční určovatel se vyhodnocuje k okamžiku, kdy došlo k posuzované právně významné skutečnosti. Konkrétní kolizní normy ovšem mohou provést stabilizaci k určitému okamžiku – viz např. k úpravě věcných práv bod 3.8.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku obecně upravuje tzv. únikovou klausulí v § 24.

Právní řád, který by se měl použít podle zákona o mezinárodním právu soukromém, je možné ve zcela výjimečných případech nepoužít, jestliže při náležitém odůvodněném uvážení souhrnu všech okolností věci a zejména důvodného očekávání účastníků ohledně použití jiného právního řádu by se to jevílo nepřiměřené a odporující rozumnému a spravedlivému uspořádání vztahu účastníků. Za těchto podmínek a nejsou-li dotčena práva jiných osob, se použije právní řád, jehož použití odpovídá tomuto uspořádání.

2.5 Zjištění cizího práva

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v § 23.

Obsah zahraničního práva, jehož se má použít, se zjišťuje bez návrhu z úřední povinnosti. Soud nebo orgán veřejné moci, který rozhoduje ve věcech upravených tímto zákonem, učiní k jeho zjištění všechna potřebná opatření.

Jestliže soudu nebo orgánu veřejné moci, který rozhoduje ve věcech upravených tímto zákonem, není obsah zahraničního práva znám, může si k jeho zjištění vyžádat také vyjádření Ministerstva spravedlnosti.

Jestliže se nepodaří v přiměřené době zahraniční právo zjistit nebo je-li to nemožné, použije se české právo.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Úprava smluvních závazků v zákoně o mezinárodním právu soukromém je obsažena v §§ 87 a 89. Omezuje se na ty smluvní závazky či jejich aspekty, které nespádají do rozsahu působnosti předpisů EU či mezinárodních smluv, ledaže tyto předpisy a smlouvy připouštějí úpravu v tomto zákoně. Jde tedy o zbytkovou úpravu.

Smlouvy se řídí právem státu, s nímž smlouva nejúžeji souvisí, pokud smluvní strany nezvolily rozhodné právo. Volba práva musí být vyjádřena výslovně nebo musí vyplývat bez pochybností z ustanovení smlouvy nebo z okolností případu.

Pojistné smlouvy se řídí právem státu, ve kterém má pojistník obvyklý pobyt. Smluvní strany mohou zvolit rozhodné právo pro pojistnou smlouvu.

Pokud jde o pojistné smlouvy, na které se vztahuje nařízení Řím I, zákon využívá možnosti, kterou toto nařízení dává členským státům v čl. 7 odst. 3 a umožňuje smluvním stranám v rozsahu, ve kterém to nařízení připouští, zvolit kterékoliv rozhodné právo.

Právní poměry vzniklé z jednostranných právních jednání se dle § 90 zákona řídí právním řádem státu, v němž má ten, kdo učinil jednostranné právní jednání, svůj obvyklý pobyt nebo sídlo v době, kdy právní jednání učinil, ledaže zvolil použití jiného právního řádu.

3.2 Mimosmluvní závazky

Zákon o mezinárodním právu soukromém zejména s ohledem na rozsah působnosti nařízení Řím II stanoví v § 101 kolizní úpravu pouze pro mimosmluvní závazkové poměry vznikající z narušení soukromí a osobnostních práv včetně pomluvy. Tyto závazky se řídí právem státu, ve kterém k narušení došlo.

Postižená osoba může však zvolit použití práva státu, ve kterém a) má postižená osoba obvyklý pobyt nebo sídlo, b) má původce narušení obvyklý pobyt nebo sídlo, nebo c) se dostavil výsledek narušujícího jednání, pokud to původce narušení mohl předvídat.

Mimosmluvní odpovědnost je rovněž hmotněprávně unifikována v řadě výše zmíněných mezinárodních smluv z oblastí přeprav, viz bod 1.2.1.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v § 29.

Právní osobnost a svéprávnost se řídí, nestanoví-li se v zákoně něco jiného, právním řádem státu, v němž má osoba obvyklý pobyt. Nestanoví-li zákon něco jiného, stačí, jestliže fyzická osoba činící právní jednání je k němu způsobilá podle právního řádu platného v místě, v němž fyzická osoba právní jednání činí.

Úprava jména fyzické osoby se řídí právním řádem státu, jehož je občanem. Tato osoba se však může dovolat použití právního řádu státu, na jehož území má obvyklý pobyt. V případě, kdy má osoba vícenásobnou státní příslušnost, postupuje se v souladu s § 28 zákona o mezinárodním právu soukromém.

Osobní statut fyzických osob je rovněž upraven v řadě dvoustranných smluv o právní pomoci, jimiž je Česká republika vázána. Kolizní úprava v těchto smlouvách vychází většinou z kritéria státní příslušnosti a použije se přednostně před úpravou v zákoně o mezinárodním právu soukromém.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Určení a popření rodičovství zákon o mezinárodním právu soukromém upravuje v § 54. Řídí se právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením; jestliže dítě získalo narozením více než jednu státní příslušnost, rozhoduje se podle českého právního řádu. Jestliže je to v zájmu dítěte, použije se právního řádu státu, v němž měla matka dítěte obvyklý pobyt v době jeho početí. Má-li dítě obvyklý pobyt v České republice a je-li to v jeho zájmu, použije se pro určení a popření rodičovství českého právního řádu. K platnosti určení rodičovství postačí, stane-li se podle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství. Jestliže v cizím státě došlo v soudním řízení, nebo mimosoudně, v souladu s tamním právním řádem k popření rodičovství a k určení rodičovství jiné osoby, postačí to k platnosti určení rodičovství této osoby.

Rozhodné právo pro poměry mezi rodiči a dětmi ve věcech výživy se určí podle čl. 15 nařízení o výživném ve spojení s Haagským protokolem o rozhodném právu ve věcech vyživovacích povinnostech (2007). V ostatních věcech rodičovských práv a povinností a opatření k ochraně osoby nebo jmění dítěte se rozhodné právo určí podle Haagské úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (1996).

3.4.2 Osvojení

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v §§ 61 a 62.

K osvojení je třeba splnit podmínky stanovené právním řádem státu, jehož občanem je osvojenec, i státu, jehož občanem je osvojitel. Mají-li osvojující manželé různou státní příslušnost, musí být splněny podmínky právních řádů obou manželů určených podle jejich státní příslušnosti a právního řádu státu, jehož občanem je osvojenec. Jestliže by podle těchto pravidel bylo třeba použít zahraničního právního řádu, který osvojení nedovoluje nebo je připouští jen za okolností mimořádně tíživých, použije se českého právního řádu, jestliže osvojitel nebo alespoň jeden z osvojujících manželů nebo osvojenec mají v České republice obvyklý pobyt.

Účinky osvojení se řídí právním řádem státu, jehož jsou občany všichni účastníci v době osvojení, jinak právním řádem státu, v němž mají v době osvojení všichni účastníci obvyklý pobyt, jinak právním řádem státu, jehož občanem je osvojenec.

Pro poměry mezi osvojencem a osvojitelem, popřípadě osvojiteli ve věcech rodičovských práv a povinností, výchovy a výživy se použije obdobné právního řádu určeného podle mezinárodních smluv uvedených v kolonce 3.4.1 pro vztah rodič – dítě.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v §§ 48 a 49.

Způsobilost osoby uzavřít manželství, jakož i podmínky jeho platnosti se řídí právním řádem státu, jehož je tato osoba občanem.

Forma uzavření manželství se řídí právním řádem platným v místě, v němž se manželství uzavírá.

Uzavření manželství na zastupitelském úřadu České republiky v zahraničí se řídí českým právním řádem. Český státní občan nemůže uzavřít manželství na zastupitelském úřadu cizího státu v České republice.

Osobní poměry manželů se řídí právním řádem státu, jehož jsou oba občany. Jsou-li občany různých států, řídí se tyto poměry právním řádem státu, v němž mají oba manželé obvyklý pobyt, jinak českým právním řádem.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Zákon o mezinárodním právu soukromém v § 67 upravuje rozhodné právo pro registrované partnerství a obdobné poměry a jejich účinky, způsobilost k jejich uzavření, způsob uzavření a jejich zrušení, neplatnost a neexistenci a pro úpravu osobních a majetkových poměrů partnerů.

Všechny tyto otázky se řídí právním řádem státu, v němž se registrované partnerství nebo obdobný poměr uzavírá nebo uzavřelo.

Kolizní úprava nesezdaného soužití v českém právu obsažena není.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Zákon o mezinárodním právu soukromém v § 50 upravuje rozhodné právo pro rozvod a pro prohlášení manželství za neplatné nebo určení, zda tu manželství je či není. Česká republika se neúčastní posílené spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky a není tak vázána nařízením Rady EU č. 1259/2010.

Rozvod manželství se řídí právním řádem státu, kterým se řídí osobní poměry manželů v době zahájení řízení. (Osobní poměry manželů se řídí právním řádem státu, jehož jsou oba občany. Jsou-li občany různých států, řídí se tyto poměry právním řádem státu, v němž mají oba manželé obvyklý pobyt, jinak českým právním řádem.) Jestliže by bylo podle této kolizní normy třeba použít cizího právního řádu, který rozvod manželství nedovoluje anebo jej připouští jen za okolností mimořádně tíživých, použije se českého právního řádu, jestliže alespoň jeden z manželů je státním občanem České republiky nebo alespoň jeden z manželů má v České republice obvyklý pobyt.

Při prohlášení manželství za neplatné nebo při určení, zda tu manželství je či není, se způsobilost uzavřít manželství a forma jeho uzavření posuzují podle právních řádů rozhodných pro ně v době uzavření manželství.

Kolizní úprava rozluky v českém právu obsažena není.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Vyživovací povinnost mezi manžely i bývalými manžely se řídí právním řádem určeným dle čl. 15 nařízení o výživném ve spojení s Haagským protokolem o rozhodném právu ve věcech vyživovacích povinností (2007).

3.6 Majetkové poměry v manželství

Ode dne 29. 1. 2019 nahradí kolizní normy pro oblast manželského majetkového práva nyní obsažené v zákonu o mezinárodním právu soukromém Nařízením Rady 2016/1103 ze dne 24. 6. 2016 provádějícím posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství. Nařízení se použije na soudní řízení zahájená a dohody uzavřené po 29.1.2019.

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v § 49. Majetkové poměry manželů se řídí právním řádem státu, ve kterém mají oba manželé obvyklý pobyt; jinak právním řádem státu, jehož jsou oba manželé občany; jinak českým právním řádem.

Smluvená úprava manželského majetkového práva se řídí právním řádem, který byl v době sjednání úpravy rozhodný pro majetkové poměry manželů. Jinak také pro smluvenou úpravu manželského majetkového práva se manželé mohou dohodnout, že se jejich majetkové poměry budou řídit buď právním řádem státu, jehož je jeden z manželů občanem, nebo v němž má jeden z manželů obvyklý pobyt, nebo právním řádem státu, v němž je nemovitá věc, pokud jde o tuto nemovitou věc, nebo českým právním řádem. O dohodě musí být pořízen notářský zápis nebo obdobná listina, jestliže se dohoda uzavírá v cizině.

3.7 Závěti a dědictví

Rozhodné právo ve vztahu k dědictví osob, které zemřely 17. srpna 2015 nebo později upravuje unijní nařízení o dědictví č. 650/2012.

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v §§ 76 a 77. Tato úprava se použije ve vztahu k dědictví osob, které zemřely do 16. srpna 2015 (neupravuje-li rozhodné právo odlišně dvoustranná mezinárodní smlouva).

Právní poměry dědictvé se dle úpravy v zákoně o mezinárodním právu soukromém řídí právním řádem státu, ve kterém měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti. Jestliže zůstavitel byl státním občanem České republiky a alespoň jeden z dědiců má v České republice obvyklý pobyt, použije se český právní řád. Způsobilost pořídit nebo zrušit závěť, jakož i účinky vad vůle a jejího projevu, se řídí právním řádem státu, jehož občanem je zůstavitel v době projevu vůle nebo ve kterém má v té době obvyklý pobyt. Stejně určený právní řád je rozhodný pro způsobilost pořídit a zrušit jiné druhy pořízení pro případ smrti a i pro určení, které další druhy pořízení pro případ smrti jsou přípustné.

Závěť je platná co do formy, jestliže forma vyhovuje právnímu řádu státu, a) jehož občanem byl zůstavitel v době projevu vůle nebo v době svého úmrtí, b) na jehož území byla závěť pořízena, c) ve kterém měl zůstavitel v době projevu vůle nebo v době svého úmrtí obvyklý pobyt, d) kterého se má použít pro právní poměry dědictvé, nebo by se ho pro ně mělo použít v době pořízení závěti, nebo e) ve kterém je nemovitá věc, pokud jde o tuto nemovitou věc. Tato pravidla platí i o formě zrušení závěti. Tato pravidla se dále použijí i pro formu dědictvé smlouvy a jiných pořízení pro případ smrti obdobně s tím, že zůstavitelem se rozumí některá ze stran dědictvé smlouvy. To platí i o formě zrušení dědictvé smlouvy a jiných pořízení pro případ smrti.

Zůstavitel může v závěti stanovit, že se namísto jinak rozhodného práva budou právní poměry dědictvé řídit právním řádem státu, v němž má zůstavitel v době pořízení závěti obvyklý pobyt, a to i pro nemovité dědictví, nebo může stanovit, že právní poměry dědictvé, a to i pro nemovité dědictví, se budou řídit právním řádem státu, jehož občanem je v době pořízení závěti. Smluvní strany dědictvé smlouvy mohou zvolit pro právní poměry dědictvé některý z těchto právních řádů s tím, že zůstavitelem se rozumí některá ze stran dědictvé smlouvy. To platí i pro jiná pořízení pro případ smrti přiměřeně.

Dle nařízení o dědictví platí, že pokud podle práva rozhodného pro dědění podle tohoto nařízení neexistuje pro žádný majetek ani dědic, ani odkazovník podle pořízení pro případ smrti, ani žádná fyzická osoba není dědicem ze zákona, použití takto určeného práva nevylučuje právo členského státu nebo subjektu určeného daným členským státem za tímto účelem ujmout se podle svého práva vlastnictví majetku z dědictví, který se nachází na jeho území, mají-li věřitelé právo nárokovat uspokojení svých pohledávek z majetku tvořícího pozůstalost. České právo tuto problematiku upravuje v § 1634 občanského zákoníku. Podle něj platí, že nedědí-li žádný dědic ani podle zákonné dědictvé posloupnosti, připadá dědictví státu a na stát se hledí, jako by byl zákonný dědic. Vůči jiným osobám má stát stejné postavení jako dědic, kterému svědčí výhrada soupisu. Dle § 78 zákona o mezinárodním právu soukromém platí, že zůstavitelovy věci a práva umístěná na území České republiky připadnou České republice, jestliže není žádný dědic; rozhodnutí o tom přísluší do pravomoci českých soudů. Za dědice se nepovažuje stát nebo jiný územní útvar nebo pro tyto případy existující instituce, ledaže by byly dědicem ustanoveným v závěti.

3.8 Věcná práva

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v §§ 69 až 79.

Obecné pravidlo je takové, že věcná práva k nemovitým věcem i k hmotným věcem movitým se řídí právním řádem místa, v němž věc je. Podle tohoto právního řádu se rovněž určuje, zda věc je nemovitá nebo movitá. Pro vybrané věci a pro některé aspekty věcných práv nicméně zákon obsahuje zvláštní kolizní normy – viz níže:

Věcná práva k plavidlům a letadlům, která se zapisují do veřejného rejstříku, jejich vznik a zánik se řídí právním řádem státu, v jehož působnosti je tento rejstřík veden.

Vznik a zánik věcných práv k hmotným věcem movitým se řídí právním řádem místa, kde věc byla v době, kdy nastala skutečnost, která zakládá vznik nebo zánik tohoto práva.

Vznik a zánik vlastnického práva k hmotným věcem movitým, které se převádějí na základě smlouvy, se řídí právním řádem, kterým se řídí smlouva, která je základem pro vznik nebo zánik vlastnického práva.

Jestliže právní jednání, které má být základem pro vznik a zánik věcných práv k hmotným věcem movitým, bylo učiněno po započítí přepravy takové věci po dobu trvání přepravy, řídí se tento vznik a zánik právním řádem místa, odkud byla věc odeslána. Jestliže se však vznik a zánik věcných práv k těmto věcem uskutečňují nakládáním s cenným papírem, který je nutno předložit za účelem vydání věci a nakládání s ní, použije se právního řádu místa, v němž je cenný papír v době nakládání s ním.

Ustanovení o zápisech do veřejných knih a podobných seznamů platná v místě, kde je nemovitá věc nebo věc movitá, se použijí i tehdy, pokud se právní důvod vzniku, zániku, omezení nebo převodu zapisovaného práva posuzuje podle jiného právního řádu.

Vydržení se řídí právním řádem platným v místě, kde byla věc na počátku běhu vydržecí doby. Vydržitel se však může dovolat právního řádu státu, na jehož území se vydržení vykonalo, jestliže od doby, kdy se věc dostala do tohoto státu, jsou podle právního řádu tohoto státu splněny všechny podmínky vydržení.

3.9 Insolvence

Zákon o mezinárodním právu soukromém tuto problematiku upravuje v § 111. Platí, že mimo případy, na které se vztahuje nařízení o insolvenčním řízení, se použijí kolizní ustanovení nařízení přiměřeně.

Poslední aktualizace: 31/03/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Estonsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Otázky rozhodného práva upravuje především [zákon o mezinárodním právu soukromém](#) (dále jen „ZMPS“).

Před vstupem ZMPS v platnost dne 1. července 2002 upravovala rozhodné právo obecná část občanského zákoníku; nyní se místo toho uplatňuje téměř ve všech případech ZMPS, a to podle § 24 zákona o závazkovém právu, obecné části občanského zákoníku a právních předpisů provádějících zákon o mezinárodním právu soukromém.

Mimoto je třeba vzít v úvahu přednost pravidel vyplývajících z použitelného práva EU před vnitrostátním právem spolu se zásadou plynoucí z článku 123 Ústavy Estonské republiky, podle něhož se v případě kolize estonských zákonů či jiných právních předpisů s mezinárodní smlouvou, kterou ratifikoval estonský parlament, použijí ustanovení mezinárodní smlouvy. Estonsko podepsalo také čtyři dohody o právní pomoci, a to s Ruskem, Ukrajinou, Polskem, Lotyšskem a Litvou, které rovněž upravují otázky rozhodného práva

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva o střetu zákonů týkajících se formy pořízení pro případ smrti, podepsaná v Haagu dne 5. října 1961; další informace viz: <https://www.riigiteataja.ee/akt/78853>.

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, podepsaná v Římě dne 19. června 1980; další informace viz: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1026913>.

Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, podepsaná v Haagu dne 19. října 1996; další informace viz: <https://www.riigiteataja.ee/akt/214112011002>.

Protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti, podepsaný v Haagu dne 23. listopadu 2007; další informace viz: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f30b46bd-fcdd-4b33-8b08-5b06e4a09b88.0022.02/DOC_2&format=PDF.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Dohoda mezi Estonskou republikou, Lotyšskou republikou a Litevskou republikou o právní pomoci a právních vztazích, podepsaná v Tallinnu dne 11. listopadu 1992; další informace viz: [Riigi Teataja](#).

Dohoda mezi Estonskou republikou a Ruskou federací o právní pomoci a právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech, podepsaná v Moskvě dne 26. ledna 1993; další informace viz: [Riigi Teataja](#).

Dohoda mezi Estonskou republikou a Ukrajinou o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech, podepsaná v Kyjevě dne 15. února 1995; další informace viz: [Riigi Teataja](#).

Dohoda mezi Estonskou republikou a Polskou republikou o právní pomoci a právních vztazích v občanských, pracovních a trestních věcech, podepsaná v Tallinnu dne 27. listopadu 1998; další informace viz: [Riigi Teataja](#).

Nařízení Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 40);

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6);

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1);

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 107);

Nařízení Rady (EU) č. 1259/2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky (Úř. věst. L 343, 29.12.2010, s. 10);

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 o insolvenčním řízení (Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 19).

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Pokud právní předpis, mezinárodní dohoda či úkon vyžaduje použití cizího práva, soudy tak učiní bez ohledu na to, zda je v tomto smyslu podána žádost. To znamená, že povinnost soudů použít cizí právo nezávisí na tom, zda o to některá strana požádá (§ 2 odst. 1 ZMPS).

V některých občanských soudních řízeních, ve kterých se strany mohly dohodnout na volbě rozhodného práva, uplatnily estonské soudy místo cizího práva estonské právo, jelikož se strany konkludentně vzdaly svého práva na volbu cizího právního řádu.

2.2 Zpětný odkaz

Vyžaduje-li ZPMS použití cizího práva (transmise), použijí se pravidla mezinárodního práva soukromého příslušné země. Pokud tato pravidla vyžadují použití estonského práva (remise), použijí se normy estonského hmotného práva (§ 6 odst. 1 ZMPS).

Jestliže tudíž cizí právo odkazuje zpět na estonské právo, použijí se normy estonského hmotného práva.

2.3 Změna kolizního kritéria

Vznik nebo zánik věcného práva se určuje podle práva země, ve které se daná věc nacházela v době vzniku či zániku věcného práva (§ 18 odst. 1 ZPMS).

Změní-li se tedy místo, ve kterém se daná věc nachází, po vzniku či zániku věcného práva, změní se i rozhodné právo. Na pasivní a aktivní způsobilost k právům a právním úkonům se vztahuje právo země bydliště fyzické osoby (§ 12 odst. 1 ZPMS). Pokud se tudíž změní země bydliště určité osoby, změní se také právo rozhodné pro její pasivní a aktivní způsobilost k právům a právním úkonům. Zákon však rovněž stanoví, že změna bydliště neomezuje již nabytou aktivní způsobilost k právům a právním úkonům (§ 12 odst. 3 ZMPS).

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Cizí právo se nepoužije, pokud by to vedlo k zjevnému rozporu se základními zásadami estonského práva (veřejným pořádkem). V těchto případech je nutno použít estonské právo (§ 7 ZMPS).

To, zda cizí právo obsahuje právní normu, která v estonském právu neexistuje, není v těchto případech rozhodující; podle ustanovení o veřejném pořádku se musí místo cizího práva použít estonské právo v případě, že by použití cizího práva vedlo k zjevnému rozporu se základními zásadami estonského práva.

Právní předpisy vztahující se na smluvní závazkové vztahy rovněž stanoví, že ustanoveními příslušné kapitoly ZPMS není dotčeno uplatnění těch ustanovení estonského práva, která jsou použitelná bez ohledu na právo upravující smlouvy (§ 31 ZPMS). V § 32 odst. 3 zákona je dále uvedeno, že skutečnost, že si strany zvolily cizí právo, jímž se má závazkový vztah řídit, bez ohledu na to, zda si zvolily i cizí jurisdikci, či nikoli, nebrání v případě, že všechny prvky důležité pro závazkový vztah v době volby práva souvisejí pouze s jednou zemí, použití norem práva této země, a že se od nich nelze smlouvou odchýlit (imperativní normy).

2.5 Zjištění cizího práva

Ačkoli jako obecná zásada platí, že soudy musí v situacích, kdy to vyžaduje právní předpis, mezinárodní dohoda nebo úkon, použít cizí právo bez ohledu na to, zda je o použití požádáno (§ 2 odst. 1 ZPMS), mohou orgány a soudy při určování cizího práva, které se má použít, požádat o pomoc strany či státní orgány.

I když strany mohou soudy předložit doklady za účelem zjištění obsahu cizího práva, soudy nejsou povinny se těmito doklady řídit (§ 4 odst. 2 ZPMS). Soudy si mohou vyžádat pomoc rovněž od Ministerstva spravedlnosti nebo Ministerstva zahraničí Estonské republiky a obrátit se na znalce (§ 4 odst. 3 ZPMS). Strany v občanském soudním řízení musí právo platné mimo Estonskou republiku, mezinárodní právo nebo zvykové právo prokázat pouze tehdy, není-li soud s tímto právem obeznámen, a to podle § 234 občanského soudního řádu. Soud může za účelem zjištění obsahu práva využít i jiné zdroje informací a provést jiné úkony, jak bylo popsáno v předchozím odstavci, s odkazem na § 4 ZPMS.

Právo soudy vyžádat si informace za účelem zjištění obsahu práva, které se má použít, se zakládá na zásadě kontradiktornosti v občanském soudním řízení. Tato zásada je vyjádřena především v ustanoveních § 5 odst. 1 a 2 občanského soudního řádu, podle nichž jsou řízení o žalobě vedena na základě skutečností a návrhů předložených stranami v souvislosti s nárokem a strany mají stejná práva a možnosti doložit své nároky a vyvrátit nebo popřít tvrzení protistrany. Strana si přitom může zvolit skutečnosti, kterými bude dokládat svůj nárok, jakož i důkazy k prokázání těchto skutečností.

Zákon připouští rovněž výjimky, podle nichž je estonské právo použitelné v případě, nelze-li navzdory veškerému vynaloženému úsilí obsah cizího práva zjistit v přiměřené lhůtě (§ 4 odst. 4 ZPMS).

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Obdobně jako v jiných věcech mezinárodního práva soukromého se právo upravující závazkové vztahy v Estonsku řídí zákonem o mezinárodním právu soukromém, nestanoví-li mezinárodní právní předpisy jinak. Právo upravující závazkový vztah lze také určit dohodou stran, nebo pokud ZPMS strany neopravňuje k volbě rozhodného práva, na základě použitelného práva, které je určeno pomocí stanovených kritérií. Vzhledem k tomu, že v souladu s § 3 odst. 2 zákona o konkursu se na konkursní řízení vztahují ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li zákon o konkursu jinak, a podle § 8 odst. 1 občanského soudního řádu se soudní řízení vede na základě estonského občanského práva, je rozhodným právem pro konkursní řízení v Estonsku estonské právo nebo právo rozhodné na základě dohody mezi stranami, nebo pokud tato dohoda neexistuje, použitelné právo určené na základě kritérií, jež uvádí ZPMS.

ZPMS stanoví, že smlouvy se musí řídit právem země, na němž se strany dohodnou. Smluvní strany si mohou zvolit právo upravující celou smlouvu, nebo její část, lze-li smlouvu takto rozdělit (§ 32 odst. 1 a 2 zákona). Volba rozhodného práva na základě dohody však není absolutní. V § 32 odst. 3 zákona je uvedeno, že skutečnost, že si strany zvolily cizí právo, jímž se má závazkový vztah řídit, bez ohledu na to, zda si zvolily i cizí jurisdikci, či nikoli, nebrání v případě, že všechny prvky důležité pro závazkový vztah v době volby práva souvisejí pouze s jednou zemí, použití norem práva této země, od nichž se nelze smlouvou odchýlit (imperativní normy).

Pokud si strany nezvolily právo, kterým se smlouva řídí, řídí se smlouva právem země, k níž má nejužší vztah. Lze-li smlouvu rozdělit a část smlouvy je samostatně úžeji spojena s jinou zemí, může se tato část řídit právem této jiné země (§ 33 odst. 1 ZPMS).

Má se za to, že smlouva má nejužší vztah k zemi, v níž má strana, která má poskytnout charakteristické plnění, v době uzavření smlouvy bydliště nebo v případě řídicího orgánu této strany sídlo. Je-li smlouva uzavřena v rámci výkonu profesionální nebo podnikatelské činnosti strany, která má poskytnout charakteristické plnění, má se za to, že smlouva má nejužší vztah k zemi, ve které se nachází hlavní místo podnikání dotyčné strany. Vyžaduje-li smlouva charakteristické plnění poskytnuté v jiném místě podnikání, než je hlavní místo obchodní činnosti, má se za to, že smlouva má nejužší vztah k zemi, ve které se nachází toto jiné místo podnikání (§ 33 odst. 2 ZPMS).

V případě nemovitostí a smluv o přepravě jsou stanoveny výjimky z obecného pravidla týkajícího se místa plnění smlouvy. Je-li předmětem smlouvy právo k nemovitosti nebo právo k užívání nemovitosti, má se za to, že smlouva má nejužší vztah k zemi, ve které se daná nemovitost nachází (§ 33 odst. 4 ZPMS).

V případě smlouvy o přepravě se má za to, že má nejužší vztah k zemi, ve které se nachází hlavní místo podnikání přepravce v době uzavření smlouvy, nachází-li se v téže zemi místo odeslání nebo místo určení nebo v případě smlouvy o přepravě zboží hlavní místo podnikání odesílatele nebo místo nakládky či vykládky (§ 33 odst. 5 ZPMS).

Zvláštní pravidla se vztahují i na spotřebitelské (§ 34 ZPMS), pracovní (§ 35 ZPMS) a pojistné smlouvy (§ 40 až 47 ZPMS). Účelem těchto zvláštních pravidel je zajistit ochranu spotřebitele, zaměstnance a pojistníka jako slabší smluvní strany smlouvy.

V případě spotřebitelských smluv je rovněž možné určit právo, kterým se smlouva řídí, ale tato dohoda nesmí vést ke zbavení spotřebitele ochrany, kterou mu poskytují imperativní normy země bydliště, pokud: 1) v zemi bydliště spotřebitele předcházela uzavření smlouvy konkrétní nabídka určená spotřebiteli nebo reklama a spotřebitel v této zemi provedl veškeré úkony nezbytné pro uzavření smlouvy; 2) smluvní strana nebo její zástupce obdržela objednávku spotřebitele v zemi bydliště spotřebitele; 3) smlouva se týká prodeje zboží a spotřebitel odjel ze své země bydliště do jiné země, kde zadal objednávku, za předpokladu, že cesta spotřebitele byla zařízena prodávajícím za účelem přiměření spotřebitele k uzavření smlouvy. Neexistují-li dohody o rozhodném právu, spotřebitelské smlouvy se řídí právem země bydliště spotřebitele.

V případě pracovní smlouvy nesmí volba rozhodného práva vést ke zbavení zaměstnance ochrany, kterou mu poskytují imperativní normy země, která by byla rozhodná, pokud neexistuje možnost volby práva. Pokud nelze rozhodné právo zvolit, řídí se pracovní smlouva právem země, ve které: 1) zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává práci, i když je dočasně zaměstnán v jiné zemi; 2) se nachází místo podnikání, prostřednictvím kterého byl zaměstnanec přijat, pokud zaměstnanec práci obvykle nevykonává v jedné určité zemi.

Pojistné smlouvy podléhají poněkud konkrétnějším pravidlům. V § 42 až 44 jsou uvedeny podmínky, na nichž mohou být založeny dohody o rozhodném právu. Pokud se smluvní strany pojistné smlouvy nedohodly na právo upravujícím danou smlouvu a sídlo nebo řídicí orgán pojistníka a pojistné riziko se nacházejí na území stejné země, použije se právo této země (§ 45 odst. 1 ZPMS). Nejsou-li tyto požadavky splněny, použije se právo země, ke které má smlouva nejužší vztah. Má se za to, že nejužší vztah má smlouva se zemí, ve které se nachází pojistné riziko (§ 45 odst. 2 ZPMS).

3.2 Mimosmluvní závazky

Estonský právní řád stanoví různé důvody pro určení práva v závislosti na povaze dotyčného mimosmluvního závazku.

Nároky v důsledku bezdůvodného obohacení plynoucí z plnění závazku se řídí právem země, které upravuje skutečný nebo předpokládaný právní vztah, na jehož základě byl závazek splněn; nároky v důsledku bezdůvodného obohacení, které plynou z porušení práva jiné osoby, se řídí právem země, ve které k porušení došlo. V ostatních případech se nároky plynoucí z bezdůvodného obohacení řídí právem země, ve které k bezdůvodnému obohacení došlo (§ 48¹ odst. 1 až 3 ZPMS).

Nároky vyplývající z neoprávněného jednání bez příkazu se řídí právem země, ve které došlo k úkonu nepřikázaného jednatele, a nároky vyplývající z plnění závazků jiné osoby se řídí právem, které tyto závazky upravuje (§ 49 odst. 1 až 2 ZMPS).

Nároky v důsledku škody způsobené protiprávním jednáním se zpravidla řídí právem země, ve které došlo k jednání nebo události, která je posuzována jako základ vzniku škody. Nejsou-li v zemi, ve které došlo k jednání nebo události, na které se nárok zakládá, důsledky zjevné, použije se na žádost poškozené strany právo země, ve které se projeví následky tohoto jednání nebo události (§ 50 odst. 1 až 2 ZMPS). Na náhradu škody způsobené protiprávním jednáním se však vztahují určitá omezení. Pokud se nárok v důsledku škody způsobené protiprávním jednáním řídí cizím právem, nesmí být náhrada škody přiznaná v Estonsku podstatně vyšší než náhrada škody stanovená za obdobnou škodu v estonských právních předpisech (§ 52 ZMPS).

Zákon stranám rovněž umožňuje dohodnout se na použití estonského práva poté, co došlo k události nebo jednání, z něhož vyplývá mimosmluvní závazek. Volbou práva nejsou dotčeny nároky třetích stran (§ 54 ZMPS).

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Na jména osob se podle estonského právního řádu nevztahují zvláštní pravidla týkající se rozhodného práva.

Při určování bydliště fyzické osoby se použije estonské právo (§ 10 ZMPS). Státní příslušnost fyzické osoby je určena podle práva země, o jejímž občanství má být rozhodnuto; má-li určitá fyzická osoba několik státních příslušností, použije se státní příslušnost země, k níž má tato osoba nejužší vztah, a v případě osoby bez státní příslušnosti, osoby, jejíž státní příslušnost nelze určit, nebo uprchlíka se místo státní příslušnosti použije bydliště dotyčné osoby (§ 11 odst. 1 až 3 ZMPS).

Právo země bydliště fyzické osoby se vztahuje na její pasivní a aktivní způsobilost k právům a právním úkonům, změna bydliště však neomezuje již nabytou aktivní způsobilost k právům a právním úkonům (§ 12 odst. 1 až 2 ZMPS).

Zvláštní pravidlo stanoví, kdy může určitá osoba uplatnit nezpůsobilost; z tohoto pravidla jsou však vyňaty úkony na základě rodinného nebo dědického práva a úkony týkající se nemovitostí nacházejících se v jiné zemi (§ 12 odst. 4 ZMPS). Obecné pravidlo však stanoví, že provádí-li určitá osoba úkon, aniž by podle práva země bydliště měla aktivní způsobilost k právům a právním úkonům, nebo je-li její aktivní způsobilost k právům a právním úkonům omezena, nemůže se tato osoba dovolávat nezpůsobilosti, má-li aktivní způsobilost k právům a právním úkonům podle práva země, ve které daný úkon učinila. Toto obecné pravidlo se nepoužije, pokud druhá strana věděla nebo měla vědět, že dotyčná osoba nemá aktivní způsobilost k právům a právním úkonům (§ 12 odst. 3 ZMPS).

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Rodinněprávní vztahy mezi rodičem a dítětem se řídí právem země bydliště dítěte (§ 65 ZMPS). Vzájemná práva a povinnosti rodičů a dětí vyplývají z rodičovství dětí, které se určuje postupem stanoveným v právních předpisech; rodičovství nepodléhá rozdílným pravidlům týkajícím se rozhodného práva. Určení či popření rodičovství se provádí podle práva země, ve které má dítě bydliště v době narození; ve zvláštních případech však lze rodičovství určit nebo popřít rovněž podle práva země, ve které má bydliště rodič, nebo podle práva země bydliště dítěte v době popření rodičovství (§ 62 ZMPS).

3.4.2 Osvojení

Osvojení se řídí právem země, ve které má bydliště osvojitel. Osvojení manžely se řídí právem, které upravuje obecné právní důsledky manželství v době osvojení (§ 63 odst. 1 ZMPS). To znamená, že osvojení manžely se řídí především právem země, ve které mají manželé společné bydliště (§ 57 odst. 1 ZMPS), zákon však uvádí rovněž sled jiných kolizních kritérií pro určení práva v případech, kdy manželé nemají společné bydliště v téže zemi (§ 57 odst. 2 až 4 ZMPS).

Pokud osvojení dítěte vyžaduje podle práva země, ve které má dítě bydliště, souhlas dítěte či jiné osoby, která má k dítěti rodinněprávní vztah, vztahuje se na souhlas právo této země (§ 63 odst. 2 ZMPS).

Řídí-li se osvojení cizím právem nebo je-li dítě osvojeno na základě rozhodnutí cizího soudu, zákon samostatně stanoví, že toto osvojení má v Estonsku stejný účinek, jaký by mělo podle práva, podle něhož bylo dítě osvojeno (§ 64 ZMPS). Je třeba také zdůraznit, že při osvojení dítěte, které má bydliště v Estonsku, musí být splněny rovněž všechny ostatní podmínky pro osvojení podle estonského práva, jak vyžaduje právo země bydliště dítěte nebo manželů (§ 63 odst. 3 ZMPS).

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Obecné právní důsledky manželství má určovat především právo země, ve které mají manželé společné bydliště (§ 57 odst. 1 ZMPS), zákon však uvádí rovněž sled jiných kolizních kritérií pro určení rozhodného práva v případě, že manželé nemají společné bydliště ve stejné zemi: stejná státní příslušnost, země posledního společného bydliště, pokud má jeden z manželů dosud bydliště v této zemi, nebo neexistuje-li výše uvedené, použije se právo země, k níž mají manželé jinak nejužší vztah (§ 57 odst. 2 až 4 ZMPS).

Na uzavření manželství v Estonsku se vztahuje estonské právo. Manželství, které bylo uzavřeno v cizí zemi, se považuje za platné v Estonsku, bylo-li uzavřeno podle příslušného postupu stanoveného v právních předpisech země, ve které bylo manželství uzavřeno, a pokud byly splněny podstatné předpoklady manželství stanovené v právních řádech zemí bydliště obou manželů (§ 55 odst. 1 až 2 ZMPS).

Předpoklady a překážky manželství a důsledky z toho plynoucí se zpravidla řídí právem země, ve které mají budoucí manželé bydliště (§ 56 odst. 1 ZMPS). Předchozí manželství budoucího manžela nepředstavuje překážku uzavření nového manželství, bylo-li dřívější manželství ukončeno rozhodnutím vydaným či uznaným v Estonsku, a to i v případě, že toto rozhodnutí není v souladu s právem země bydliště budoucího manžela (§ 56 odst. 3 ZMPS).

S ohledem na právo rozhodné pro podmínky pro uzavření manželství se na estonské občany vztahuje zvláštní pravidlo; podle tohoto pravidla se v případě, že estonský občan nespĺňuje podmínky pro uzavření manželství podle práva země, ve které má bydliště, použije estonské právo, splňuje-li dotyčná osoba podmínky pro uzavření manželství podle estonského práva (§ 56 odst. 2 ZMPS).

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Estonský právní řád neobsahuje pravidla týkající se rozhodného práva pro soužití nebo partnerství. Při určování rozhodného práva by se měla použít pravidla stanovená v ZPMPS pro většinu obdobných právních vztahů. V závislosti na povaze soužití či partnerství se může jednat o pravidla vztahující se na smluvní závazkové vztahy či na rodinněprávní vztahy.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Rozvod se řídí právem upravujícím obecné právní důsledky manželství, které je rozhodné v době zahájení řízení o rozvodu (§ 60 odst. 1 a § 57 ZMPS). To znamená, že se rozvody řídí především právem země, ve které mají manželé společné bydliště (§ 57 odst. 1 ZMPS), zákon však uvádí rovněž sled jiných kolizních kritérií pro určení rozhodného práva v případě, že manželé nemají společné bydliště v téže zemi: stejná státní příslušnost, země posledního společného bydliště, pokud má jeden z manželů dosud bydliště v této zemi, nebo neexistuje-li výše uvedené, použije se právo země, k níž mají manželé jinak nejužší vztah (§ 57 odst. 2 až 4 ZMPS).

Výjimečně lze použít místo cizího práva estonské právo, není-li podle práva upravujícího obecné důsledky manželství rozvod přípustný (§ 57 ZPMPS), nebo je-li přípustný pouze za mimořádně přísných podmínek. Tato výjimka se použije za předpokladu, že jeden z manželů má pobyt v Estonsku nebo estonské občanství, nebo pobýval v Estonsku či měl estonské občanství v době uzavření manželství (§ 60 odst. 1 až 2 ZMPS).

3.5.4 Vyživovací povinnost

Pro vyživovací povinnosti vyplývající z rodinných vztahů neexistují žádná vnitrostátní pravidla mezinárodního práva soukromého a odkazuje se na příslušné mezinárodní právní předpisy.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Manželé si mohou zvolit právo rozhodné pro jejich vlastnická práva s ohledem na společné jmění manželů. Pokud si manželé zvolili rozhodné právo, použije se tudíž právo dle jejich volby. Manželé si však nemohou zvolit právo jakékoli země dle svého přání. Mohou volit mezi právem země, ve které mají bydliště, a právem země, jejímž je jeden z manželů státním příslušníkem. Má-li jeden z manželů více státních příslušností, může si zvolit právo kterékoli země, jejímž je státním příslušníkem (§ 58 odst. 1 ZMPS).

V Estonsku podléhá volba rozhodného práva závazným formálním požadavkům. Volba práva rozhodného pro vlastnická práva manželů musí být notářsky ověřena. Není-li rozhodné právo zvoleno v Estonsku, je volba práva formálně platná, jsou-li splněny formální požadavky na smlouvy o společném jmění manželů stanovené ve zvoleném právu (§ 58 odst. 2 ZMPS).

Pokud si manželé rozhodné právo nezvolili, řídí se vlastnická práva manželů právem rozhodným pro obecné právní důsledky manželství v době uzavření manželství (§ 58 odst. 3 a § 57 ZMPS). Obecné právní důsledky manželství se řídí především právem země, ve které mají manželé společné bydliště (§ 57 odst. 1 ZMPS); nemají-li společné bydliště v téže zemi, právem země, jejímiž státními příslušníky jsou oba manželé, právem země jejich posledního společného bydliště, pokud má jeden z manželů dosud bydliště v této zemi, nebo neexistuje ani jedno z výše uvedeného, použije se právo země, k níž mají manželé jinak nejužší vztah (§ 57 odst. 2 až 4 ZMPS).

3.7 Závěti a dědictví

Dědictví se řídí právem země, ve které měl zůstavitel poslední bydliště. Osoba může ve své závěti nebo v dědické smlouvě stanovit, že je pro její pozůstalost rozhodné právo země, jejíž má státní příslušnost. Toto ustanovení je neplatné, pokud osoba v okamžiku úmrtí již nemá státní příslušnost uvedené země.

Dědické právo stanoví zejména: 1. druhy a účinek pořízení pro případ smrti; 2. způsobilost dědit a odmítnout dědictví; 3. rozsah dědictví; 4. dědici a vztahy mezi nimi a 5. odpovědnost za dluhy zůstavitele.

Haagská úmluva z roku 1961 o střetu zákonů týkajících se formy pořízení pro případ smrti se vztahuje na podobu závětí a dědických smluv.

Osoba může svou závěť vyhotovit, změnit nebo zrušit, má-li podle právních předpisů země svého bydliště v době vyhotovení, změny nebo zrušení závěti příslušnou způsobilost k právům. Nemá-li osoba podle práva dané země způsobilost k právům, aby závěť vyhotovila, může ji vyhotovit, změnit nebo zrušit, pokud je k tomu oprávněna podle práva země, jejíž státní příslušnost měla v době vyhotovení, změny nebo zrušení závěti. Změna bydliště nebo státní příslušnosti neomezuje žádnou již nabytou způsobilost k právům vyhotovit závěť. Výše uvedené se vztahuje na způsobilost osoby uzavřít, změnit nebo ukončit dědickou smlouvu.

Dědické smlouvy se řídí právem země, ve které má zůstavitel bydliště v okamžiku uzavření smlouvy, nebo právem země, jejíž má státní příslušnost, pokud tak daná osoba stanoví. Rozhodné právo určuje přípustnost, platnost, obsah a závaznost dědické smlouvy a její důsledky podle dědického práva.

Vzájemná závěť musí být v době vyhotovení v souladu s právem zemí, v nichž mají bydliště oba zůstavitelé, nebo s právem země bydliště jednoho z manželů, kterou zůstavitelé zvolili společně.

3.8 Věcná práva

Vznik nebo zánik věcného práva se určuje podle práva země, ve které se daná věc nacházela v době vzniku či zániku věcného práva. Existuje určité omezení – věcné právo nesmí být uplatněno v rozporu se základními zásadami práva místa, ve kterém se daná věc nachází (§ 12 odst. 2 ZMPS).

3.9 Insolvence

Vzhledem k tomu, že podle § 3 odst. 2 zákona o konkursu se na konkursní řízení vztahují ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li zákon o konkursu jinak, a podle § 8 odst. 1 občanského soudního řádu se soudní řízení vede na základě estonského občanského práva, je právem rozhodným pro konkursní řízení vedené v Estonsku estonské právo.

Poslední aktualizace: 08/04/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Irsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Zdrojem kolizních norem v Irsku je především zvykové právo a kolizní normy jako takové se mění a vyvíjí. Jelikož judikatura je v této oblasti poměrně vzácná, je v řadě oblastí obtížné definitivně uvést platné právní předpisy v některých oblastech. To platí zejména v souvislosti s rodinným právem. Stejně jako v případech právních předpisů upravujících soudní příslušnost jsou i tradiční právní předpisy, jimiž se řídí volba práva, postupně nahrazovány mezinárodními úmluvami a právními předpisy EU.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva z roku 1961 o právu použitelném na formu závětí

Římská úmluva z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Nejsou nám známy žádné dvoustranné úmluvy obsahující ustanovení o volbě práva, jejichž smluvní stranou je Irsko.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Obecné stanovisko je takové, že se kolizní normy uplatní pouze tehdy, tvrdí-li nejméně jeden z účastníků řízení, že jsou použitelné.

2.2 Zpětný odkaz

U irských soudů se jen málokdy objevují případy vyžadující zohlednění teorie zpětného odkazu.

2.3 Změna kolizního kritéria

V této pravomoci nebyl přijat jednotný přístup.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Ačkoliv ohledně této záležitosti neexistuje dostatečná judikatura, není pravděpodobné, že by Irsko použilo cizí právo, které je v rozporu s irským veřejným pořádkem.

2.5 Zjištění cizího práva

Irské soudy vyžadují prokázání obsahu cizího práva jako by šlo o skutečnost. Strana, která usiluje o jeho uplatnění, musí o to požádat a musí soudci uspokojivě prokázat obsah cizího práva jako skutečnost. V případě rozporu mezi důkazy, které předložily jednotlivé strany, může soudce posoudit

důvěryhodnost znalců a poté může vzít v úvahu přímé důkazy (*např.* cizí zákony a věci), a to zejména pokud používají pojmy známé irskému soudci. Jestliže z irských kolizních norem vyplývá, že je nutno uplatnit cizí právo, žádná ze stran však nepředloží důkaz ohledně obsahu tohoto práva, soud obvykle předpokládá, že je stejné jako irské právo, není-li prokázán opak.

K prokázání obsahu cizího práva se obvykle předkládá znalecký posudek a nepostačuje, aby strany předložily soudu znění cizího zákona, věci nebo orgánu. Důkaz ohledně cizího práva může předložit jakákoliv osoba, která má kvalifikaci právníka v cizím právním systému, nebo osoba, která má dostatečné praktické zkušenosti s tímto systémem. Soud obvykle cizí právo sám nezkoumá.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Irsko je signatářem Římské úmluvy z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Irsko tuto úmluvu provedlo prostřednictvím právních předpisů, a to zákona o smluvních závazkových vztazích (rozhodném právu) z roku 1991 (*Contractual Obligations (Applicable Law) Act, 1991*). Pravidla úmluvy se vztahují na smluvní závazkové vztahy v jakékoli situaci týkající se volby právních předpisů různých zemí. Úmluvě však nepodléhají určité typy smluv, například smluvní závazky vyplývající z rodinných vztahů.

Je třeba uvést, že v Irsku je přímo použitelné nařízení č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy („Řím I“). Irsko však nesouhlasilo s provedením nařízení č. 1259/2010 („Řím III“), které v jurisdikcích zúčastněných členských států zavádí posílenou spolupráci v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky.

3.2 Mimosmluvní závazky

Ve věcech rodinného práva nebo v případě návrhů na rozvod pokládají irské soudy za vhodnou zásadu *lex fori*, jelikož poskytuje jistotu. V Irsku neexistují právní předpisy týkající se kolize právních norem ve věcech civilních deliktů a k dispozici je velmi málo judikatury. Irské soudy přihlížejí k zásadě *lex fori*, podle níž by se mělo použít právo země soudu, a rovněž k zásadě *lex loci delicti*, podle níž by se mělo použít právo místa, kde byl delikt spáchán. Soudy mohou přihlídnout rovněž k příslušnému deliktárnímu právu, které doporučuje pružný přístup, jenž soudu umožňuje uvážit veškeré příslušné kolizní faktory a o otázce příslušnosti rozhodnout v souladu s tím.

Je třeba uvést, že v Irsku je přímo použitelné nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy („Řím II“).

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Dítě získává bydliště svého otce, pokud byli rodiče v době narození dítěte sezdáni. Jestliže rodiče dítěte nebyli v době jeho narození sezdáni nebo je-li otec v době jeho narození mrtvý, má dítě stejné bydliště jako matka. Toto pravidlo se uplatňuje do doby, dokud dítě nedosáhne 18 let věku, kdy je zletilá a má právní způsobilost rozhodnout o svém bydlišti.

Osoba si své bydliště zvolit pouze tím, že skutečně pobývá v příslušné jurisdikci se záměrem pobývat zde po dobu neurčitou či trvale. Jestliže některý z těchto prvků přestane platit, vrátí se dotyčná osoba do svého původního bydliště. Vdaná žena získává bydliště nezávisle na svém manželovi.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

Zákon o postavení dítěte z roku 1987 (*Status of Children Act 1987*) zrušil pojem „nemanželský původ“. Podle tohoto zákona se vztah mezi každou osobou a jejím otcem a matkou určuje bez ohledu na to, zda otec a matka jsou či byli sezdáni.

Navzdory této skutečnosti se dítě v případě, že jeho rodiče nejsou sezdáni buď ke dni jeho narození, nebo v době jeho početí, nepovažuje za manželské dítě. Dítě však může manželský původ získat v případě následného sňatku svých rodičů. Mezi ústavním postavením manželského dítěte a dítěte, které manželský původ získalo poté, co jeho rodiče uzavřeli manželství, není žádný rozdíl. Rozdíl neexistuje ani mezi nárokem dítěte na výživné ze strany rodičů nebo na dědictví po kterémkoli z rodičů, ať už byli rodiče sezdáni, či nikoli.

Pokud irské soudy uplatní příslušnost v dané věci na základě nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti („Brusel IIa“), používají obvykle irské právo.

Irské právo se použije rovněž tehdy, jsou-li irské soudy příslušné ve věci týkající se osvojení.

Je třeba připomenout, že vyšší soudy mají vlastní příslušnost vydávat rozhodnutí, kterými jsou prosazována ústavní práva dítěte, jež je irským občanem, bez ohledu na místo obvyklého pobytu dítěte. Rozhodnutí soudu o uplatnění příslušnosti se řídí tím, zda je za daných okolností vhodné či správné, aby soud tak učinil, a to s přihlédnutím k pravidlu mezinárodního práva soukromého týkajícímu se respektování soudní moci.

3.5 Manželství, nesezdané sožití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

Co se týká manželství, v irském právu platí podle 34. změny ústavy schválené dne 22. května 2015, že manželství mohou v souladu se zákonem uzavřít jakékoli dvě osoby bez ohledu na pohlaví. Osoby, které jsou způsobilé uzavřít manželství a které mohou manželství uzavřít, tak mohou tudíž učinit bez ohledu na své biologické pohlaví, a to poté, co nabyl účinnosti zákon o manželství z roku 2015 (*Marriage Bill 2015*). V Irsku se manželství nepovažuje za platné, je-li jedna ze stran transsexuálem a uzavře-li manželství po změně pohlaví. Podle pravidel mezinárodního práva soukromého bude manželství uzavřené v zahraničí uznáno pouze tehdy, je-li splněna řada podmínek. Strany musí splnit formality platné v jurisdikci, v níž bylo manželství uzavřeno (*lex loci celebrationis*). Strany musí mít právní způsobilost uzavřít manželství podle předpisů jurisdikce, v níž mají bydliště. Manželství uzavřené v zahraničí musí odpovídat tomu, co se manželstvím obvykle rozumí v Irsku. Pokud je například manželství potenciálně polygamní, nebude toto manželství uznáno.

Usneseními vydanými podle § 5 zákona z roku 2010 o registrovaném partnerství a některých právech a povinnostech společně žijících partnerů (*Civil Partnership and Certain Rights and Obligations of Cohabitants Act 2010*) se uznávají určité kategorie zahraničních registrovaných partnerství za partnerství, která mají právo a povinnost získat v irském právu stejné zacházení jako partnerství registrované v Irsku, pokud by dotyčná dvojice měla právní způsobilost k uzavření registrovaného partnerství v Irsku.

Co se týká příslušnosti v řízení o rozvodu, rozluce nebo zrušení manželství, v Irsku je přímo použitelné nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti („Brusel IIa“). Ve věcech, v nichž podle nařízení Brusel IIa není příslušný žádný jiný členský stát, mohou irské soudy převzít příslušnost tehdy, má-li nejméně jedna ze stran bydliště v Irsku v době zahájení řízení.

Je-li irský soud příslušný v rozvodovém řízení, uplatňuje na řízení ve věcech rodinného práva a na veškeré vedlejší nebo související záležitosti své vlastní právo.

Ve věcech, v nichž se nepoužije nařízení Brusel IIa, bude zahraniční rozvod uznán tehdy, byl-li povolen v zemi, v níž měl některý z manželů bydliště ke dni zahájení rozvodového řízení.

3.5.1 Vyživovací povinnost

Vyživovací povinnosti jsou v současnosti řešeny podle nařízení Rady č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

Nařízení o vyživovací povinnosti má v zásadě poskytnout soubor společných pravidel týkajících se příslušnosti, rozhodného práva, uznávání, výkonu, spolupráce a standardizovaných dokumentů v zájmu usnadnění účinného vymáhání vyživovacích povinností v Evropské unii. Jelikož jedním z prvotných cílů nařízení je zajistit, aby oprávněný mohl v určitém členském státě získat snadno rozhodnutí, které bude automaticky vykonatelné bez dalších formalit v jiném členském státě, obsahuje nařízení o vyživovací povinnosti opatření týkající se příslušnosti, kolize právních norem, uznávání a vykonatelnosti, výkonu a právní pomoci a jeho cílem je zajistit spolupráci mezi ústředními orgány. Podle nařízení je povinnost týkající se podmínek původního rozhodnutí, které má

být vykonáno beze změn, velmi jednoznačná a rozhodnutí vydané v jednom členském státě nemůže být s ohledem na svou podstatu v žádném případě přezkoumáno v členském státě, v němž se následně žádá o jeho uznání a výkon. Čistým účinkem nařízení je tudíž vyloučit možnost soudu v členském státě, u něhož nebylo řízení zahájeno, vydat nové nebo související rozhodnutí.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Neprojeví-li strany jiný úmysl, vykládá se úprava majetkových poměrů v manželství (smlouva) mezi stranami podle práva bydliště manželů. Neexistuje-li taková dohoda, je rozhodné právo rovněž určeno podle bydliště manželů. Mají-li manželé společné bydliště, považuje se toto za bydliště manželů. Nemají-li společné bydliště, je pravděpodobné, že bydliště manželů bude určeno podle rozhodného práva, k němuž mají strany a manželství nejužší vztah.

3.7 Závěti a dědictví

Právem upravujícím dědění nemovitostí je obecně právo místa, kde se nemovitost nachází, zatímco právo země, v níž měla zesnulá osoba bydliště v době smrti, upravuje rozdělení a dědění movitých věcí.

Způsobilost zůstavitele je určena právem jeho bydliště, ačkoli existuje názor, že by se v případě nemovitého majetku měla uplatnit zásada *lex situs*.

Dojde-li mezi dnem pořízení závěti a dnem smrti ke změně bydliště zůstavitele, existují rozdílné názory na to, zda by měla být způsobilost ověřena podle práva bydliště v době pořízení závěti, nebo v době smrti.

Závěť je podle zákona o dědictví z roku 1965 (*Succession Act 1965*) formálně platná, je-li její forma v souladu s některým z těchto právních předpisů: právo místa, kde zůstavitel závěť pořídil, právo státní příslušnosti, bydliště nebo obvyklého pobytu zůstavitele v době pořízení závěti, nebo v době smrti zůstavitele, nebo v případě nemovitostí právo místa, kde se nemovitý majetek nachází.

3.8 Věcná práva

Irské právo rozlišuje mezi movitým a nemovitým majetkem a používá právo země, ve které se majetek nachází, za účelem určení, zda se dotýčný nárok týká movitého nebo nemovitého majetku.

Rozhodným právem v případě nemovitého majetku je zpravidla místo, kde se dotýčný majetek nachází.

3.9 Insolvence

Nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení (dále jen „nařízení o úpadku“) stanoví pravidla příslušnosti v případě úpadkového řízení v EU[1]. Článek 3 nařízení o úpadku stanoví, že příslušné k zahájení úpadkového řízení jsou soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka. V úpadkovém řízení zahájeném v Irsku proto irské soudy rozhodnou v souladu s irskými právními předpisy upravujícími přihlašování, přezkoumávání a přiznávání pohledávek. Hlavními příslušnými právními předpisy jsou zákon o obchodních společnostech z roku 2014 (*Companies Act 2014*), zákony o osobní insolvenční z roku 2012–2015 (*Personal Insolvency Acts 2012–2015*) a zákon o úpadku z roku 1988 (*Bankruptcy Act 1988*).

Související odkazy

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] S účinností od 26. června 2017 nahrazeno přepracovaným nařízením EU 2015/848 o insolvenčním řízení

Poslední aktualizace: 17/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Řecko

Má-li právní vztah mezi jednotlivci prvky, které ho pojí s více než jedním státem (mezinárodní prvek), a dojde-li ke sporu, nepoužívají řecké soudy nutně řecké právo a budou zjišťovat, které právo se musí uplatnit (rozhodné právo) podle mezinárodního práva soukromého. Mezinárodní právo soukromé je mechanismus, který funguje na základě pravidel týkajících se kolizních kritérií, aby bylo možno stanovit rozhodné právo (tj. ustanovení práva jedné země), kterým může být právo dotýčného soudu, nebo právo jiné země. Ke stanovení rozhodného práva na základě pravidel týkajících se kolizních kritérií se používá jedno či více hraničních určovateli. Hraniční určovatel je element sporu s mezinárodním prvkem, který vede k uplatnění konkrétního pravidla mezinárodního práva soukromého za účelem stanovení rozhodného práva v dané věci, tj. řeckého práva, nebo práva cizího státu (kolize norem).

1 Zdroje platných norem

Základním zdrojem pro určení rozhodného práva jsou řecké právní předpisy. Pojem práva zahrnuje také dvoustranné a mnohostranné mezinárodní úmluvy ratifikované Řeckem, které se po ratifikaci používají stejně jako řecké vnitrostátní právní předpisy. Pojem práva zahrnuje rovněž právo Evropské unie, zejména nařízení. Vzhledem k neustálému nárůstu soukromých transakcí uskutečňovaných na mezinárodní úrovni, a to z hlediska počtu i druhu, hrají při zaplňování mezer v mezinárodním právu soukromém, které se používá ke stanovení rozhodného práva, zásadní úlohu judikatura řeckých soudů a Soudního dvora Evropské unie, ačkoli se nejedná o formální zdroj práva.

1.1 Vnitrostátní normy

Hlavní ustanovení jsou obsažena v článkách 4–33 občanského zákoníku a v dalších právních předpisech, například článkách 90–96 směnečného zákona 5325/1932 a článkách 70–76 šekového zákona 5960/1933.

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Níže jsou uvedeny některé mnohostranné mezinárodní úmluvy:

Ženevská úmluva ze dne 19. května 1956 o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě ratifikovaná Řeckem zákonem 559/1977

Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí ratifikovaná Řeckem zákonem 1325/1983

Haagská úmluva ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních ratifikovaná Řeckem zákonem 1334/1983

Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí ratifikovaná Řeckem zákonem 4020/2011.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Níže jsou uvedeny některé dvoustranné mezinárodní úmluvy:

Úmluva ze dne 17. května 1993 mezi Řeckou republikou a Albánskou republikou o právní pomoci v občanských a trestních věcech ratifikovaná Řeckem zákonem 2311/1995

Smlouva ze dne 3. srpna 1951 mezi Řeckem a USA o přátelství, obchodu a plavbě ratifikovaná Řeckem zákonem 2893/1954.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudu uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Je-li podle kolizních kritérií obsažených v řeckém mezinárodním právu soukromém rozhodným právem právo jiné země, zohlední to řecký soudce z vlastního podnětu, tj. aniž by je musely sporné strany citovat, a musí ověřit, která ustanovení cizího práva se použijí (článek 337 občanského soudního řádu).

2.2 Zpětný odkaz

Pokud pravidla řeckého mezinárodního práva soukromého stanoví, že se použije právo jiné země, použijí se ustanovení jejího hmotného práva, tj. odkazuje se pouze na tato ustanovení, a nikoli na ustanovení mezinárodního práva soukromého této země (článek 32 občanského zákoníku), jež mohou naopak uvádět, že se použije řecké právo nebo právo jiného třetího státu.

2.3 Změna kolizního kritéria

Hraniční určovatel právního vztahu se během vztahu často mění (například sídlo společnosti je přemístěno z jedné země do druhé), přičemž v tomto případě se mění také rozhodné právo. Existují pravidla, která výslovně stanoví řešení, pokud jde o to, které právo se nakonec použije; v opačném případě uplatní soud rozhodné právo, jež použil původně před změnou hraničního určovatele, nebo následně, případně kombinací obou právních úprav v závislosti na okolnostech dané věci.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Pokud řecké mezinárodní právo soukromé stanoví, že se použije cizí právo, avšak jeho použití je v rozporu s řeckým veřejným pořádkem (článek 33 občanského zákoníku), nepoužije řecký soud při projednávání dané věci příslušné ustanovení cizího práva, nýbrž jiná ustanovení cizího práva (negativní funkce). Pokud však bylo použití tohoto ustanovení vyloučeno a vzniklo by v cizím právu právní vakuum, překlene se použitím řeckého práva (pozitivní funkce).

Jednou z možností, jak ochránit zájem řeckého právního řádu, je přijetí přímo použitelných norem. Tyto normy upravují zvláště důležité otázky ve vnitřních právních vztazích státu a řecké soudy je použijí přímo ve věcech s mezinárodním prvkem, které se neřeší použitím řeckého mezinárodního práva soukromého.

2.5 Zjištění cizího práva

Řecký soudce může použít jakékoli prostředky, jež považuje za vhodné k zjištění obsahu použitelného cizího práva. Tato znalost se může zakládat na právních informacích, které jsou soudci známy, nebo si je může vyhledat v (mnohostranných a dvoustranných) mezinárodních úmluvách, podle nichž se členské státy vzájemně zavázaly poskytovat si informace, nebo si je může vyžádat u vnitrostátních či zahraničních vědeckých organizací. Je-li určení rozhodného cizího práva obtížné či ukáže-li se jako nemožné, může řecký soudce požádat sporné strany o součinnost, aniž by se však omezoval na důkazy, které předloží (článek 337 občanského soudního řádu).

Výjimečně použije řecký soudce řecké právo místo rozhodného cizího práva, pokud navzdory veškerému vynaloženému úsilí nebylo možné obsah cizího práva zjistit.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Řecký soudce stanoví rozhodné právo v případě většiny smluv a právních úkonů uskutečněných ke dni 17. prosince 2009 nebo posléze podle nařízení (ES) č. 593/2008, známého jako Řím I. Zpravidla se použije právo, které si strany zvolí.

Co se týká smluv a právních úkonů uskutečněných v období od 1. dubna 1991 do 16. prosince 2009, rozhodné právo je určeno na základě Římské úmluvy ze dne 19. června 1980, která stanoví stejné obecné pravidlo, tj. právo, které si strany zvolí.

Co se týká všech kategorií smluvních závazků a právních úkonů, které jsou z oblasti působnosti výše uvedeného nařízení a úmluvy výslovně vyloučeny, jakož i smluvních závazků a právních úkonů uskutečněných přede dnem 1. dubna 1991, rozhodné právo je určeno podle článku 25 občanského zákoníku, který stanoví stejné obecné pravidlo jako nařízení.

3.2 Mimosmluvní závazky

Řecký soudce určí právo, které se použije na závazky plynoucí z občanskoprávních deliktů a závazky plynoucí z bezdůvodného obohacení, jednatelství bez příkazu a předmluvní odpovědnosti (*culpa in contrahendo*) ke dni 11. ledna 2009 nebo posléze, podle nařízení (ES) č. 864/2007, známého jako Řím II. Obvykle se použije právo státu, ve kterém byl delikt spáchán.

Co se týká občanskoprávních deliktů, které nespádají do oblasti působnosti výše uvedeného nařízení, a deliktů spáchaných přede dnem 11. ledna 2009, rozhodné právo je určeno podle článku 26 občanského zákoníku, který stanoví stejné obecné pravidlo jako nařízení.

Podle řecké judikatury je právem, které se použije na odpovědnost plynoucí z bezdůvodného obohacení přede dnem 11. ledna 2009, právo státu, jež je nejvhodnější s ohledem na celkové skutkové okolnosti dané věci.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

– Fyzické osoby

Jméno, bydliště

Jelikož se jméno a bydliště používá k individuální identifikaci fyzické osoby, je právo, které se na ně použije, určeno pokaždé v rámci konkrétního právního vztahu, jenž je třeba upravit. Jméno a bydliště manželů se tudíž řídí právem upravujícím jejich osobní vztahy v souladu s článkem 14 občanského zákoníku; v případě nezletilých dětí se řídí právem upravujícím vztah mezi rodičem a dítětem v souladu s články 18–21 občanského zákoníku.

Způsobilost k právům a právním úkonům

Co se týká záležitostí souvisejících se způsobilostí určité osoby (Řeka nebo cizince) přijímat práva a povinnosti, provádět právní úkony a být stranou soudního sporu a účastnit se osobně soudního řízení, použije se právo státu, jehož je dotyčná osoba státním příslušníkem (články 5 a 7 občanského zákoníku; čl. 62 písm. a) a čl. 63 odst. 1 občanského soudního řádu). Není-li cizinec způsobilý provádět právní úkony nebo účastnit se osobně soudního řízení podle práva státu, jehož je státním příslušníkem, řecké právo však stanoví, že tuto způsobilost má (s výjimkou právních úkonů spadajících do oblasti působnosti rodinného práva, dědického práva a majetkového práva v případě majetku nacházejícího se mimo Řecko), použije se řecké právo (článek 9 občanského zákoníku a článek 66 občanského soudního řádu).

– Právnícké osoby

Co se týká záležitostí souvisejících se způsobilostí právníckých osob k právům a právním úkonům, podle článku 10 občanského zákoníku se použije právo státu, ve kterém má právnícká osoba své sídlo. Podle řecké judikatury se pojmem „sídlo“ rozumí skutečné sídlo, nikoli zapsané sídlo.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Otázky související se vztahy mezi rodiči a dětmi se vztahují k rodinným vazbám mezi rodiči a dětmi a souvisejícím právům a povinnostem z nich vyplývajícím. Při rozhodování o tom, zda se dítě narodilo v manželství, nebo mimo ně (článek 17 občanského zákoníku), je rozhodným právem:

právo státu upravující osobní vztah mezi matkou dítěte a jejím manželem při narození dítěte, jak je definováno v článku 14 občanského zákoníku,

pokud bylo manželství zrušeno před narozením dítěte, právo státu upravující osobní vztah mezi matkou dítěte a jejím manželem v době zrušení manželství, jak je definováno v článku 14 občanského zákoníku.

Rozhodné právo pro vztah mezi rodičem a dítětem v případě dětí narozených v manželství, a to i tehdy, je-li manželství zrušeno:

řecký soudce určí rozhodné právo podle Haagské úmluvy ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, kterou Řecko ratifikovalo zákonem 4020/2011, a to s ohledem na rodičovskou zodpovědnost a opatření k ochraně dětí, v případě práva státu, který je smluvní stranou výše zmíněné úmluvy.

Rozhodné právo v případě státu, který výše uvedenou úmluvu neratifikoval, nebo s ohledem na záležitost, které zmíněná úmluva neupravuje, v souladu s článkem 18 občanského zákoníku:

pokud jsou státními příslušníky téhož státu – právo tohoto státu,

pokud po narození dítěte získali novou společnou státní příslušnost – právo státu jejich poslední společné státní příslušnosti,

pokud jsou před narozením dítěte státními příslušníky různých států a po jeho narození se jejich státní příslušnost nezmění nebo pokud jsou před narozením dítěte státními příslušníky téhož státu, po narození dítěte se však státní příslušnost rodičů nebo dítěte změní – právo státu, ve kterém měli poslední společné obvyklé bydliště v době narození dítěte,

pokud nemají společně obvyklé bydliště – právo státu, jehož je dítě státním příslušníkem.

Rozhodné právo pro vztahy mezi matkou a otcem a dítětem narozeným mimo manželství (články 19 a 20 občanského zákoníku):

pokud jsou státními příslušníky téhož státu – právo tohoto státu,

pokud po narození dítěte získali novou společnou státní příslušnost – právo státu jejich poslední společné státní příslušnosti,

pokud jsou před narozením dítěte státními příslušníky různých států a po jeho narození se jejich státní příslušnost nezmění nebo pokud jsou před narozením dítěte státními příslušníky téhož státu, po narození dítěte se však státní příslušnost rodičů nebo dítěte změní – právo státu, ve kterém měli poslední společné obvyklé bydliště v době narození dítěte,

pokud nemají společně obvyklé bydliště – právo státu, jehož je otec nebo matka státním příslušníkem.

Rozhodné právo pro vyživovací povinnosti rodičů vůči dítěti:

řecký soudce stanoví rozhodné právo ke dni 18. června 2011 nebo posléze na základě nařízení (ES) č. 4/2009, jak je stanoveno v Haagském protokolu ze dne 23. listopadu 2007. Zpravidla se použije právo státu, ve kterém má povinný obvyklé bydliště.

3.4.2 Osvojení

Rozhodným právem pro podmínky osvojení a zrušení osvojení s mezinárodním prvkem je právo státu, jehož je každá osoba, již se osvojení týká, státním příslušníkem (článek 23 občanského zákoníku). Rozhodným právem pro formu osvojení je právo stanovené v článku 11 občanského zákoníku, tj. právo, kterým se řídí jeho obsah, nebo právo místa, ve kterém k němu došlo, nebo právo státu, jehož jsou všechny strany státními příslušníky. Jsou-li osobami, jichž se osvojení týká, státní příslušníci různých států, musí být splněny podmínky podle všech právních řádů příslušných států, přičemž pro platnost osvojení nesmí existovat podle těchto právních řádů žádné překážky.

Rozhodné právo pro vztahy mezi osvojitelem a osvojeným dítětem:

pokud jsou po osvojení státními příslušníky téhož státu – právo tohoto státu,

pokud v době osvojení získají novou společnou státní příslušnost – právo státu jejich poslední společné státní příslušnosti,

pokud jsou před osvojením státními příslušníky různých států a po osvojení se jejich státní příslušnost nezmění nebo pokud jsou před osvojením státními příslušníky téhož státu, po ukončení řízení o osvojení se však státní příslušnost jedné z osob, jichž se osvojení týká, změní – právo státu, ve kterém měli poslední společné obvyklé bydliště v době osvojení,

pokud nemají společně obvyklé bydliště – právo státu, jehož je osvojitel státním příslušníkem, nebo pokud si dítě osvojují manželé, právo, které upravuje jejich osobní vztah.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Hmotněprávní podmínky

Rozhodným právem pro podmínky, jež musí splňovat osoby, které hodlají uzavřít manželství, a pro překážky uzavření manželství je právo státu, jehož jsou státními příslušníky, jsou-li státními příslušníky téhož státu, nebo pokud jsou státními příslušníky různých států, právo jednoho z těchto států (čl. 13 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku).

Procesní podmínky

Aby bylo manželství formálně platné, je rozhodným právem právo státu, jehož jsou osoby, které mají uzavřít manželství, státními příslušníky, pokud jsou státními příslušníky téhož státu, nebo jsou-li příslušníky různých států, právo jednoho ze států, jehož jsou státními příslušníky, nebo právo státu, ve kterém je manželství uzavřeno (čl. 13 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku). Řecký právní řád vyžaduje pro uzavření manželství splnění určitých náležitostí; svazky mezi páry, které žijí ve společné domácnosti, formálně však manželství neuzavřely, se v Řecku považují za platné za předpokladu, že se pokládají za platné podle cizího práva a že osoby, které žijí ve společné domácnosti, nejsou Řekové.

Osobní vztahy mezi manželi

Osobními vztahy mezi manželi jsou vztahy založené na jejich sňatku, jež nesouvisí s majetkem, jako je například manželské soužití a práva a povinnosti, včetně vyživovacích povinností.

Rozhodné právo pro osobní vztahy mezi manželi (článek 14 občanského zákoníku) kromě vyživovacích povinností:

pokud jsou manželé po sňatku státními příslušníky téhož státu – právo tohoto státu,

pokud manželé získali během manželství novou společnou státní příslušnost – právo státu jejich poslední společné státní příslušnosti,

pokud byli manželé během manželství státními příslušníky téhož státu a jeden z nich se později stal státním příslušníkem jiného státu – právo státu jejich poslední společné státní příslušnosti, je-li druhý manžel dosud státním příslušníkem tohoto státu,

pokud byli manželé před uzavřením manželství státními příslušníky různých států a po uzavření manželství se jejich státní příslušnost nezmění nebo pokud byli před uzavřením manželství státními příslušníky téhož státu, po uzavření manželství se však státní příslušnost jednoho z nich změní – právo státu, ve kterém měli poslední společné obvyklé bydliště,

pokud nemají během manželství společně obvyklé bydliště – právo státu, k němuž mají manželé nejužší vztah.

Vyživovací povinnosti

Rozhodné právo je určeno podle článku 4 Haagské úmluvy ze dne 2. října 1973, kterou Řecko ratifikovalo zákonem 3137/2003, tj. jedná se o právo státu, ve kterém má oprávněný své obvyklé bydliště.

Režimy společného jmění manželů

Režim společného jmění manželů se vztahuje na vlastnická práva a příslušné povinnosti vzniklé z důvodu manželství.

Rozhodným právem je právo upravující osobní vztah manželů bezprostředně po uzavření manželství (článek 15 občanského zákoníku).

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Řecký právní řád uznává i jinou formu soužití než manželství, jak stanoví zákon 3719/2008. Podle výslovného ustanovení obsaženého ve výše uvedeném zákoně se zmíněný zákon vztahuje na veškerá registrovaná partnerství uzavřená v Řecku nebo před řeckými konzulárními úřady bez ohledu na to, zda jsou

partnery Řekové či cizinci, a to s ohledem na formu i celkové vztahy partnerů. Je-li registrované partnerství uzavřeno v zahraničí, rozhodným právem pro jeho formu je právo stanovené v článku 11 občanského zákoníku, tj. jedná se o právo, které upravuje jeho obsah, nebo právo státu, ve kterém bylo registrované partnerství uzavřeno, nebo právo státu, jehož jsou partneři státními příslušníky; rozhodným právem s ohledem na vztahy partnerů je právo státu, ve kterém bylo registrované partnerství uzavřeno.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Rozhodné právo pro záležitosti související s rozvodem nebo jinou formou rozluky je stanoveno podle nařízení (ES) č. 1259/2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, známého jako Řím III. Hlavním pravidlem je, že se manželé mohou dohodnout na volbě práva rozhodného pro rozvod a rozluku, jedná-li se o jeden z těchto právních řádů: a) právo státu, ve kterém mají manželé obvyklé bydliště v době uzavření dohody; nebo b) právo státu, ve kterém měli manželé poslední společné bydliště, pokud tam jeden z manželů v době uzavření dohody dosud bydlí; nebo c) právo státu státní příslušnosti jednoho z manželů v době uzavření dohody; nebo d) právo soudu rozhodujícího v dané věci.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Výše zmíněné nařízení výslovně stanoví, že se nevztahuje na vyživovací povinnosti v případě bývalých manželů, jelikož tato záležitost je upravena v článku 8 Haagské úmluvy ze dne 2. října 1973, kterou Řecko ratifikovalo zákonem 3137/2003, v němž je upřesněno, že rozhodným právem je právo státu, ve kterém se uskutečnilo řízení o rozvodu manželství nebo o rozluce.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Viz poslední odstavec oddílu 3.5.1.

3.7 Závěti a dědictví

Rozhodné právo pro veškeré záležitosti související s děděním s výjimkou formy pořízení a zrušení závěti je stanoveno podle nařízení (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

Pokud byla pořízena závěť, považuje se tato závěť za platnou, je-li učiněna formou stanovenou v některém z níže uvedených právních řádů (článek 1 Haagské úmluvy ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závěti):

právo státu, ve kterém zůstavitel pořídil svou závěť,

právo státu, jehož byl zůstavitel státním příslušníkem v době pořízení závěti nebo smrti,

právo státu, ve kterém měl zůstavitel místo pobytu nebo bydliště v době pořízení závěti nebo smrti,

pokud se závěť týká nemovitého majetku: právo státu, ve kterém se tento majetek nachází.

3.8 Věcná práva

Rozhodné právo pro věcná práva k nemovitému majetku je stanoveno v článku 27 občanského zákoníku, tj. jedná se o právo státu, ve kterém se nemovitý majetek nachází.

Rozhodné právo pro odpovědnostní vztahy podle závazkového práva související s nemovitým majetkem je stanoveno podle nařízení (ES) č. 593/200, nazývaného Řím I, přičemž obecným pravidlem je to, že se použije právo, které si strany zvolí.

Rozhodným právem pro formu výše uvedených úkonů je právo státu, ve kterém se nemovitý majetek nachází (článek 12 občanského zákoníku).

3.9 Insolvence

Rozhodné právo pro insolvenční řízení a její důsledky je stanoveno podle nařízení (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, tj. jedná se o právo státu, ve kterém bylo příslušné řízení zahájeno.

Poslední aktualizace: 26/03/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Španělsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Většina kolizních norem je obsažena v úvodní části občanského zákoníku (články 9–12). Použitelná ustanovení obsahují i některé zvláštní zákony, jako je například zákon o mezinárodním osvojení.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Co se týká rozhodného práva, v současnosti platí ve Španělsku tato nařízení EU:

– nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení

– nařízení č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

– nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)

– nařízení č. 1259/2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky (Řím III)

– nařízení č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

– nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012. Nařízení je použitelné ode dne 16. února 2019.

Španělsko je rovněž smluvním státem řady úmluv o kolizních normách. K hlavním mnohostranným úmluvám v tomto ohledu patří:

– Mnichovská úmluva ze dne 5. září 1980 o právu použitelném pro přijetí jména

– Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí

– Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti

– Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závěti

– Haagská úmluva ze dne 4. května 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody

– Haagská úmluva ze dne 2. října 1973 o právu použitelném pro odpovědnost za vadné výrobky

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Co se týká rozhodného práva, v současnosti platí Úmluva mezi Španělským královstvím a Uruguayskou východní republikou o kolizních normách týkajících se vyživovací povinnosti dítěti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí a smírů týkajících se vyživovací povinnosti uzavřená v Montevideu dne 4. listopadu 1987.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

V čl. 12 odst. 6 občanského zákoníku je stanoveno, že „soudy a orgány uplatňují kolizní normy obsažené ve španělském právu z úřední pravomoci“.

2.2 Zpětný odkaz

V čl. 12 odst. 2 občanského zákoníku se uvádí, že se odkaz na cizí právo považuje za odkaz na hmotné právo, přičemž se nepřihlíží k zpětnému odkazu na jiné než španělské právo uvedenému v jeho kolizních normách. To znamená, že se uznává pouze zpětný odkaz prvního stupně.

Zpětný odkaz druhého stupně není přípustný s výjimkou cizích směnek, šeků a vlastních směnek, pokud jde o způsobilost přijímat takovéto závazky.

Je-li použitelné nařízení EU nebo mezinárodní úmluva, použijí se zvláštní pravidla týkající se zpětného odkazu, která jsou obsažena v těchto nástrojích.

2.3 Změna kolizního kritéria

Ve španělském právu neexistuje obecné pravidlo pro případy změny hraničního určovatele, tj. změny okolností, které kolizní norma používá jako kolizní kritérium. V čl. 9 odst. 1 občanského zákoníku se ve vztahu k zletilosti uvádí, že změna kolizního kritéria nemá vliv na již nabytou zletilost. V úvahu se bere právo, které bylo rozhodné v době, kdy daná právní situace nastala, a to i tehdy, došlo-li posléze ke změně kolizního kritéria.

Je-li použitelné nařízení EU nebo mezinárodní úmluva, použijí se zvláštní pravidla týkající se změny hraničního určovatele, která jsou obsažena v těchto nástrojích.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

V čl. 12 odst. 3 občanského zákoníku je stanoveno, že se cizí právo nepoužije, je-li v rozporu s veřejným pořádkem. Uplatnění cizího práva je tudíž vyloučeno, pokud by to vedlo k jednoznačnému porušení základních zásad španělského práva. Za základní se považují zásady uznané v ústavě.

2.5 Zjištění cizího práva

Obsah a platnost cizího práva musí prokázat účastníci řízení a soud může toto ověřit jakýmkoli prostředky, které považuje za nezbytné pro jeho uplatnění.

Jedná se o smíšený systém, který spojuje zásadu tvrzení a jejich posouzení pouze na návrh účastníka řízení, přičemž soud může při ověřování obsahu práva spolupracovat. Ve výjimečných případech, kdy nelze obsah cizího práva prokázat, se použije španělské právo.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Otázka určení práva rozhodného pro smluvní závazky je obecně upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 593/2008 (nařízení Řím I). Případy, kdy není nařízení Řím I použitelné, jsou vyřešeny v souladu s ustanoveními čl. 10 odst. 5 občanského zákoníku, jež vycházejí z uznání svobodné volby, za předpokladu, že je rozhodné právo výslovně zvoleno a že toto právo má určitou spojitost s dotyčnou věcí. Není-li tomu tak, použije se vnitrostátní právo společné účastníkům řízení; pokud takovéto právo neexistuje, právo jejich společného obvyklého bydliště a jako poslední možnost právo místa, kde byla smlouva uzavřena.

3.2 Mimosmluvní závazky

Tato záležitost je upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 (Řím II). Ve věcech týkajících se dopravních nehod a odpovědnosti výrobce se použijí kolizní normy obsažené v Haagské úmluvě z roku 1971 resp. z roku 1973.

Záležitosti, jež nejsou obsaženy v žádném z výše uvedených ustanovení, spadají do oblasti působnosti ustanovení čl. 10 odst. 9 občanského zákoníku, podle něhož se případy mimosmluvní odpovědnosti řídí právem místa, kde došlo k události, která je zapříčinila. Neoprávněné jednatelství bez příkazu se řídí právem místa, kde zástupce vykonává hlavní činnost, a bezdůvodné obohacení se řídí právem, podle něhož došlo k převodu hodnoty na stranu, která se obohatila.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Článek 9 občanského zákoníku uvádí, že v těchto věcech je rozhodné právo určeno podle státní příslušnosti fyzických osob. Existují předpisy týkající se případů dvojí státní příslušnosti a neurčité státní příslušnosti. Dvojí státní příslušnost se určuje podle toho, zda se jedná o dvojí státní příslušnost podle španělského práva, nebo dvojí státní příslušnost, jež není ve španělském právu stanovena. Smlouvy o dvojí státní příslušnosti byly uzavřeny s Chile, Peru, Paraguáem, Nikaraguou, Guatemalou, Bolívií, Ekvádorem, Kostarikou, Hondurasem, Dominikánskou republikou, Argentinou a Kolumbií. V těchto případech se použijí ustanovení mezinárodních smluv; pokud tyto neobsahují žádné takovéto ustanovení, upřednostní se státní příslušnost odpovídající poslednímu obvyklému bydlišti, a není-li takového místa, naposledy získaná státní příslušnost. Není-li dvojí státní příslušnost stanovena ve španělském právu a je-li jednou ze státních příslušností španělská státní příslušnost, má tato přednost, ačkoli v případě, jedná-li se v obou případech o státní příslušnost zemí EU, je třeba uplatnit zásadu zákazu diskriminace z důvodu státní příslušnosti. V případě osob s neurčitou státní příslušností se jako osobní status použije právo místa obvyklého pobytu. V případě osob bez státní příslušnosti se použije článek 12 Newyorské úmluvy ze dne 28. září 1954, podle něhož je rozhodným právem právo země, v níž má osoba bez státní příslušnosti bydliště, nebo není-li takového bydliště, právo země pobytu.

Právo rozhodné pro jméno fyzických osob se řídí Mnichovskou úmluvou z roku 1980. Jména a příjmení fyzické osoby se určují podle práva státu, jehož je dotyčná osoba občanem.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

V čl. 9 odst. 4 občanského zákoníku je stanoveno, že právem rozhodným pro stanovení vztahu mezi biologickým rodičem a dítětem je právo země obvyklého pobytu dítěte v době zjišťování vztahu. Nemá-li dítě místo obvyklého pobytu nebo neumožňuje-li toto právo stanovit vztah mezi rodičem a dítětem, je rozhodným právem právo státní příslušnosti dítěte v té době. Neumožňuje-li toto právo stanovit vztah mezi rodičem a dítětem nebo nemá-li dítě státní příslušnost, použije se španělské hmotné právo.

Právo rozhodné pro osvojení se řídí zvláštním předpisem, zákonem č. 54/2007 o mezinárodním osvojení. Článek 18 tohoto zákona stanoví, že se rozhodnutí příslušného španělského orgánu o osvojení řídí španělským hmotným právem, má-li osvojenec v době osvojení trvalé bydliště ve Španělsku, nebo přestěhuje-li se do Španělska za účelem usídlení ve Španělsku.

Právo rozhodné pro obsah vztahu mezi rodičem a dítětem, a to biologickým rodičem či osvojitelem, a výkon rodičovské odpovědnosti se stanoví podle Haagské úmluvy ze dne 19. října 1996. Článek 17 zmíněné úmluvy uvádí, že se výkon rodičovské odpovědnosti řídí právem státu, ve kterém má dítě místo obvyklého pobytu.

3.5 Manželství, nesezdané sožití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

Uzavření manželství a jeho důsledky jsou upraveny právními předpisy. Co se týká formy uzavření manželství, v občanském zákoníku je uvedeno, že ve Španělsku či mimo ně můžete být sezdáni: 1. soudcem, starostou nebo úředníkem stanoveným občanským zákoníkem; 2. při náboženském obřadu přípustném podle práva. Je v něm rovněž stanoveno, že Španělé mohou být sezdáni mimo Španělsko ve formě stanovené v právu místa, kde se manželství uzavírá. Jsou-li oběma stranami cizinci, může být manželství uzavřeno ve Španělsku podle stejných předpisů, jaké platí pro španělské státní příslušníky, nebo v souladu s ustanoveními osobního statutu jedné ze stran. Způsobilost k uzavření manželství a souhlas s uzavřením manželství podléhají vnitrostátnímu právu každého z manželů (čl. 9 odst. 1 občanského zákoníku).

Podle čl. 9 odst. 2 občanského zákoníku se důsledky manželství řídí společným vnitrostátním právem manželů v době uzavření manželství. Neexistuje-li společné vnitrostátní právo, řídí se osobním statutem nebo právem země obvyklého pobytu jednoho z manželů, které si oba manželé zvolí prostřednictvím úřední listiny vyhotovené před uzavřením manželství. Pokud k této volbě nedošlo, použije se právo země, ve které mají oba manželé obvyklé společné bydliště bezprostředně po uzavření manželství, a pokud takové místo neexistuje, právo místa, kde bylo manželství uzavřeno.

Rozluka a rozvod se řídí nařízením č. 1259/2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky (Řím III). V čl. 107 odst. 1 občanského zákoníku je stanoveno, že se prohlášení manželství za neplatné řídí právem země, kde bylo manželství uzavřeno.

Ve španělském mezinárodním právu soukromém neexistují žádná ustanovení pro nesezdané páry (což v zásadě znamená uplatnění analogie).

Vyživovací povinnosti se řídí Haagským protokolem z roku 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Pravidlo, kterým se řídí důsledky manželství (čl. 9 odst. 2 občanského zákoníku), zahrnuje jak osobní důsledky, tak i důsledky týkající se majetku. Použije se proto společný osobní status manželů v době uzavření manželství; pokud takovéto právo neexistuje, osobní status nebo právo země obvyklého pobytu jednoho z manželů, které si oba manželé zvolí v úřední listině vyhotovené před uzavřením manželství; nedošlo-li k takovéto volbě práva, je rozhodným právem právo země společného obvyklého bydliště manželů bezprostředně po uzavření manželství, a pokud takovéto místo neexistuje, právo místa, kde bylo manželství uzavřeno.

Smlouvy nebo dohody, které stanovují, pozměňují nebo nahrazují režim společného jmění manželů, jsou platné, jsou-li v souladu s právem, kterým se řídí důsledky manželství, nebo s právem státní příslušnosti či právem země obvyklého pobytu jednoho z manželů v době plnění (čl. 9 odst. 3 občanského zákoníku).

3.7 Závěti a dědictví

Španělsko uplatňuje ustanovení nařízení č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. Podle tohoto nařízení je rozhodným právem právo země obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti, pokud zůstavitel nezvolil jako rozhodné právo státu, jehož je státním příslušníkem.

Forma závětí se řídí Haagskou úmluvou z roku 1961.

3.8 Věcná práva

Podle čl. 10 odst. 1 občanského zákoníku se vlastnictví, majetek a další práva k nemovitému majetku a jeho registrace řídí právem země, ve které se majetek nachází, což se týká i movitých věcí. Pro účely vzniku nebo převodu práv ke zboží v tranzitu se má za to, že se toto zboží nachází v místě, ze kterého bylo odesláno, pokud se odesílatel a příjemce výslovně nebo mlčky nedohodli na tom, že se bude mít za to, že se zboží nachází v místě určení. Pravidla, letadla a železniční vozidla a veškerá práva vázající se k nim podléhají právu státu vlajky nebo země registrace. Motorová vozidla a další prostředky silniční dopravy podléhají právu místa, kde se nacházejí. Vydávání cenných papírů se řídí právem místa, kde jsou vydány.

3.9 Insolvence

Věci, na které se nevztahuje [nařízení Rady \(ES\) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení](#), se řídí [zákonem o platební neschopnosti č. 22/2003 ze dne 9. července 2003](#). Podle článku 200 tohoto zákona je obecným pravidlem, že se insolvenční řízení ve Španělsku a jeho důsledky a postupy pro vedení a ukončení tohoto řízení řídí španělským právem (zákon č. 22/2003 ze dne 9. července ve znění zákona č. 9/2015 o naléhavých opatřeních týkajících se úpadku (*Ley 9/2015 de medidas urgentes en material concursal*), Boletín Oficial del Estado, 26. května 2015). Zákon o platební neschopnosti obsahuje rovněž ustanovení mezinárodního práva soukromého, která stanoví právo rozhodné pro různé právní vztahy v rámci tohoto řízení.

Poslední aktualizace: 08/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Francie

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Mezinárodní právo soukromé není předmětem žádné zvláštní kodifikace nebo právních předpisů. Většina zásad a kolizních norem vyplývá z judikatury s výjimkou několika málo z nich, které je třeba hledat v některých zákonech, zejména v občanském zákoníku, a to v závislosti na předmětné materii.

Obsah jednotlivých zákonů je k dispozici online:

<https://www.legifrance.gouv.fr/>

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Francie je vázána 24 úmluvami přijatými pod záštitou Haagské konference o mezinárodním právu soukromém. Seznam příslušných úmluv je k dispozici na internetových stránkách této konference.

<https://www.hcch.net/fr/states/hcch-members/details1/?sid=39>

Francie je rovněž stranou dalších mnohostranných úmluv, zejména těch, které obsahují hmotněprávní pravidla, jako je například Vídeňská úmluva o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z roku 1980.

Všechny úmluvy, kterých je Francie smluvní stranou, jsou uvedeny v databázi smluv a dohod, kterou vede Ministerstvo pro Evropu a zahraniční věci: [http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcgp.php](#)

<http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcgp.php>

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Francie uzavřela celou řadu dvojstranných úmluv, z nichž některé obsahují kolizní normy. Tyto úmluvy lze rovněž vyhledat ve výše uvedené databázi.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Procesní postavení kolizní normy se liší podle toho, zda strany mají možnost svobodné volby práva bez ohledu na zdroj příslušné kolizní normy (vnitrostátní právo, evropské nařízení, mezinárodní úmluva).

Pokud se spor týká záležitosti, v níž si strany mohou svá práva svobodně volit, tj. zejména v majetkových věcech (smlouvy, občanskoprávní odpovědnost, věcná práva atd.), není soudce povinen použít kolizní normy z úřední povinnosti, pokud se žádná ze stran nedovolává použití cizího práva. Má pouze možnost tak učinit, pokud strany sporu neuzavřely dohodu o rozhodném právu ve prospěch francouzského práva. Je tudíž na stranách sporu, aby požádaly o uplatnění kolizní normy.

Pokud se však spor týká záležitosti, v níž strany nemají možnost svobodné volby práva, zejména v nemajetkových záležitostech (osobní stav), je soudce povinen uplatnit kolizní normu z úřední povinnosti.

2.2 Zpětný odkaz

Judikatura již dlouhou dobu připouští zásadu zpětného odkazu, ať již se jedná o zpětný odkaz prvního stupně (odkaz na francouzské právo, které se tedy má dále používat), nebo zpětný odkaz druhého stupně (odkaz na právo třetí země, která připouští svou příslušnost).

Judikatura tak pravidelně využívala zpětný odkaz, pokud jej nevyklučovalo evropské právo nebo příslušná mezinárodní úmluva, v záležitostech osobního stavu a v záležitostech formální platnosti právních aktů, zejména pokud šlo o manželství a o závěť. Pokud jde o dědictví, má judikatura v současné době tendenci omezovat používání zpětného odkazu pouze na případy, kdy to umožňuje zajistit jednotu dědického práva uplatněním jediného zákona na veškerý movitý majetek a na veškerý nemovitý majetek.

Na druhou stranu judikatura vždy vylučovala používání zpětného odkazu ve věcech, u nichž mají strany svobodu volby rozhodného práva, jako jsou vlastnické vztahy v manželství a smlouvy.

2.3 Změna kolizního kritéria

Změna kolizních kritérií je definována jako vývoj kolizní normy v průběhu času z důvodu přemístění hraničního určovatele v prostoru. Problémem je tedy zjistit, za jakých podmínek lze uplatnit nové právo namísto toho, které vyplývalo z původní situace.

Může nastat případ, kdy samotná kolizní norma stanoví podmínky uplatnění hraničního určovatele, který je v ní uveden, v čase. Například kolizní norma stanovená v článcích 311-14 občanského zákoníku, který se týká určení vztahu rodič-dítě, sama definuje podmínky uplatnění svého hraničního určovatele v čase, neboť stanoví, že osobní právo matky je nutno posuzovat v den narození dítěte.

Kromě tohoto příkladu jsou řešení uvedena v judikatuře, která má zpravidla tendenci vycházet ze zásad přechodných ustanovení francouzského práva, tj. okamžité uplatnění nového zákona na budoucí důsledky již vzniklých situací na jedné straně a zákaz retroaktivity nového zákona při posuzování vzniku nebo zániku právního vztahu na straně druhé.

V případě manželství se tak nový zákon okamžitě vztahuje na důsledky uzavření manželství, jakož i na jeho zrušení. Na druhou stranu podmínky týkající se vzniku manželství jsou i nadále upraveny právem, které bylo rozhodné v den jeho uzavření.

Věcná práva k movitému majetku se zase okamžitě řídí právem nové situace dotčeného majetku. Toto řešení se vztahuje i na veškeré smluvní záruky vzniklé v zahraničí. V důsledku toho nebudou mít tyto záruky ve Francii žádný účinek v případech, že daný majetek byl později přemístěn do Francie, protože v rozhodné době neodpovídaly vzorům francouzského práva. Tak se například nelze ve Francii dovolávat doložky výhrady zřízené v Německu ve prospěch německého věřitele ohledně majetku nacházejícího se v Německu, který byl však později přemístěn do Francie, a to z toho důvodu, že se jedná o rozvazovací doložku, kterou v dané době francouzský zákon zakazoval.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

– Bezprostřední použití francouzského či cizího imperativního ustanovení

Francouzští soudci pravděpodobně bezprostředně uplatní hmotněprávní ustanovení francouzského, jakož i cizího práva bez použití kolizní metody, jestliže lze mít za to, že představují imperativní ustanovení. Francouzské právo neobsahuje žádnou definici pojmu imperativní ustanovení. To, jestli se o takové ustanovení jedná, tedy rozhoduje soudce případ od případu.

– Výjimka mezinárodního veřejného pořádku

Hmotněprávní ustanovení cizího práva, které je za normálních okolností právem rozhodným v souladu s imperativním ustanovením, lze rovněž zcela nebo zčásti vyloučit v důsledku výjimky mezinárodního veřejného pořádku ve prospěch ustanovení francouzského práva. Jelikož neexistuje přesná definice, z judikatury vyplývá, že výjimka mezinárodního veřejného pořádku zahrnuje především nejdůležitější nebo základní zásady francouzského práva, jako je důstojnost, lidská svoboda (včetně manželské), jakož i fyzická integrita osob. Dále pak zahrnuje pojem, který více kolísá v čase a prostoru, tj. francouzské závazné legislativní politiky, jejichž vymezení závisí na posouzení soudce *in concreto*.

– Výjimka obcházení zákona

Cizí právo lze vyloučit i v případech, kdy by jeho uplatnění vyplývalo z obcházení zákona, tj. bylo by důsledkem záměrných machinací, jejichž cílem by bylo vytvořit umělou příslušnost tohoto zákona namísto zákona, který by se měl uplatnit za obvyklých okolností. Tyto machinace by mohly spočívat například v úmyslném zmanipulování hraničního určovatele jakožto právní kategorie pro určení rozhodného práva.

– Nemožnost určit obsah cizího rozhodného práva

Francouzské právo lze kromě toho uplatnit rovněž jako dodatečné kritérium, pokud by se ukázalo jako nemožné určit obsah cizího práva, které je rozhodné za obvyklých okolností.

2.5 Zjištění cizího práva

Judikatura se po určitém váhání nyní ustálila na následujícím názoru: je na francouzském soudci, který uzná za rozhodné cizí právo, a to buď z úřední povinnosti, nebo na žádost jedné ze stran, která se ho dovolává, aby s pomocí stran, případně osobně vyhledal jeho obsah. Toto řešení platí obecně bez ohledu na to, zda strany mohou svobodně zvolit, jakým právem se bude jejich vztah řídit, či nikoli.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

S výhradou vícestranných nebo dvoustranných dohod použitelných na základě příslušné smlouvy lze původní kolizní normu, kterou v dané věci stanovila judikatura, použít již jen v případě, že by daná smlouva nespadala do rámce působnosti nařízení (ES) č. 593/2008 („Řím I“) ani Římské úmluvy z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, kterou toto nařízení následovalo.

Francouzskou kolizní normu, která je již po dlouhou dobu stanovena judikaturou, představuje právo autonomie. Tato smlouva se proto řídí právem, které si zvolí smluvní strany, případně právem státu, s nímž má objektivně nejužší vazby s ohledem na okolnosti daného případu.

Forma právních úkonů se řídí právem místa jejich učinění s výjimkou případů, kdy se strany, pokud tak mohly učinit, výslovně dohodly, že se podoba tohoto úkonu bude řídit právem, které stanovily jako rozhodné s ohledem na předmět sporu.

3.2 Mimosmluvní závazky

Pro rozhodné skutečnosti, které nastaly dříve, než vstoupilo v platnost nařízení Řím II, je rozhodným právem místo, kde došlo ke škodné události, tj. místo vzniku dané rozhodné skutečnosti nebo dané škody.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

V souladu s čl. 3 třetím pododstavcem občanského zákoníku se stav a způsobilost fyzické osoby řídí právem státu, jehož je daná osoba státním příslušníkem (osobní právo nebo vnitrostátní právo).

Působnost osobního práva se však omezuje především na otázky týkající se způsobilosti fyzických osob k právním úkonům (nezpůsobilost uzavírat právní úkony).

V zásadě platí, že rozsudky, které zakládají stav osob a jejich způsobilost k právním úkonům, případně se jich týkají, mají ve Francii důsledky bez ohledu na jakékoli prohlášení vykonatelnosti s výjimkou případů, kdy nutně vedou k hmotněprávním prováděcím aktům týkajícím se majetku nebo vymáhání úči daným osobám.

Bydliště nespadá do oblasti osobního práva vzhledem k tomu, že nespadá pod žádný konkrétní hraniční určovatel. Spadá tedy pod právo rozhodné pro každou jednotlivou instituci, která jej zohledňuje.

Obdobně v případě přijetí, na které se nevztahuje žádná konkrétní kolizní norma, platí, že rodič(e), který (kteří) si přeje (přejí) dát svému dítěti určité příjmení nebo je změnit, se mohou dovolávat osobního práva rozhodného pro tento účel.

A konečně postupy použitelné pro změnu jména se řídí osobním právem dotčené osoby v souladu s čl. 3 třetím pododstavcem občanského zákoníku, jak jej vykládá judikatura.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Podle článku 311-14 občanského zákoníku se určení vztahu rodič-dítě řídí osobním právem matky v den narození dítěte; pokud je matka neznámá, pak osobním právem dítěte.

Článek 311-15 občanského zákoníku však stanoví, že pokud dítě a jeho otec a matka, případně jen jeden z nich, mají obvyklé, společné nebo oddělené bydliště ve Francii, určuje tento faktický stav veškeré důsledky, které z něho vyplývají podle francouzského práva, i kdyby ostatní aktéři vztahu rodič-dítě spadali pod cizí právo.

A konečně v souladu s článkem 311-17 občanského zákoníku je dobrovolné uznání otcovství a mateřství platné, pokud bylo učiněno v souladu buď s osobním právem osoby, která je učinila, nebo s osobním právem dítěte.

Podle ustálené judikatury Kasačního soudu se článek 311-17 vztahuje jak na žalobu na neplatnost, tak na žalobu na napadení uznání rodičovství, které musí být možné jak podle práva toho, kdo žalobu podává, tak podle práva dítěte.

3.4.2 Osvojení

V souladu s článkem 370-3 občanského zákoníku se na podmínky osvojení vztahují vnitrostátní právní předpisy osvojitele, případně u osvojení oběma manželi zákon upravující důsledky jejich svazku. Osvojení však nelze provést, pokud je zakazuje vnitrostátní právo kteréhokoliv z manželů.

Osvojení nezletilého cizího státního příslušníka nelze provést, pokud jeho osobní právo tuto instituci zakazuje, s výjimkou případu, kdy je tato nezletilá osoba narozena ve Francii a má zde i své obvyklé bydliště.

Bez ohledu na rozhodné právo vyžaduje osvojení souhlas zákonného zástupce dítěte. Tento souhlas musí být svobodný, musí být poskytnut bez jakékoli náhrady, musí být proveden po narození dítěte a osoba, která ho poskytuje, musí být informována o důsledcích osvojení, a to zejména v případě, že se tento souhlas týká úplného osvojení, a toho, že toto osvojení má charakter úplného a nezrušitelného přerušení dříve existujících vztahů rodič-dítě.

Podle článku 370-4 občanského zákoníku má osvojení provedené ve Francii účinky dle francouzského práva.

Článek 370-5 uvádí, že osvojení, které je řádně provedeno v zahraničí, má ve Francii účinky úplného osvojení, pokud úplně a nezrušitelně přeruší dříve existující vztah rodič-dítě. V opačném případě má důsledky jako prosté osvojení. Lze jej změnit na úplné osvojení, pokud byl poskytnut nezbytný výslovný souhlas předmětných osob, které byly o situaci plně informovány.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Kolizní normy jsou stanoveny v člancích 202-1 a 202-2 občanského zákoníku (kodifikace a úprava judikatury).

Podle čl. 202-1 prvního pododstavce se okolnosti a podmínky požadované pro uzavření manželství řídí u každého z manželů jeho osobním právem. Bez ohledu na rozhodné osobní právo však manželství vyžaduje souhlas obou manželů za podmínek stanovených francouzským právem v člancích 120 a 180 občanského zákoníku.

Ve druhém pododstavci se dále stanoví, že dvě osoby stejného pohlaví mohou uzavřít manželství, pokud to alespoň jedné z nich umožňuje buď její osobní právo nebo právo státu, na jehož území má bydliště nebo místo pobytu. Kasační soud měl možnost v rozsudku ze dne 28. ledna 2015 potvrdit, že tento druhý pododstavec článku 202-1 občanského zákoníku by měl být vykládán tak, že si vyhrazuje doplňkové uplatnění francouzského práva z titulu výjimky mezinárodního veřejného pořádku. Pokud tedy cizí právo, které je obvykle rozhodné jako osobní právo jednoho z manželů, zakazuje sňatky mezi osobami stejného pohlaví, musí být částečně vyloučeno v rozsahu, v němž je v rozporu s konkrétní francouzskou legislativní politikou (viz výše, pokud jde o výjimku mezinárodního veřejného pořádku).

Použití těchto ustanovení se však ukázalo jako citlivé v případech, že je Francie vázána dvojstrannou dohodou s cizím státem (případ Alžírsko, Kambodži, Kosova, Laosu, Makedonie, Maroka, Černé Hory, Polska, Srbska, Slovinska a Tuniska), jejíž ustanovení odkazují v otázce manželství za účelem posouzení hmotných podmínek nezbytných pro uzavření manželství pouze na osobní právo manžela, které však manželství mezi osobami stejného pohlaví zakazuje.

Právní postavení těchto osob však bylo od té doby upřesněno rozsudkem Kasačního soudu ze dne 28. ledna 2015 (odvolání č. 13-50.059), který vyloučil použití marockého práva, jež bylo ve francouzsko-marocké dohodě označeno jako rozhodné v souladu s článkem 4 uvedené dohody, který stanoví, že právo jednoho z obou států určených v této dohodě může být soudy druhého státu vyloučeno v případě, že je zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem, což v tomto případě platí, neboť alespoň u jednoho z manželů osobní právo nebo právo státu, na jehož území má tento manžel bydliště nebo místo pobytu, umožňuje manželství osob téhož pohlaví.

Podle článku 202-1 občanského zákoníku se forma manželství řídí právem místa, kde je manželství uzavřeno.

A konečně, pokud jde o čisté osobní důsledky manželství, podle judikatury je právem, které je za obvyklých okolností rozhodné, právo společné státní příslušnosti obou manželů, případně právo společného obvyklého bydliště manželů, případně francouzské právo místa soudu. Majetkové důsledky se řídí právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství nebo pro dědictví.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Na nesezdané soužití se nevztahuje žádná zvláštní kolizní norma vzhledem k tomu, že podle francouzského práva vztahy mezi osobami žijícím v nesezdaném soužití nespádají do žádné zvláštní právní kategorie, ale představují skutkový stav. Proto se řídí obecným závazkovým právem. Rozhodným právem tedy bude právo, které se v závislosti na daném sporu a právní povaze vztahu mezi nesezdanými partnery vztahuje na mimosmluvní odpovědnost, na majetek nebo na dědictví.

Naproti tomu registrovaná partnerství podléhají zvláštní kolizní normě stanovené v článku 515-5-1 občanského zákoníku, podle níž podmínky vzniku a důsledky registrovaného partnerství, jakož i příčiny a důsledky jeho ukončení, podléhají podstatným ustanovením státu orgánu, který je zaregistroval.

Nařízení (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016, které se vztahuje na majetkové důsledky registrovaného partnerství stanoví jako kolizní normu v první řadě právo, které si partneři zvolí (mohou volit mezi právem podle své státní příslušnosti, právem podle místa svého obvyklého pobytu a právem státu, který partnerství zaregistroval), případně právem státu, podle jehož práva registrované partnerství vzniklo. Toto nařízení se použije od 29. ledna 2019.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Kolizní normy jsou normy uvedené v nařízení (EU) č. 1259/2010 „Řím III“, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky.

U řízení zahájených před 21. červnem 2012, tj. datem vstupu tohoto nařízení v platnost, byla kolizní normou norma stanovená v souladu s článkem 309 občanského zákoníku, podle kterého se rozvod řídil francouzským právem, pokud oba manželé měli ke dni zahájení řízení společné francouzské občanství, případně měli společné či oddělené bydliště ve Francii, případně se manželé nacházeli ve Francii, případně měli oba manželé francouzskou státní příslušnost a pokud nebylo uznáno jako rozhodné žádné jiné cizí právo a francouzské soudy byly příslušné o rozvodu rozhodnout.

Rodičovská zodpovědnost

Kolizní norma je stanovena v článku 15 a násl. Haagské úmluvy ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí.

Mimo veškeré postupy a zásahy soudního nebo správního orgánu se přiznání nebo zánik rodičovské zodpovědnosti ze zákona, jakož i výkon této rodičovské zodpovědnosti řídí právem státu obvyklého bydliště dítěte.

Pokud je dožádán francouzský orgán, použije v zásadě francouzské právo. Může však výjimečně použít nebo přihlídnout k právu jiného státu, k němuž má daná situace podstatný vztah.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Podle článku 15 nařízení č. 4/2009 o vyživovacích povinnostech se právo rozhodné pro tyto otázky určuje v souladu s Haagským protokolem ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů. Je uplatňována zásada práva státu místa obvyklého pobytu oprávněného, ale strany si mohou na základě společné dohody v již zahájeném řízení zvolit právo místa soudu nebo některé z následujících práv:

- a) právo státu, jehož státní příslušnost má jedna ze stran v okamžiku této volby;
- b) právo státu obvyklého pobytu jedné ze stran v okamžiku této volby;
- c) právo, které si strany zvolí jako rozhodné pro své majetkové vztahy nebo právo skutečně uplatňované na tyto vztahy;
- d) právo, které si strany zvolí jako rozhodné pro svůj rozvod nebo rozluky nebo právo skutečně uplatňované na tento rozvod nebo rozluky.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Kolizní normy uvedené v Haagské úmluvě ze dne 14. března 1978 o rozhodném právu pro majetkové poměry v manželství se vztahují na manžele, kteří uzavřeli sňatek počínaje 1. zářím 1992, spolu s prováděcími pravidly zvláště stanovenými v článcích 1397-2 až 1397-5 občanského zákoníku.

Vzhledem k tomu, že tato úmluva neupravuje otázku rozhodného práva, řídí se tato otázka i nadále zásadami stanovenými francouzskou judikaturou v této oblasti. Rozhodné právo podle této úmluvy tak upravuje složení majetku manželů, jejich vzájemná práva, povinnosti a pravomoci v průběhu manželství, jakož i zrušení této úpravy majetkových poměrů a její likvidaci po ukončení manželství.

Francouzské kolizní normy se vztahují na manžele, kteří uzavřeli sňatek před 1. zářím 1992. Stanoví, že úprava majetkových poměrů v manželství bez ohledu na to, zda o její formě byla uzavřena smlouva, či nikoli, se řídí právem, které si manželé při vstupu do manželství určili, a to buď výslovně nebo implicitně, ale s jistotou.

Manželé, kteří uzavřou manželství nebo určí právo rozhodné pro úpravu svých majetkových poměrů v manželství po 29. lednu 2019, budou spadat do působnosti [nařízení \(EU\) 2016/1103 ze dne 24. června 2016, provádějícího posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství](#)

Pokud strany neprovedou výslovnou nebo implicitní volbu, bude třeba zjistit, jaká byla jejich vůle na základě prosté domněnky, jako je například domněnka práva jejich prvního společného bydliště.

3.7 Závěti a dědictví

Na dědická řízení zahájená počínaje 17. srpnem 2015 se vztahují ustanovení nařízení (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012. Článek 21 tohoto nařízení označuje jako rozhodné právo pro dědění jako celek právo státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti.

Dědická řízení zahájená před 17. srpnem 2015 se i nadále řídí francouzskými kolizními normami. Ty tvoří dualistický systém, který dělí mezinárodní dědictví téže osoby mezi movitou pozůstalost na straně jedné a jednu, případně více nemovitých pozůstalostí na straně druhé.

Dědění movitého majetku, pod které spadá majetek hmotný i nehmotný, se řídí právem posledního bydliště zůstavitele.

Dědění nemovitého majetku se řídí právem státu, v němž se nemovitost nachází, francouzské soudy však na ně mohou uplatnit i právo francouzské na základě zpětného odkazu v případě, že to umožňuje zajistit jednotu dědického práva uplatněním stejného práva na movitý i nemovitý majetek (viz výše).

Rozhodné právo pro dědictví *ab intestato*, určené v souladu s výše uvedenými kolizními normami, upravuje také hmotné podmínky a účinky dědění ze závěti nebo na základě dědické smlouvy. Formální požadavky závětí se však řídí Haagskou úmluvou ze dne 5. října 1961, jejíž ustanovení jsou použitelná od 19. listopadu 1967.

Francie je navíc vázána Washingtonskou úmluvou ze dne 26. září 1973, která je v platnosti od 1. prosince 1994 a podle níž každá závěť vyhotovená ve formě, která je v ní stanovena, musí být uznána jako formálně platná ve všech státech, které jsou stranami této úmluvy.

3.8 Věcná práva

Podle čl. 3 druhého pododstavce občanského zákoníku se nemovitosti a veškerá věcná práva, která s nimi souvisejí, řídí právem státu, ve kterém se nacházejí.

3.9 Insolvence

Mimo oblast působnosti nařízení (EU) č. 1346/2000 a (EU) č. 2015/848 judikatura vždy připouštěla možnost zahájit kolektivní úpadkové řízení proti dlužníkovi ve Francii, pokud tam má své sídlo nebo některou ze svých provozoven. Totéž platí pro francouzské věřitele na základě výsady soudní příslušnosti podle článku 14 občanského zákoníku.

Rozhodným právem pro řízení zahájené ve Francii musí být právo francouzské, které upravuje podmínky zahájení řízení, jeho průběh, jakož i jeho účinky, zejména vymahatelnost zajištění. Právo uplatnit svůj nárok mají všichni věřitelé včetně těch, jejichž bydliště se nachází mimo Francii. Takto zahájené řízení ve Francii se v zásadě týká veškerého majetku dlužníka včetně toho, který se nachází v zahraničí; samozřejmě za předpokladu, že francouzská rozhodnutí jsou uznávána i v zahraničí.

A konečně platí, že kolektivní řízení zahájené v zahraničí bude mít účinky ve Francii, pokud zde dosud nebylo zahájeno žádné řízení a prostřednictvím prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí přijatých v zahraničí.

Poslední aktualizace: 18/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady

Které právo se použije? - Chorvatsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

V Chorvatské republice je mezinárodní právo soukromé a procesní právo kodifikováno především v zákoně o kolizních normách (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*, ZRS) *Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky) č. 53/91.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva z roku 1954 o civilním řízení

Haagská úmluva z roku 1961 o právu použitelném na formu závěti

Římská úmluva z roku 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody

Římská úmluva z roku 1973 o právu použitelném pro odpovědnost za vadné výrobky

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Na základě oznámení o nástupnictví se Chorvatská republika stala smluvní stranou mnoha dvoustranných mezinárodních smluv, například smluv o právní pomoci, konzulárních úmluv a smluv o obchodu a plavbě. S určitými zeměmi byly uzavřeny smlouvy o právní pomoci, které rovněž obsahují kolizní normy:

Smlouva o vzájemné právní pomoci uzavřená s Rakouskem ve Vídni dne 16. prosince 1954

Smlouva o vzájemné justiční spolupráci s Bulharskem uzavřená v Sofii dne 23. března 1956

Smlouva s Československou republikou o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních uzavřená v Bělehradě dne 20. ledna 1964

Smlouva o vzájemných právních vztazích s Řeckem uzavřená v Aténách dne 18. června 1959

Smlouva o vzájemné právní pomoci uzavřená s Maďarskem v roce 1968

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Pokud jde o právní situace s mezinárodním prvkem, soudy uplatňují mezinárodní právo soukromé s využitím tří metod: kolizních norem, imperativních norem a zvláštních hmotněprávních předpisů.

2.2 Zpětný odkaz

Článek 6 zákona o kolizních normách stanoví, že pokud by se podle ustanovení tohoto zákona mělo použít právo cizího státu, přihlíží se k jeho kolizním normám týkajícím se volby rozhodného práva.

Pokud pravidla cizího státu týkající se volby rozhodného práva odkazují na právo Chorvatské republiky, použije se právo Chorvatské republiky, přičemž se nepřihlíží k pravidlům pro určení jiného rozhodného práva.

2.3 Změna kolizního kritéria

Zákon o kolizních normách tuto záležitost obecně neupravuje, obsahuje však některá zvláštní ustanovení, jimiž se tyto případy řídí (např. v čl. 35 odst. 1 je uvedeno, že právem upravujícím rozvod je právo státu, jehož jsou oba manželé občany v době zahájení rozvodového řízení, a v čl. 45 odst. 1 je stanoveno, že se účinky osvojení posuzují v souladu s právem státu, jehož jsou osvojitel a osvojenec občany v době osvojení).

Každý konkrétní případ je obvykle nutné posoudit na základě toho, zda je právní situace, která má být vyřešena, stálá, nebo zda se vyvíjí. Pokud kolizní norma upravuje stálou situaci, řídí se její zjištění z právního hlediska rozhodným právem platným v té době, a dojde-li ke změně nástroje, jsou účinky takovéto právní situace posouzeny v souladu s novým právem v době jeho uplatnění.

Co se týká vlastnického práva a jiných majetkových práv, která jsou posouzena podle práva státu, ve kterém se majetek nachází, platný předpis uvádí, že vlastnické právo nabyté podle dřívějšího nástroje zůstává v platnosti i případně, že by podle nového nástroje získáno nebylo. Pokud však nebylo kvůli neexistující úpravě vlastnictví movitého majetku podle předchozího práva nabyto, dojde k tomuto nabytí v případě, je-li movitý majetek přemístěn na území státu, který při pořízení úpravu nevyžaduje.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

a) Veřejný pořádek

Článek 4 zákona o kolizních normách stanoví, že se právo cizího státu nepoužije, pokud by jeho uplatnění bylo v rozporu se základními zásadami společenského zřízení stanovenými v ústavě Chorvatské republiky.

Kromě článku 4, který je nutno vykládat v tom smyslu, že chrání základní práva, svobody a lidská práva a práva občanů, zahrnuje veřejný pořádek také otázky spadající pod Úmluvu z roku 1950 o ochraně lidských práv a základních svobod.

Veřejný pořádek nechrání výhradně vnitrostátní právo před cizím hmotným právem. Odůvodnění ochrany vnitrostátního veřejného pořádku závisí mimo jiné na tom, zda spor, který má být vyřešen, má úzkou vazbu s územím daného státu a jeho právem, tj. s *lex fori*, a takováto vazba existuje v případě, že by uplatnění cizího práva mělo na státní území trvalejší dopady.

b) Imperativní normy

Někdy se situace s mezinárodním prvkem řídí zvláštními pravidly *legis fori*, na něž se odkazuje převážně jako na imperativní normy. Tato pravidla jsou přijata ve stejném zákoně jako kolizní normy a příležitostně jsou obsažena i v jiných předpisech.

2.5 Zjištění cizího práva

Podle čl. 13 odst. 1 zákona o kolizních normách musí soud či jiný příslušný orgán určit obsah cizího práva z vlastního podnětu. Podle ustanovení čl. 13 odst. 2 a 3 zákona o kolizních normách si může soud nebo příslušný orgán vyžádat informace o cizím právu od Ministerstva spravedlnosti Chorvatské republiky. Sporné strany však mohou předložit rovněž veřejné prohlášení o obsahu cizího práva.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Pramenem kolizních norem je zákon o kolizních normách.

Článek 19 zákona o kolizních normách stanoví, že se smlouva řídí právem, které si smluvní strany zvolily, nestanoví-li tento zákon či mezinárodní smlouva jinak.

V článku 20 je stanoveno, že nebylo-li rozhodné právo zvoleno a nevyplývá-li z okolností daného případu jiné právo, je rozhodným právem:

1. s ohledem na prodej movitých věcí – právo místa, ve kterém měl prodávající bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
2. s ohledem na smlouvu o dílo nebo stavební smlouvu – právo místa, ve kterém měla osoba, která má dílo provést, nebo zhotovitel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
3. s ohledem na smlouvu o obchodním zastoupení – právo místa, ve kterém měl obchodní zástupce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
4. s ohledem na smlouvu o zastoupení – právo místa, ve kterém měl zástupce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
5. s ohledem na komisionářskou smlouvu – právo místa, ve kterém měl komisionář bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
6. s ohledem na zasílatelskou smlouvu – právo místa, ve kterém měl zasílatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
7. s ohledem na smlouvu o pronájmu movité věci – právo místa, ve kterém měl pronajímatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
8. s ohledem na smlouvu o peněžní půjčce – právo místa, ve kterém měl věřitel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
9. s ohledem na smlouvu o užívání – právo místa, ve kterém měl půjčkovatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
10. s ohledem na smlouvu o úschově – právo místa, ve kterém měl schovatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;

11. s ohledem na smlouvu o skladování – právo místa, ve kterém měl skladovatel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
12. s ohledem na smlouvu o přepravě – právo místa, ve kterém měl přepravce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
13. s ohledem na smlouvu o pojištění – právo místa, ve kterém měl pojistitel bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
14. s ohledem na smlouvu o právu autorském – právo místa, ve kterém měl autor bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
15. s ohledem na darovací smlouvu – právo místa, ve kterém měl dárcce bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky;
16. s ohledem na obchody na burze cenných papírů – právo místa sídla burzy cenných papírů;
17. s ohledem na smlouvu o nezávislých bankovních zárukách – právo místa, ve kterém měl ručitel sídlo v době uzavření smlouvy;
18. s ohledem na smlouvu o převodu technologií (licence atd.) – právo místa, ve kterém měl příjemce technologie sídlo v době uzavření smlouvy;
19. s ohledem na (jiné než věcné) majetkové nároky vyplývající z pracovní smlouvy – právo státu, ve kterém pracovní smlouva má být či byla plněna;
20. s ohledem na ostatní smlouvy – právo místa, ve kterém měl nabízející bydliště nebo sídlo v době přijetí nabídky.

3.2 Mimosmluvní závazky

Pokud jde o mimosmluvní závazky, zákon o kolizních normách obsahuje ustanovení o rozhodném právu, stejně jako mezinárodní smlouvy (Haagská úmluva z roku 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody).

Zákon o kolizních normách obsahuje ustanovení o bezdůvodném obohacení, jednatelství bez příkazu, mimosmluvních závazcích nevyplyvajících z deliktů odpovědnosti a deliktů odpovědnosti.

Právem, kterým se řídí deliktů odpovědnost, je právo místa, kde došlo k deliktu, nebo právo místa, ve kterém nastaly jeho důsledky, podle toho, co je pro poškozeného nejvýhodnější. Pokud k události zakládající odpovědnost za škodu došlo na palubě plavidla na volném moři nebo na palubě letadla, považuje se za právo místa, kde došlo k jednání zakládajícímu odpovědnost za škodu, právo státu státní příslušnosti plavidla nebo právo státu, ve kterém bylo letadlo zaregistrováno.

Právem, kterým se řídí bezdůvodné obohacení, je právo rozhodné pro právní vztah, který vznikl, nebo který měl podle očekávání či předpokladů vzniknout a na jehož základě k obohacení došlo. Právem, kterým se řídí obstarání cizí záležitosti bez oprávnění (jednatelství bez příkazu), je právo místa, ve kterém došlo k právnímu úkonu nepříkazovaného jednatele. Právem, kterým se řídí závazky plynoucí z užívání nemovitosti bez oprávnění, jakož i jiné mimosmluvní závazky, které nevyplyvají z deliktů odpovědnosti, je právo místa, ve kterém došlo k okolnostem zakládajícím závazek.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Právem, kterým se řídí způsobilost fyzické osoby k právům a právním úkonům a způsobilost k jednání, je právo státu, jehož je tato osoba občanem.

Fyzická osoba, která by neměla způsobilost k jednání podle práva státu, jehož je občanem, je způsobilá jednat, má-li tuto způsobilost podle práva místa, ve kterém závazek vznikl.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

Právem, kterým se řídí vztahy mezi rodiči a dětmi, je právo státu, jehož jsou občany.

Jsou-li rodiče a děti občany různých států, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají všichni bydliště.

Pokud jsou rodiče a děti občany různých států a nemají bydliště v témže státě, je rozhodným právem právo Chorvatské republiky, je-li dítě či některý z rodičů občanem Chorvatské republiky.

Právem, kterým se řídí uznání, určení nebo popření otcovství či mateřství, je právo státu, jehož byla osoba, jejíž otcovství či mateřství má být uznáno, určeno nebo popřeno, občanem v době narození dítěte.

3.4.1 Osvojení

Právem, kterým se řídí podmínky osvojení a zrušení osvojení, je právo státu, jehož jsou osvojitel a osvojenec občany v době, kdy k osvojení dojde.

Jsou-li osvojitel a osvojenec občany různých států, jsou právními řády, kterými se řídí podmínky osvojení a jeho zrušení, kumulativně právní řády obou států, jejichž jsou občany.

Pokud si manželé osvojují dítě společně, jsou právními řády upravujícími podmínky osvojení a jeho zrušení kromě práva státu, jehož je osvojenec občanem, právní řády států, jejichž občany jsou rodiče.

Právem, kterým se řídí formální požadavky na osvojení, je právo místa, kde k osvojení dojde.

Právem, kterým se řídí účinky osvojení, je právo státu, jehož jsou osvojitel a osvojenec občany v době, kdy k osvojení dojde.

Jsou-li osvojitel a osvojenec občany různých států, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají bydliště.

Pokud jsou osvojitel a osvojenec občany různých států a nemají bydliště v témže státě, je rozhodným právem právo Chorvatské republiky, je-li některý z nich občanem Chorvatské republiky.

Není-li osvojitel ani osvojenec občanem Chorvatské republiky, je rozhodným právem právo státu, jehož je osvojenec občanem.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Právem, kterým se řídí podmínky pro uzavření manželství, je u každé osoby právo státu, jehož je daná osoba občanem ke dni uzavření manželství.

I v případě, jsou-li splněny podmínky pro uzavření manželství podle práva státu, jehož je osoba, která chce uzavřít manželství u příslušného orgánu Chorvatské republiky, občanem, nebude manželství přípustné, existuje-li podle práva Chorvatské republiky s ohledem na tuto osobu překážka související s existencí dřívějšího manželství, příbuzenským poměrem či duševní nezpůsobilostí.

Právem, kterým se řídí formální požadavky na manželství, je právo místa, kde bylo manželství uzavřeno.

Právem, kterým se řídí neplatnost manželství (neexistence manželství a prohlášení manželství za neplatné), je právo, podle něhož bylo manželství uzavřeno.

Právem, kterým se řídí rozvod, je právo státu, jehož jsou oba manželé občany v době zahájení řízení. Rozhodným právem je kumulativně právo států, jejichž občany manželé jsou.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Právem, kterým se řídí majetkové vztahy osob žijících ve společné domácnosti, aniž by se jednalo o formu manželství, je právo státu, jehož jsou tyto osoby občany.

Jestliže tyto osoby nemají stejnou státní příslušnost, použije se právo státu, ve kterém mají společně bydliště.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Právem, kterým se řídí rozvod, je právo státu, jehož jsou oba manželé občany v době zahájení řízení. Rozhodným právem je kumulativně právo států, jejichž občany manželé jsou.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Právem, kterým se řídí vyživovací povinnost mezi jinými pokrevními příbuznými než mezi rodiči a dětmi nebo vyživovací povinnost jiných spřízněných osob, je právo státu, jehož je příbuzný, od něhož se vyživné požaduje, občanem.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Právem, kterým se řídí osobní vztahy a zákonný režim společného jmění manželů, je právo státu, jehož jsou manželé občany.

Jsou-li manželé občany různých států, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají bydliště. Nemají-li manželé společnou státní příslušnost ani bydliště v téže státě, je rozhodným právem právo státu jejich posledního společného bydliště.

Nelze-li rozhodné právo určit podle výše uvedeného, je použitelné právo Chorvatské republiky. Právem, kterým se řídí smlouva o společném jmění manželů, je právo, které upravovalo osobní vztahy a zákonný režim společného jmění manželů v době uzavření manželství.

Pokud právo takto určené stanoví, že si manželé mohou zvolit právo upravující smlouvu o společném jmění manželů, je rozhodným právem právo, které si manželé zvolí.

3.7 Závěti a dědictví

Právem, kterým se řídí dědictví, je právo státu, jehož byl zůstavitel občanem v době smrti.

Právem, kterým se řídí způsobilost k pořízení závěti, je právo státu státní příslušnosti zůstavitele v době vyhotovení závěti.

Závěť je z právního hlediska formálně platná, je-li platná podle:

1. práva místa, kde byla závěť pořízena;
2. práva státu, jehož byl zůstavitel občanem, a to ke dni pořízení závěti nebo ke dni úmrtí;
3. práva státu, ve kterém měl zůstavitel bydliště, a to ke dni pořízení závěti nebo ke dni úmrtí;
4. práva místa pobytu zůstavitele, a to ke dni pořízení závěti nebo ke dni úmrtí;
5. práva Chorvatské republiky;
6. s ohledem na nemovitý majetek – rovněž práva místa, ve kterém se nemovitý majetek nachází.

3.8 Věcná práva

Právem, kterým se řídí smlouvy týkající se nemovitého majetku, je výhradně právo státu, ve kterém se nemovitý majetek nachází.

3.9 Insolvence

Článek 303 zákona o úpadku stanoví základní zásadu, že se právní účinky zahájení konkurzního řízení řídí právem státu, v němž bylo řízení zahájeno.

Poslední aktualizace: 12/11/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v prvním oznámení.

Které právo se použije? - Itálie

1 Zdroje platných norem

Ke zdrojům mezinárodního práva soukromého v Itálii patří vnitrostátní právo, nařízení Evropské unie a mezinárodní úmluvy, jejichž je Itálie signatářem.

1.1 Vnitrostátní normy

V Itálii jsou věci mezinárodního práva soukromého upraveny zákonem č. 218 ze dne 31. května 1995, který nahradil § 16 až § 31 obecných právních předpisů na začátku občanského zákoníku (*Codice Civile*).

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Úplný seznam platných mezinárodních úmluv

Pokud jde o mnohostranné mezinárodní úmluvy platné v Itálii, viz [přiložený seznam\(13 Kb\)](#) (13 Kb) [it](#).

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Orientační seznam dvoustranných úmluv nejčastěji používaných soudy

Dvoustranné úmluvy, jež se v minulosti uplatňovaly na věci mezinárodního práva soukromého mezi Itálií a ostatními jednotlivými členskými státy Evropské unie, byly nahrazeny právními předpisy Společenství přijatými pro danou oblast. Mezi nejčastěji používaná nařízení patří nařízení (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech; nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech; nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a nařízení (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

S ohledem na záležitost mezi Itálií a třetími zeměmi jsou nejčastěji uplatňovanými dvoustrannými úmluvami úmluvy o právní pomoci a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí uzavřené s Argentinou (Řím, 9. prosince 1987), s Brazílií (Řím, 17. října 1989), s Ruskou federací a dalšími státy bývalého Sovětského svazu (Řím, 25. ledna 1979), s republikami bývalé Jugoslávie (Bělehrad, 7. května 1962), s některými bývalými dominiemi Spojeného království včetně Austrálie a Kanady, (Londýn, 17. prosince 1930), se Švýcarskem ohledně uznávání a výkonu občanských a obchodních soudních rozhodnutí (Řím, 3. ledna 1933) a ohledně náhrady škod způsobených silničními nehodami (Řím, 16. srpna 1978), s Bulharskem (Řím, 18. května 1990), s Rumunskem (Bukurešť, 11. listopadu 1972) a s Tureckem (Řím, 10. srpna 1926).

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

V jakém rozsahu a za jakých okolností?

Podle italského práva uplatňuje soud kolizní normy ve věci, kterou projednává, z vlastního podnětu: musí určit rozhodné právo, aniž by přihlížel k případným žádostem účastníků řízení (*iura novit curia*). Při zkoumání cizího práva si může soudce vyžádat pomoc ministerstva spravedlnosti a rovněž prostřednictvím Londýnské úmluvy z roku 1968 o poskytování informací o cizím právu.

2.2 Zpětný odkaz

Pokud kolizní normy soudu projednávajícího danou věc určují cizí právo, může se stát, že kolizní normy v tomto cizím právu určují jiné rozhodné právo („zpětný odkaz“).

Například: francouzská kolizní norma určuje, že pro způsobilost anglického státního příslušníka žijícího ve Francii má být rozhodné anglické právo. Anglická kolizní norma však odkazuje na právo země pobytu, tj. francouzské právo.

Co se stane v Itálii v tomto případě? Co se stane, pokud italské právo určuje právo jiného státu, které zase odkazuje na italské právo, nebo na právo třetí země?

Pokud italské právo určuje právo jiného státu, které zase odkazuje na právo dalšího státu, bude zpětný odkaz akceptován a právo dalšího státu se použije pouze v těchto případech:

- 1) pokud právo dalšího státu akceptuje zpětný odkaz;
- 2) odkazuje-li se zpětně na italské právo.

K *zpětnému odkazu* nedochází, pokud si strany zvolily rozhodné právo nebo pokud se toto právo týká formy úkonů, nebo v případě mimosmluvních závazků.

2.3 Změna kolizního kritéria

Co se stane, dojde-li ke změně hraničního určovatele, například v případě převodu movitého majetku?

Platí výše uvedená pravidla.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Mohou soudy odmítnout použití rozhodného práva v případě jeho neslučitelnosti s mezinárodní veřejnou politikou? A existují právní předpisy nebo jiné vnitrostátní normy, které mají přednost před kolizními normami (závazná ustanovení ve smyslu „*lois de police*“)?

Podle italského práva (§ 16 zákona č. 218/1995) nemůže soudce cizí právo, na něž se odkazuje, použít tehdy, je-li jeho účinek „v rozporu s veřejnou politikou“ (*contrari all'ordine pubblico*). To je obvykle chápáno jako „mezinárodní veřejná politika“. Způsobilost a ostatní podmínky pro uzavření registrovaného partnerství jsou upraveny vnitrostátním právem každé strany tohoto svazku v době jeho uzavření. Pokud však rozhodné právo registrované partnerství mezi dospělými osobami stejného pohlaví nepřipouští, použije se italské právo (§ 32ter zákona č. 218 z roku 1995).

V případech kolize právních norem (§ 17 výše uvedeného zákona) má přednost italské právo a není přípustná derogace, bez ohledu na odkaz na cizí právo, pokud se toto odchyluje od účelu a rámce působnosti ustanovení italského práva (jedná se o „imperativní ustanovení“, italsky *norme di applicazione necessaria*).

2.5 Zjištění cizího práva

Úloha soudce a účastníků řízení

Za určení cizího práva odpovídá soudce; může si vyžádat pomoc účastníků řízení, univerzit nebo ministerstva spravedlnosti.

Jaké způsoby zjištění jsou povoleny?

Jako způsoby zjištění cizího práva lze použít nástroje uvedené v mezinárodních úmluvách, informace poskytnuté cizími orgány prostřednictvím ministerstva spravedlnosti a posudky znalců nebo specializovaných subjektů.

Co se stane, pokud nelze cizí právo zjistit?

Je-li to možné, použije soud právo určené pomocí jiných hraničních určovatелů, které se použijí v určitých věcech. Není-li to možné, použije se italské právo.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

V § 57 zákona č. 218/1995 je uvedeno, že právem rozhodným pro smluvní závazkové vztahy je právo uvedené v Římské úmluvě ze dne 19. června 1980.

Tato úmluva obecně stanoví, že právem rozhodným pro smlouvu je právo, které si strany zvolí.

Nedojde-li k volbě práva, použije se právo státu, k němuž má daná smlouva nejužší vazbu, avšak s výhradou uplatnění jiných mezinárodních úmluv, které se mohou týkat konkrétního závazku (např. Haagská úmluva z roku 1955 o prodeji movitých věcí má přednost před Římskou úmluvou z roku 1980).

Použití práva určeného mezinárodní úmluvou nebo vůlí stran však může být odmítnuto, pokud by bylo neslučitelné s veřejnou politikou (je-li například neslučitelné se závaznými pravidly nebo bezpečnostními předpisy).

Po provedení nařízení (ES) č. 593/2008 („nařízení Řím I“) nepodléhají přeshraniční věci v souvislosti se smlouvami, které se týkají členských států EU, pravidlům stanoveným v mezinárodních úmluvách, nýbrž se řídí zmíněným nařízením.

Nařízení stanoví, že hlavním kritériem pro určení rozhodného práva pro smluvní závazkový vztah je volba práva, kterou učiní strany. Právo, které si smluvní strany zvolí, však nemůže omezovat použití imperativních ustanovení v právním systému, k němuž má smlouva nejužší vazbu.

Nebyla-li volba práva učiněna, stanoví nařízení pro jednotlivé typy smluv řadu konkrétních hraničních určovatелů. Například:

- smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště,
- smlouva, jejímž předmětem je nájem nemovitosti, se řídí právem země, v níž se daná nemovitost nachází,
- smlouva o poskytování služeb se řídí právem země, v níž má poskytovatel služby obvyklé bydliště.

Příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí v těchto věcech se řídí nařízením (EU) č. 1215/2012 („nařízení „Brusel Ia“).

3.2 Mimosmluvní závazky

Výše zmíněný zákon č. 218/1995 stanoví normy použitelné v následujících případech mimosmluvních závazků:

- jednostranný slib (právo státu, v němž byl slib učiněn),
- úvěrové nástroje (Ženevské úmluvy z roku 1930 o směnkách cizích a vlastních, Ženevská úmluva z roku 1931 týkající se šeků; zatímco v případě ostatních úvěrových nástrojů se na primární závazky vztahuje právo státu, v němž byl nástroj vydán),
- zastoupení (právo státu, v němž má zástupce svou provozovnu nebo povětšinou uplatňuje své pravomoci),
- závazky vyplývající z práva (právo místa, kde došlo ke skutečnosti, která dala vzniknout danému závazku),
- odpovědnost za škodu způsobenou civilním deliktem (právo státu, v němž k události došlo, pokud však o to požádá oběť, právo státu, v němž došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a v případě, že účastníky události byli státní příslušníci pouze jednoho státu, použije se právo tohoto státu).

Po provedení nařízení (ES) č. 864/2007 („nařízení Řím II“) se na věci přeshraniční povahy týkající se členských států EU vztahuje zmíněné nařízení. Toto nařízení stanoví, že se závazkové vztahy, které vznikají z civilních deliktů, z předmluvního jednání, z jednatelství bez příkazu a z bezdůvodného obohacení řídí právem země, kde škoda vznikla, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody. Strany si mohou právo zvolit na základě dohody uzavřené poté, co došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody.

Příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí v těchto věcech se řídí nařízením (EU) č. 1215/2012 („nařízení „Brusel Ia“).

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Osobní stav, způsobilost, existence a obsah osobních práv, včetně práva na jméno, se řídí vnitrostátním právem dotčené strany, s výjimkou práv odvozených z rodinných vztahů, na která se podle okolností daného případu vztahují pravidla odkazovaná stanovená zákonem č. 218/1995.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

Původ a občanství se nabyvá na základě vnitrostátního práva rodičů nebo jednoho z rodičů v době narození. Vztah mezi rodičem a dítětem a osobní a finanční vztahy mezi rodiči a dítětem, včetně rodičovské zodpovědnosti, se řídí vnitrostátním právem dítěte v době narození.

Navzdory těmto odkazům na jiné právní řády však budou mít před cizím právem přednost italské právní předpisy, které stanoví zásadu, že existuje jeden status „dítěte“ (a že tudíž s dětmi narozenými sezdaným a nesezdaným párům je zacházeno stejně), udělují rodičovskou zodpovědnost oběma rodičům, vyžadují, aby oba rodiče zajišťovali výživu dítěte, a zmocňují soudy k přijetí opatření k omezení či zrušení rodičovské zodpovědnosti v případě jednání, které dítě poškozuje.

Je-li italskému soudu podán návrh na osvojení dítěte, které dítěti přiznává status manželského dítěte, použije se italské právo (zákon č. 184/1983).

Ustanovení § 29 a násl. zákona č. 184/1983 obsahují mimo jiné zvláštní pravidlo pro případy, kdy o osvojení dětí ze zahraničí žádají osoby s bydlištěm v Itálii, které doplňuje požadavky stanovené v Haagské úmluvě ze dne 29. května 1993 o mezinárodním osvojení.

S ohledem na ostatní kolizní normy obsahuje § 38 zákona č. 218/1995 podrobná ustanovení týkající se různých scénářů.

Příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí týkajících se rodičovské zodpovědnosti se řídí nařízením (ES) č. 2201/2003.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

Co se týká manželských věcí, osobní vztahy mezi manželi se řídí právem společné národnosti manželů, jinak se řídí právem státu, ve kterém manželé většinou pobývali.

Právo rozhodné pro osobní vztahy se obecně vztahuje i na úpravu majetkových poměrů mezi manžely, pokud jde o společné nebo oddělené vlastnictví, lze však učinit výjimky, a to v případech dohody manželů nebo v jiných případech výslovně uvedených v zákoně.

Italské právo uznává svazky mezi osobami téhož pohlaví (*unioni civili*, „registrované partnerství“), jež podléhají takřka naprosto stejným právním předpisům jako manželství s výjimkou práva na osvojení dítěte. Registrované partnerství se řídí právem státu, v němž bylo partnerství uzavřeno, ledaže jedna ze stran požádá soud o použití práva státu, v němž partneri většinou pobývají. Právním rozhodným pro majetkové poměry je rovněž právo státu, v němž bylo registrované partnerství uzavřeno, je však možné zaregistrovat dohodu mezi stranami v tom smyslu, že právním rozhodným má být právo státu, v němž alespoň jeden z partnerů pobývá nebo jehož je státním příslušníkem.

Manželství, které uzavře v cizině italský občan s osobou téhož pohlaví, má účinek registrovaného partnerství, které je upraveno italským právem. Soudní rozlučka a rozvod a zrušení registrovaného partnerství upravuje nařízení (EU) č. 1259/2010, které má přednost před zákonem č. 218/1995. To umožňuje manželům (nebo registrovaným partnerům) určit rozhodné právo, jedná-li se o: právo státu, v němž oba pobývají; právo státu, v němž měli naposledy společný pobyt, pokud jeden z nich v době dohody v tomto státě dosud pobývá; právo státu, jehož je jeden z nich státním příslušníkem, nebo právo soudu, který dásnou věc projednává. Pokud strany dohodu neuzavřely, použijí se stejné hraniční určovatele ve stanoveném pořadí (první má přednost před druhým atd.).

Je rovněž možné, aby osoby, které neuzavřely manželství nebo registrované partnerství, uzavřely dohody o společném soužití. Tyto dohody se řídí právem společné státní příslušnosti dvojice, jinak právem státu, v němž většinou společně pobývají.

Vyživovací povinnosti vůči rodině jsou upraveny v souladu s Haagskou úmluvou ze dne 2. října 1973.

Příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí týkajících se manželských věcí se řídí nařízením (ES) č. 2201/2003.

3.6 Majetkové poměry v manželství

V Itálii platí obecná zásada společného jmění manželů (*comunione dei beni*).

Manželé si místo společného jmění manželů mohou zvolit jiný systém, například oddělení majetku (*separazione dei beni*), nebo jinou úpravu stanovenou na základě dohody mezi manžely.

3.7 Závěti a dědictví

Je třeba rozlišovat mezi dvěma obdobími.

Dojde-li k zahájení dědického řízení (*apertura della successione*) před 17. srpnem 2015, řídí se dědění vnitrostátním právem zesnulého v době smrti. Dokud je zůstavitel naživu, může prostřednictvím prohlášení v závěti stanovit, že dědění podléhá právu země, v níž pobývá; pokud se jedná o italského státního příslušníka, nemá tato volba vliv na práva dědiců žijících v Itálii, kteří mají podle zákona nárok na dědický podíl (*legittimari*, § 46 zákona č. 218/1995).

V případě dědických řízení zahájených dne 17. srpna 2015 a posléze se použije nařízení (EU) č. 650/2012, které nahrazuje výše uvedenou úpravu. Toto dědění se řídí právem státu obvyklého bydliště zesnulého v době smrti. Zůstavitel může stanovit, že právním rozhodným pro dědění má být právo státu, jehož je státním příslušníkem v době uskutečnění této volby nebo v době smrti. Nařízení zavedlo rovněž evropské dědické osvědčení, které potvrzuje postavení držitele jakožto dědice, závětního dědice nebo vykonavatele v různých členských státech.

3.8 Věcná práva

Nemovitě věci, movitě věci (v této souvislosti se nejví jako užitečné trvat na podrobných pravidlech pro nemotný majetek).

Majetková a další věcná práva se řídí právem státu, v němž se majetek nachází.

V případě nemovitého majetku, který se nachází v členském státě EU, se použije nařízení (EU) č. 1215/2012 („nařízení Brusel Ia“): toto nařízení stanoví, že v případě věcných práv k nemovitosti jsou příslušné soudy členského státu, v němž se daná nemovitost nachází.

3.9 Insolvence

Italské právo neobsahuje výslovné ustanovení o právu rozhodném v případě kolize norem týkajících se platební neschopnosti.

Jednotná pravidla pro kolizi právních norem mezi členskými státy EU jsou stanovena v nařízení (EU) 2015/848. Toto nařízení stanoví, že insolvenční řízení je zahájeno v členském státě, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka; právním rozhodným pro insolvenční řízení a jeho důsledky je právo členského státu, na jehož území je toto řízení zahájeno.

Seznam mnohostranných úmluv, k nimž Itálie patří

1. MANŽELSTVÍ, ODLUKA, ROZVOD

Haagská úmluva ze dne 1. června 1970 o uznávání rozvodů a zrušení manželského soužití.

Úmluva Rady Evropy o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu, otevřená k podpisu v Istanbulu dne 11. května 2011 (zákon č. 77 ze dne 27. června 2013).

2. OTCOVSTVÍ A OSVOJENÍ

Mnichovská úmluva ze dne 5. září 1980 o právu použitelném pro příjmení a jména.

Haagská úmluva ze dne 29. května 1993 o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.

3. NEZLETILÉ OSOBY

Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o pravomoci orgánů a použitelném právu při ochraně nezletilých.

Haagská úmluva ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí.

Evropská úmluva ze dne 20. května 1980 o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a o obnovení výchovy dětí sjednaná v Lucemburku.

Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (zákon č. 101 ze dne 18. června 2015).

4. VYŽIVOVACÍ POVINNOSTI V RODINNÝCH VZTAZÍCH

Newyorská úmluva ze dne 20. června 1956 o vymáhání výživného v cizině.

Haagská úmluva ze dne 2. října 1973 o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti.

Haagská úmluva ze dne 2. října 1973 o právu použitelném na vyživovací povinnosti.

5. OBČANSTVÍ A OSOBY BEZ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI

Newyorská úmluva ze dne 28. září 1954 o právním postavení osob bez státní příslušnosti.

Ženevská úmluva ze dne 28. července 1951 o právním postavení uprchlíků a Newyorský protokol ze dne 31. ledna 1967.

6. DĚDĚNÍ

Washingtonská úmluva ze dne 26. října 1973 o jednotném právu formy mezinárodní závěti.

Haagská úmluva ze dne 2. října 1973 o mezinárodní správě dědictví.

7. SMLUVNÍ ZÁVAZKOVÉ VZTAHY

Římská úmluva ze dne 19. června 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

Luganská úmluva ze dne 16. září 1988 o soudní příslušnosti a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

8. MEZINÁRODNÍ OBCHOD

Haagská úmluva ze dne 15. června 1955 o právu použitelném na mezinárodní prodej zboží.

Vídeňská úmluva ze dne 19. dubna 1980 (OSN) o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Ženevská úmluva ze dne 19. května 1956 o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě.

9. ÚVĚROVÉ NÁSTROJE

Ženevská úmluva ze dne 7. června 1930, která stanoví jednotné právo pro směny cizí a vlastní a pravidla pro řešení kolize norem.

Ženevská úmluva ze dne 19. března 1931, která stanoví jednotné šekové právo a pravidla pro řešení kolize norem.

10. MIMOSMLUVNÍ ZÁVAZKOVÉ VZTAHY

Pařížská úmluva ze dne 29. července 1960 o odpovědnosti vůči třetím stranám v oblasti jaderné energie.

Bruselská úmluva ze dne 29. listopadu 1969 o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené znečištěním ropou.

11. ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

Newyorská úmluva ze dne 10. června 1958 o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Ženevská úmluva ze dne 21. dubna 1961 o mezinárodní obchodní arbitráži.

12. PRÁVNÍ POMOC A JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE

Haagská úmluva ze dne 1. března 1954 o civilním řízení.

Haagská úmluva ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních.

Haagská úmluva ze dne 18. března 1970 o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních.

Luganská úmluva ze dne 16. září 1988 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

13. TRUST

Haagská úmluva ze dne 1. července 1985 o právu rozhodném pro trust a o jeho uznání.

Koordinaci norem mezinárodních úmluv, a zejména pak jednotných právních předpisů, s odpovídajícími vnitrostátními normami mezinárodního práva soukromého zajišťuje § 2 zákona č. 218/1995, podle něhož nemají situace nebo vztahy spadající do oblasti působnosti vnitrostátního práva vliv na použití mezinárodních úmluv, které jsou platné v Itálii, na stejnou věc.

Poslední aktualizace: 08/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Kypr

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Pokud je přeshraniční věc předložená soudu, pravidla, podle kterých se určuje rozhodné právo na Kypru, jsou především pravidla stanovená v právních předpisech EU, a to zejména nařízení (ES) č. 593/2008 (Řím I) o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a (ES) č. 864/2007 (Řím II) o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy.

Kromě toho se kyperské soudy řídí vlastní judikaturou, poněvadž neexistují žádné příslušné vnitrostátní právo ani kodifikovaná pravidla. V případě neexistence příslušné kyperské judikatury soudy použijí anglické obyčejové právo podle článku 29 odst. 1 písem. c) zákona o soudech (zákon č. 14/60).

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva ze dne 1. července 1985 o právu rozhodném pro trust a o jeho uznávání, kterou Kyperská republika ratifikovala na základě ratifikačního zákona č. 15 (III) z roku 2017.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Nepoužije se.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Soudce není povinen tato pravidla uplatnit z vlastního podnětu. Tuto věc může předložit pouze účastník řízení, který musí na základě důkazů úspěšně prokázat, že právo jiného státu přednost nahrazuje právo Kypru. Pokud soud o tom není přesvědčený, uplatní se právo Kypru.

Poněvadž je tato praxe záležitostí důkazů a postupu, nedotýkají se jí uvedená nařízení (ES) č. 593/2008 a (ES) č. 864/2007.

2.2 Zpětný odkaz

Nařízení (ES) č. 593/2008 a (ES) č. 864/2007 neumožňují uplatnění pravidla *zpětného a dalšího odkazu*. V případech, na něž se nařízení nevztahují, lze pravidlo *zpětného a dalšího odkazu* uplatnit takto:

Soud projedávající věc, při které se zjistí, že by se mělo uplatnit právo jiného státu, musí uplatnit buď pouze vnitrostátní právní předpisy tohoto práva, nebo právo v celém rozsahu, včetně mezinárodních pravidel rozhodných podle daného práva.

Problémy v tom druhém případě vyplývají ze skutečnosti, že pravidla o rozhodném právu podle právního systému druhého dotčeného státu mohou soudce odkázat na kyperské právo, které musí uplatnit (*zpětný a další odkaz*). V takovém případě má soud dvě možnosti: buď akceptovat pravidlo pravidla *zpětného a dalšího odkazu* a uplatnit kyperské právo (teorie „*částečného zpětného a dalšího odkazu*“), nebo jej odmítnout a použít pouze právo jiného státu v celém rozsahu („*úplný zpětný a další odkaz*“).

2.3 Změna kolizního kritéria

S cílem zabránit jakýmkoliv problému, který by mohl vzniknout při změně kolizního kritéria (např. bydliště, místa, kam byla movitá věc nebo trust přemístěn atd.), se pravidlo o rozhodném právu obvykle používá ke stanovení data, kdy je kolizní kritérium identifikováno zjištěn. Jako příklad zde poslouží článek 7 Haagské úmluvy ze dne 1. července 1985 o trustech.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Právo jiného státu by se nemělo použít ani v případech, kdy pravidla o rozhodném právu vyžadují, aby bylo použito, pokud je jeho použití v rozporu s veřejným pořádkem Kyperské republiky. Podle judikatury zahrnuje „veřejný pořádek“ základní zásady spravedlnosti a veřejné morality a etiky (*Pilavachi & Co Ltd v. International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*).

Právo jiného státu se taktéž nepoužije, pokud jde o cla, daně a zdanování.

2.5 Zjištění cizího práva

Uplatňuje se pravidlo stanovené ve věci *Royal Bank of Scotland plc v Geodrill Co Ltd and Others (1993) 1 JSC 753*, v níž bylo rozhodnuto, že strana, která argumentuje, že se ve věci má použít cizí právo, musí nejprve tento nárok uplatnit a následně to soudu prokázat předložením znaleckého posudku. Pokud soud není s těmito důkazy spokojen nebo pokud ani jedna ze stran tento nárok neuplatní, použije se právo Kypru.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Nařízení (ES) č. 593/2008 (Řím I) se vztahuje na všechny smluvní závazkové vztahy a právní úkony, když vznikne otázka, které právo by se mělo použít.

3.2 Mimosmluvní závazky

Nařízení (ES) č. 864/2007 (Řím II) se uplatňuje ve většině případů, při kterých je obecným pravidlem, že rozhodné právo by se mělo určit na základě místa, kde vznikla škoda (*lex loci damni*) bez ohledu na to, na území které země nebo zemí by mohly nastat nepřímé následky. Nařízení taktéž stanoví zvláštní pravidla pro určení rozhodného práva pro konkrétní druhy mimosmluvních závazkových vztahů, jako je např. nekalá soutěž a odpovědnost za výrobek. Co se týče trustů, použije se (ratifikační) zákon o trustech a jejich uznávání z roku 2017 (zákon č. 15(III)/2017), kterým se ratifikuje Haagská úmluva z roku 1985. Podle ratifikačního zákona a úmluvy by měl trust řídit právem, které zvolí správce trustu. V opačném případě by se měl trust řídit právem, s kterým má nejtěsnější vazbu.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Příjmení

Zákon o vztahu mezi rodiči a dětmi (zákon č. 216/90) se vztahuje na určení příjmení. Podle zákona č. 216/90 se příjmení dítěte určuje na základě společného prohlášení učiněného rodiči dítěte během tří měsíců od data narození. Pokud toto prohlášení neučiní, dítě dostane příjmení otce. Dítě narozené mimo manželství dostane příjmení matky, pokud nebo dokud otec neuzná otcovství dítěte.

Bydliště

Bydliště osoby se určuje podle kapitoly 195 zákona o závětech a dědění, která stanoví, že každá osoba má v kterýkoli okamžik buď bydliště získané při svém narození („bydliště původu“), nebo bydliště, které získá nebo si dobrovolně ponechala („zvolené bydliště“).

V případě manželského dítěte, které se narodilo během života svého otce, je bydliště původu dítěte stejné jako bydliště otce v době narození dítěte.

V případě nemanželského dítěte nebo dítěte narozeného po smrti svého otce, je bydliště původu dítěte stejné jako bydliště matky v době narození dítěte.

Způsobilost

Způsobilost osoby uzavřít manželství je předmětem zákona o manželství (zákon č. 104(I)/2013), jehož článek 14 stanoví, že osoba není způsobilá uzavřít manželství, pokud je jí méně než osmnáct let nebo není v době uzavření manželství schopna dát svůj souhlas z důvodu duševní poruchy nebo nedostatečných duševních schopností, nebo z důvodu mozkového nebo jiného onemocnění, nebo mozkové či jiné choroby, nebo z důvodu závislosti na návykových látkách, kvůli nimž není tato osoba schopna porozumět svému jednání nebo si není vědoma svého jednání.

Pokud je však danému páru nebo jedné osobě z páru méně než osmnáct let, má se za to, že jsou způsobilí uzavřít manželství, pokud je jim alespoň šestnáct let nebo pokud jejich poručníci písemně souhlasili nebo pokud existují závažné důvody, které manželství odůvodňují. Pokud je výše uvedený souhlas odmítnut nebo pokud není ustanoven žádný poručník, otázka, zda je osoba způsobilá uzavřít manželství, by měla být vyřešena soudem pro rodinné věci v okrese, v němž má daná osoba bydliště.

Co se týče způsobilosti k právnímu jednání, článek 11 kapitoly 149 zákona o smlouvách stanoví, že osoba je způsobilá uzavírat smlouvy, je-li duševně zdravá a tato způsobilost jí není odepřena ze zákona. Tento zákon stanoví, že osoba v manželství se nepovažuje za neschopnou uzavírat smlouvy pouze z toho důvodu, že nedovršila věk osmnáct let.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Právní vztah mezi rodičem a dítětem, včetně rodičovské zodpovědnosti, výživného a komunikace, se jsou upraveny v kyperském právu, zejména zákonem o vztahu mezi rodiči a dětmi (zákon č. 216/90).

Nařízení (ES) č. 2201/2003 (Brusel IIa) a nařízení (ES) č. 4/2009 a Haagská úmluva z roku 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí se taktéž uplatňují, pokud jde o záležitosti, na které se vztahují.

3.4.2 Osvojení

Pokud řízení o osvojení probíhá před kyperskými soudy, použije se kyperské právo bez ohledu na to, zda má osvojení přeshraniční prvek.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Záležitosti týkající se uzavření a zrušení manželství na Kypru upravuje zákon o rodině z roku 2003 (zákon č. 104(I)/2003). Tyto záležitosti jsou taktéž předmětem úmluvy OSN o souhlasu k manželství, nejnižším věku pro uzavření manželství a registraci manželství, jak je ratifikována v Kyperské republice zákonem č. 16(III)/2003.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

3.5.3 Rozvod a rozluka

Záležitosti týkající se rozvodu jsou upravené v článku 111 Ústavy a v zákoně o pokusu o smíření a duchovním rozvedení manželství z roku 1990 (zákon č. 22/1990) v souvislosti s církevními sňatky a v zákoně o manželství (zákon č. 104(I)/2003).

Haagská úmluva o uznávání rozvodů a zrušení manželského soužití z roku 1971, jak byla ratifikována Kyperskou republikou zákonem č. 14(III)1983, se použije v záležitostech týkajících se uznávání rozvodů a rozluk.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Vyživovací povinnost

Podle zákona o majetkových poměrech v manželství (zákon č. 232/1991), ve znění pozdějších předpisů:

Pokud manželé přestanou žít spolu, soud může na žádost jednoho z manželů vydat rozhodnutí o vyživovací povinnosti, v kterém uloží druhému manželovi povinnost platit výživné manželovi, který žádá o výživné.

Vyživovací povinnost mezi bývalými manželi se uplatňuje, pokud si jeden z nich není schopen zajistit sám živobytí z vlastního příjmu nebo majetku, a:

- a) pokud po ukončení rozvodu nebo po uplynutí níže uvedených lhůt jeho věk nebo zdravotní stav takový, že není schopen začít vykonávat nebo nadále vykonávat povolání, kterým by si zajistil živobytí;
- b) pokud má ve své péči nezletilé dítě nebo dospělé dítě nebo jinou závislou osobu, která se o sebe není schopna starat z důvodu tělesného nebo duševního postižení, a osoba, která žádá o výživné, si z toho důvodu nemůže nalézt vhodné zaměstnání;
- c) nemůže najít stabilní a vhodné zaměstnání nebo potřebuje odbornou přípravu, která nebude trvat déle než tři roky od ukončení rozvodu;
- d) v jakémkoli jiném případě v případě, že je poskytnutí výživného do ukončení rozvodu nevyhnutelné z důvodu spravedlnosti.

Výživné může být zamítnuto nebo sníženo ze závažných důvodů, a to zejména pokud manželství trvalo krátce nebo pokud manžel, který by mohl mít nárok na výživné, je za rozvod nebo ukončení soužití zodpovědný, nebo pokud si tento manžel svoji chudobu způsobil vlastní vinou.

Nárok na výživné by měl taktéž skončit nebo by měl být soudní usnesení nařizující vyživovací povinnost odpovídajícím způsobem upravit, pokud to vyžadují okolnosti.

Vyživovací povinnost k nezletilému dítěti

Podle zákona o vztahu mezi rodiči a dětmi (zákon č. 216/90) spočívá vyživovací povinnost k nezletilému dítěti na rodičích společně podle jejich finančních prostředků. Výše uvedená rodičovská povinnost může trvat na základě rozhodnutí nebo soudního smíru i poté, co dítě dosáhne dospělosti, je-li to odůvodněno výjimečnými okolnostmi (např. dítě je prohlášeno za nezpůsobilé k právním úkonům nebo postižené, nebo slouží u národní gardy, nebo navštěvuje kurzy ve vzdělávací instituci nebo odborné škole).

Nárok nezletilého dítěte na výživné od rodičů přetrvává, i pokud vlastní nějaký majetek.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Uplatňuje se článek 13 zákona č. 232/1991, přičemž základním pravidlem je to, že manželství nemění autonomii manželů ve vztahu k majetku. Článek 14 zákona však umožňuje jednomu z manželů vznést nárok na majetek druhého manžela v případě rozvedení nebo zrušení manželství, a to za předpokladu, že manžel, který nárok vznáší, jakýmkoli způsobem přispěl ke zvýšení hodnoty majetku druhého manžela. Strana, která uplatňuje nárok, může na základě žaloby požádat o to, aby jí byla vyplacena část, o kterou se zvýšila hodnota majetku v důsledku jejího příspěvku.

Za příspěvek jednoho z manželů, který zvýšil hodnotu majetku druhého manžela, se považuje jedna třetina ze zvýšené hodnoty majetku, není-li prokázán nižší nebo vyšší příspěvek.

Zvýšení hodnoty majetku manželů nezahrnuje to, co manželé získali v rámci daru, dědictví, odkazu nebo jiného obdarování.

3.7 Závěti a dědictví

Dědění a všechny záležitosti týkající se dědictví, s výjimkou formuláře, který se používá k sepsání a odvolání závěti, upravuje nařízení (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

V souladu s článkem 22 výše uvedeného nařízení si může osoba za rozhodné právo, kterým se bude spravovat její dědění, zvolit právo státu, jehož státní příslušnost má v době rozhodování nebo v době smrti. Volba rozhodného práva se uskuteční výslovným prohlášením.

Byla-li sepsána závěť, použije se Haagská úmluva z 5. října 1961 o střetu zákonů týkajících se formy pořízení pro případ smrti. V souladu s článkem 1 Úmluvy bude závěť platná, co se týče formy, pokud její forma je v souladu s místním právem podle:

- místa, kde ji zůstavitel vyhotovil, nebo
- státní příslušnosti zůstavitele, a to buď v době, kdy závěť vyhotovil nebo v době jeho smrti, nebo
- místa, kde měl zůstavitel své bydliště nebo obvyklé bydliště buď v době, kdy závěť vyhotovil, nebo v době jeho smrti, nebo
- místa, kde se nachází nemovitost, které se závěť dotýká.

3.8 Věcná práva

Na vztahy vytvářející závazky, které souvisí s nemovitostmi, se uplatňuje nařízení (ES) č. 593/2008 (Řím I), v kterém je stanoveno, že se smlouva řídí právem zvoleným stranami. V případě, že právo nebylo zvoleno, použije se článek 4 nařízení, který výslovně stanoví rozhodné právo pro každý případ. Co se týče smluv týkajících se *věcných práv*, v souladu s judikaturou kyperských soudů soud uplatní jurisdikci země, v níž se nemovitost nachází (*lex situs*).

3.9 Insolvence

Rozhodné právo se určí podle nařízení (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení. Je to právo státu, na jehož území je toto řízení zahájeno.

Poslední aktualizace: 21/09/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Lucembursko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

V Lucembursku neexistuje zákoník mezinárodního práva soukromého. Kolizní normy vnitrostátního práva jsou rozptýleny v různých právních předpisech a ve zvláštních zákonech. Tato oblast se do značné míry řídí vícestrannými mezinárodními úmluvami, jakož i evropskými nástroji sekundárního práva.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Velký počet kolizních norem vychází z vícestranných mezinárodních úmluv, jejichž je Lucembursko smluvní stranou. Většina z těchto úmluv byla vypracována v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého.

Přehled těchto úmluv lze konzultovat na internetových stránkách [Haagské konference](#).

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Některé dvoustranné úmluvy obsahují kolizní normy. Podrobnosti viz internetové stránky [Legilux](#).

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Ve věcech osobního stavu uplatňuje soudce kolizní normy z vlastní iniciativy. Není tomu tak v případě, kdy si strany mohou volně stanovit práva, například ve věcech smluvního práva, neboť v těchto věcech si strany samy mohou vybrat rozhodné právo. V tomto případě uplatňuje soudce kolizní normy z vlastní iniciativy pouze tehdy, pokud se jedná o zjevné porušení zákona.

Pokud strany nepožádaly o uplatnění cizího práva, uplatní soud, kterému je věc předložena, automaticky svůj právní pořádek.

2.2 Zpětný odkaz

V Lucembursku připouští judikatura v oblastech, které nejsou upraveny mezinárodní úmluvou či evropským právním předpisem, jež zpětný odkaz přímo vylučují, zpětný odkaz do určité míry. Pokud se v rámci zpětného odkazu v důsledku uplatnění kolizní normy určí právní pořádek konajícího soudu, tento zpětný odkaz je přípustný, ale tím jeho použití končí. Má se za to, že odkazuje zpět k hmotnému právu soudu, který věc projednává.

Zpětný odkaz je vyloučen ve věcech, v nichž si strany samy mohou vybrat rozhodné právo.

2.3 Změna kolizního kritéria

Ke změně kolizního kritéria dochází za podmínky, kdy se vlivem změny hraničního určovatele, podle něž se určuje rozhodné právo, uplatňují na jednu situaci postupně dva odlišné soudní systémy. Změna kolizního kritéria se definuje jako vývoj kolizní normy v průběhu času z důvodu pohybu hraničního určovatele v prostoru.

V Lucembursku se uplatní nové právní předpisy na budoucí účinky situace, která vznikla v minulosti s ohledem na účinky, jež přetrvávají. Nové právní předpisy, které určuje kolizní norma, se nicméně použijí, i pokud dojde ke změně situace, která vznikla podle starších právních předpisů určených jako rozhodné.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Existují podmínky, za kterých musí soudce uplatnit své právní předpisy i přesto, že kolizní normy určují jako rozhodné jiné právní předpisy: nemožnost určit cizí právo,

v případě osob bez státní příslušnosti,
zahraniční právní předpisy nenabízejí řešení,
v případě přijetí naléhavých předběžných opatření,
pokud jsou zahraniční právní předpisy v rozporu s veřejným pořádkem státu konajícího soudu.
Pokud jsou ustanovení použitelná bezprostředně, uplatní soudce právo země soudu také v následujících případech:

procesní právo a právní předpisy o organizaci soudnictví,
právní ustanovení, kterými se řídí ochrana pracovníků a nájmů,
právní ochrana spotřebitelů,
konečně pokud strany sporu nechtějí uplatnit právo příslušného soudu za účelem, který zjevně vypadá jako podvodný, ve prospěch práva jiného státu, které bylo uměle určeno jako rozhodné, musí soudce toto právo odmítnout zohlednit a musí se vrátit k uplatnění svých právních předpisů.

2.5 Zjištění cizího práva

Vzhledem k tomu, že cizí právní předpisy představují pro lucemburského soudce skutkový stav, platí v zásadě, že ten, kdo se jich dovolává, je musí předložit. Přísluší stranám, a konkrétně té straně sporu, jejíž nároky by se měly řídit cizím právem, aby tyto právní předpisy předložila.

3 Količní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Smluvní závazky se v zásadě řídí vůlí smluvních stran za podmínky, že jsou dodrženy kogentní normy týkající se veřejného pořádku a obcházení zákona. V absenci volby stran se použijí ustanovení Římské úmluvy z roku 1980 a nařízení (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008. V tomto druhém případě uplatní soudce právo, které se objektivně jeví jako nejvhodnější.

3.2 Mimosmluvní závazky

Mimosmluvní závazky se v zásadě řídí právem místa, kde došlo ke skutečnosti vedoucí ke vzniku škody či závazku, pokud nemá k dané skutečnosti bližší vztah jiné právo či pokud se nepoužije mezinárodní úmluva.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Osobní stav v zásadě podléhá vnitrostátnímu právnímu pořádku příslušné fyzické osoby, s výjimkou zvláštních kritérií závislých od konkrétní situace, jako je obvyklé bydliště zainteresovaných stran, zejména dětí. Toto pravidlo se vztahuje i na tvoření, složení a podmínky změny příjmení, neboť se jedná o součást osobního stavu.

Obecnou způsobilost k právním úkonům a způsobilost vystupovat před soudem upravuje právo státu dotčené osoby. Aktivní legitimační nicméně upravuje rozhodné právo, které se na tento nárok vztahuje, jelikož ovlivňuje podstatu práva. Ve smluvních věcech se toto pravidlo uplatňuje v omezené míře, pokud druhá smluvní strana v dobré víře neočekávala důvod nezpůsobilosti, který není znám ve státě, kde byl úkon učiněn. V tomto případě se dává přednost právnímu pořádku místa smluvního plnění před právem osoby.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

V Lucembursku se ve věci určení legitimního rodičovství uplatní právo, kterým se řídí sňatek, tedy právo podle společné státní příslušnosti rodičů, případně právo státu jejich společného místa bydliště, případně právo konajícího soudu.

Vše, co souvisí s určením vztahu mezi rodičem a dítětem vzniklým mimo manželství se v zásadě řídí právem státu dítěte.

Co se týče povahy důkazů pro zjištění rodičovství, hmotněprávní podmínky pro uznání, lhůty k popření rodičovství a důvody na obranu proti žalobě, použije se právo státu dítěte.

3.4.2 Osvojení

– Podmínky pro osvojení

V zásadě platí, že v souladu s článkem 370 občanského zákoníku se podmínky, které musí splnit osvojitel, řídí právem státu osvojitele (osvojitelů).

V případě, že každý z manželů, kteří jsou osvojiteli, má jinou státní příslušnost, je rozhodným právem právo státu, kde mají manželé v době žádosti společné obvyklé bydliště. Avšak podmínky, které musí být splněny k tomu, aby dítě mohlo být osvojeno, se v zásadě řídí právem státu osvojení. Výjimkou z této zásady je skutečnost, kdy osvojením získává osvojenec státní příslušnost osvojitele. Podmínky v takovém případě upravuje právo státu osvojitele.

– Účinky osvojení

Účinky osvojení se řídí právem státu osvojitele (osvojitelů). V případě, že osvojení provádějí manželé, kteří mají různou státní příslušnost či bez státní příslušnosti, nebo pokud jeden z partnerů nemá státní příslušnost, použije se právo státu místa jejich společného obvyklého bydliště v době osvojení.

V případě, že k osvojení dochází v zahraničí, může vzniknout konflikt pravidel pro určení příslušnosti, která stanoví právo státu osvojitelů na straně jedné a právo státu osvojení na straně druhé. V takovém případě se osvojení považuje za platné, pokud byly dodrženy formální náležitosti podle práva státu, kde k osvojení došlo, a pokud proběhlo před orgány, které jsou k tomu podle tohoto práva příslušné.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

– Podmínky platnosti manželství

Formální podmínky se v zásadě řídí právními předpisy platnými v místě uzavření manželství.

Aby bylo manželství platné, musí být podle Haagské úmluvy ze dne 14. března 1978 o uzavírání a uznávání platnosti manželství dodrženy hmotněprávní podmínky stanovené vnitrostátním právem státu obou manželů. Vnitrostátní právní předpisy se určí na základě kolizních norem státu, kde dochází k uzavření manželství. Dále je třeba, za předpokladu, že minimálně jeden z manželů má státní příslušnost tohoto státu nebo zde má obvyklé bydliště, aby byly dodrženy hmotněprávní podmínky, které požadují právní předpisy státu uzavření manželství. Právní předpisy upravující podmínky platnosti manželství se použijí i na prohlášení manželství za neplatné.

V případě manželství uzavíraných v zahraničí platí domněnka platnosti, pokud je předložen oddací list vystavený podle formálních náležitostí stanovených právními předpisy v místě, kde došlo k uzavření manželství. Uznání manželství lze odepřít, pokud je manželství uzavřené v zahraničí zjevně v rozporu s vnitrostátním veřejným pořádkem Lucemburska.

– Účinky manželství

V případě, že manželé nemají stejnou státní příslušnost, řídí se účinky v Lucembursku v zásadě právními předpisy státu, kde mají manželé společné bydliště, tedy podle místa, kde se pár skutečně usadil.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Na nesezdané soužití se nevztahuje žádná zvláštní kolizní norma vzhledem k tomu, že podle lucemburského práva vztahy mezi osobami žijícím v nesezdaném soužití představují skutkový stav.

Na registrovaná partnerství uzavřená v Lucembursku se použije právo země konajícího soudu.

Partneři, kteří registrované partnerství uzavřeli v zahraničí, mohou být zapsáni do občanského rejstříku za podmínky, že oba partneři splňovali ke dni uzavření registrovaného partnerství v zahraničí podmínky, které stanoví článek 4. Jakmile je registrované partnerství uzavřené v zahraničí uznané v Lucembursku, vztahují se na něj stejné výhody jako na registrovaná partnerství uzavřená v Lucembursku.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Pokud mají manželé stejnou státní příslušnost, řídí se rozvod a rozluka vnitrostátními právními předpisy státu manželů. V opačném případě se použije právo státu, kde mají skutečné společné bydliště. V případě, že nelze použít ani jedno z uvedených kritérií, použije se právo země konajícího soudu.

Tato pravidla se vztahují i na přípustnost rozvodu obecně, na jeho důvody, účinky a na dodatečná opatření.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Podle článku 15 nařízení č. 4/2009 o vyživovacích povinnostech se právo rozhodné pro tyto otázky určuje v souladu s Haagským protokolem ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů. Je uplatňována zásada práva státu místa obvyklého pobytu oprávněného, ale strany si mohou na základě společné dohody v již zahájeném řízení zvolit právo místa soudu nebo některé z následujících práv:

- a) právo státu, jehož státní příslušnost má jedna ze stran v okamžiku této volby;
- b) právo státu obvyklého pobytu jedné ze stran v okamžiku této volby;
- c) právo, které si strany zvolí jako rozhodné pro své majetkové vztahy nebo právo skutečně uplatňované na tyto vztahy;
- d) právo, které si strany zvolí jako rozhodné pro svůj rozvod nebo rozluku nebo právo skutečně uplatňované na tento rozvod nebo rozluku.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Majetkové poměry v manželství se řídí vnitrostátním právem, které si budoucí manželé zvolí před uzavřením sňatku.

Pokud si v době uzavření manželství manželé nevybrali rozhodné právo, určuje se toto právo podle Haagské úmluvy ze dne 14. března 1978 o uzavírání a uznávání platnosti manželství.

Podle Haagské úmluvy ze dne 14. března 1978 si manželé mohou určit jenom jedno z těchto práv:

1. právo státu, jehož státní příslušnost má jeden z manželů v době tohoto určení;
2. vnitrostátní právo státu, na jehož území má jeden z manželů obvyklé bydliště v době tohoto určení;
3. vnitrostátní právo prvního státu, kde bude mít jeden z manželů po uzavření manželství nové obvyklé bydliště.

Takto zvolené právo se použije na veškerý jejich majetek.

Bez ohledu na to, zda manželé použili výběr podle výše uvedených bodů, mohou u nemovitostí či u některé z nich určit právo podle místa, kde se tyto nemovitosti nacházejí. Mohou se též rozhodnout, že na nemovitosti, které získají následně, se bude vztahovat právo místa, kde se budou nacházet.

V případě, že strany žádnou možnost nezvolí, musí soudce zjistit, jaká byla jejich implicitní volba. Platí presumpce vnitrostátního práva státu, na jehož území si manželé zřídili první obvyklé bydliště po uzavření sňatku.

V níže uvedených případech se však na majetkové poměry v manželství, podle Haagské úmluvy ze dne 14. března 1978, vztahuje vnitrostátní právo státu, jehož mají oba manželé státní příslušnost:

1. jestliže tento stát provedl prohlášení podle článku 5 a jeho účinky nejsou vyloučeny druhým pododstavcem tohoto článku;
2. jestliže tento stát není smluvní stranou úmluvy, pokud je podle jeho mezinárodního práva soukromého rozhodným jeho vnitrostátní právo a pokud si manželé zřídili první obvyklé bydliště po uzavření sňatku:

a) ve státě, který provedl prohlášení podle článku 5,

nebo

b) ve státě, který není smluvní stranou úmluvy a jehož mezinárodní právo soukromé též stanoví použití vlastního vnitrostátního práva;

3. pokud si manželé nezřídí své první obvyklé bydliště po uzavření sňatku na území stejného státu.

V případě, že manželé nemají obvyklé bydliště na území stejného státu a nemají stejnou státní příslušnost, řídí se jejich majetkové poměry v manželství vnitrostátním právem státu, k němuž mají s přihlédnutím ke všem okolnostem nejužší vztah.

Rozhodné právo je možné svobodně změnit do míry, kterou stanoví nově zvolené právo.

3.7 Závěti a dědictví

Na dědická řízení zahájená počínaje 17. srpnem 2015 se vztahují ustanovení nařízení (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012. Článek 21 tohoto nařízení označuje jako rozhodné právo pro dědění jako celek právo státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti.

Dědická řízení zahájená před 17. srpnem 2015 se i nadále řídí lucemburskými kolizními normami.

– Dědění ze zákona

Dědictví je v Lucembursku rozděleno do několika skupin: skupina týkající se movitých věcí a jedna nebo více skupin týkající se nemovitostí. Pro zjištění, zda je dané jmění movité či nemovité, se použije právo země konajícího soudu.

Dědění movitých věcí se v zásadě řídí právem posledního místa bydliště zemřelého ke dni jeho úmrtí. Místo bydliště se stanoví podle pravidel občanského zákoníku.

Dědění nemovitých věcí se řídí právem státu, kde se tyto nemovitosti nacházejí.

– Dědění ze závěti

Obecná způsobilost pro pořízení pro případ smrti se řídí podle osobního stavu. Konkrétní nezpůsobilosti však stanoví právo dědické. Obecná způsobilost být příjemcem dědictví je určená právem, které se na příjemce vztahuje.

3.8 Věcná práva

Věcná práva se stanoví v souladu s ustanoveními článku 3 občanského zákoníku podle práva státu, kde se nemovitost nachází. Totéž platí pro obsah věcných práv, která mohou být dotčena, jejich vznik, převod a vydržení.

3.9 Insolvence

Mimo oblast působnosti nařízení EU č. 1346/2000 a 2015/848 se uplatňuje ve věci insolvenční právo místa, kde bylo zahájeno insolvenční řízení.

Toto se vztahuje na účinky všech kolektivních řízení zahájených v Lucembursku a řízení vyhlášených v zahraničí. Co se týče konkrétních účinků insolvenčního řízení vedeného vůči jedné ze stran v souvislosti s právy, kterých se může dovolávat protistrana, použije se právo státu, kde byla platební neschopnost vyhlášena.

Příslušnost uvedeného práva se omezuje na konkrétní účinky a netýká se všech stránek operace dotčené insolvenčním řízením.

Poslední aktualizace: 09/01/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Maďarsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Rozhodné právo se řídí zákonem XXVIII z roku 2017 o mezinárodním právu soukromém (dále jen „zákon XXVIII z roku 2017“). To se však použije pouze tehdy, neobsahuje-li ustanovení o rozhodném právu žádný nástroj Evropské unie ani mezinárodní smlouva.

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Příslušné informace jsou k dispozici především na internetových stránkách [Haagské konference o mezinárodním právu soukromém](#).

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

- [Smlouva mezi Maďarskem a Československem o právní pomoci](#)
- [Smlouva mezi Maďarskem a Jugoslávií o právní pomoci](#)
- [Smlouva mezi Maďarskem a Rumunskem o právní pomoci](#)

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Ano.

2.2 Zpětný odkaz

Pokud se použije cizí právo, jsou použitelné hmotněprávní předpisy stanoveného cizího práva, které dotýchnou záležitost přímo upravují. Je-li rozhodné cizí právo určeno státní příslušností a cizí právo odkazuje na maďarské právo, použijí se maďarské hmotněprávní předpisy, přičemž v případě, že cizí právo odkazuje na právo třetí země, použijí se hmotněprávní předpisy této třetí země.

2.3 Změna kolizního kritéria

Jakákoli následná změna hraničních určovatелů ovlivňuje právní vztahy platně vzniklé podle práva rozhodného před změnou pouze tehdy, je-li to výslovně stanoveno v zákoně XXVIII z roku 2017.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Použití cizího práva, které se považuje za rozhodné podle zákona XXVIII z roku 2017, je v rozporu s maďarským veřejným pořádkem, a toto právo tudíž nelze použít, pokud by to v daném případě vedlo k zjevnému a závažnému porušení základních hodnot a ústavních zásad maďarského právního řádu. Nelze-li narušení veřejného pořádku zabránit jinak, použijí se místo ustanovení cizího práva, k němuž se nepřihlíží, ustanovení maďarského práva. Bez ohledu na právo upravující danou záležitost je nutno použít ustanovení maďarského práva, jejichž imperativní povaha jednoznačně vyplývá z jejich obsahu a účelu (imperativní právní normy). Imperativní právní normy podle právních předpisů jiných států lze uvážit pouze tehdy, pokud existuje úzká vazba a pokud jsou rozhodující za účelem posouzení skutkové podstaty.

2.5 Zjištění cizího práva

Soud zjistí obsah cizího práva z vlastního podnětu s použitím nezbytných prostředků. Na základě mezinárodní dohody může zaslat orgánům cizí země žádost a uvážit podání účastníků řízení a znalecké posudky. Za tímto účelem může rovněž konzultovat s ministrem spravedlnosti.

Nelze-li obsah cizího práva zjistit v přiměřené lhůtě, použije se maďarské právo. Nelze-li skutkovou podstatu dané věci posoudit podle maďarského práva, použije se cizí právo, které je co nejbližší rozhodnému právu.

Ministr spravedlnosti vydává osvědčení o maďarském právu a judikatuře, která se použijí v zahraničí.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Na právní vztahy, které nespadají do oblasti působnosti [nařízení \(ES\) č. 593/2008 \(nařízení Řím I\)](#), se použijí ustanovení zákona XXVIII z roku 2017. Rozhodným právem pro smlouvu je právo zvolené stranami pro celou smlouvu, či pouze pro její část. Není-li volba práva výslovná, musí jednoznačně vyplývat z ustanovení smlouvy či ze skutkových okolností dané věci. Rozhodné právo musí být zvoleno před uplynutím lhůty stanovené soudem během prvního soudního jednání.

Strany se mohou dohodnout na volbě jiného práva, které se vztahuje na smlouvu, namísto dříve uplatňovaného práva. Touto skutečností není dotčena platnost smlouvy podle práva upravujícího formální platnost.

Je-li smlouva spojena s právem pouze jednoho státu, nemůže být volbou práva dotčeno uplatňování ustanovení práva dotýčné země, od nichž se nelze smluvně odchýlit.

Nebylo-li právo zvoleno, je rozhodným právem právo země, k níž mají základní prvky daného smluvního vztahu nejužší vazbu.

Existence a platnost smlouvy, či jakékoli smluvní podmínky se určuje podle práva, které by ji upravovalo podle zákona XXVIII z roku 2017, pokud by byly daná smlouva nebo smluvní podmínka platné.

Na smlouvu, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti, se vztahují požadavky na formu stanovené právem země, v níž se daná nemovitost nachází, pakliže tyto požadavky platí bez ohledu na zemi, v níž je smlouva uzavřena, a bez ohledu na právo upravující smlouvu, a od těchto požadavků se nelze smluvně odchýlit.

Pravidla týkající se smluv se použijí obdobně na jednostranná prohlášení.

3.2 Mimosmluvní závazky

Na smluvní vztahy, které nespadají do oblasti působnosti [nařízení \(ES\) č. 864/2007 \(nařízení Řím II\)](#), se vztahují ustanovení zákona XXVIII z roku 2017. Osoba požadující náhradu škody si může zvolit právo podle článku 7 nařízení Řím II do uplynutí lhůty stanovené soudem na prvním soudním jednání.

U mimosmluvních závazkových vztahů je rozhodným právem právo státu, na jehož území nabyla účinku právní skutečnost zakládající závazek. Nachází-li se obvyklé bydliště nebo sídlo věřitele a dlužníka v rámci určitého právního vztahu v době, kdy nabyla účinku právní skutečnost zakládající závazek, ve stejné zemi, použije se právo této země. Je-li mimosmluvní závazkový vztah úzce spojen s jiným právním vztahem, který již byl mezi stranami uzavřen, použije se právo rozhodné pro předchozí právní vztah i na mimosmluvní vztah.

Strany si mohou zvolit rozhodné právo po vzniku mimosmluvního závazkového vztahu. Nebylo-li právo výslovně zvoleno, musí jednoznačně vyplývat ze skutkových okolností dané věci. Rozhodné právo lze zvolit do uplynutí lhůty stanovené soudem na prvním soudním jednání. Je-li právní vztah spojen s právem pouze jednoho státu, nemůže být volbou práva dotčeno uplatňování ustanovení práva dotýčné země, od nichž se nelze smluvně odchýlit.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Způsobilost k právům a právním úkonům a osobnostní práva osob je nutno určit podle jejich osobního statutu. Osobním statutem určité osoby je právo státu, jehož je tato osoba státním příslušníkem. Pokud má určitá osoba více než jednu státní příslušnost a jednou z nich je maďarská státní příslušnost, je použitelným osobním statutem maďarské právo, nemá-li dotyčná osoba užší vztah k jiné státní příslušnosti. Jestliže má určitá osoba více než jednu státní příslušnost a žádnou z nich není maďarská státní příslušnost, je použitelným osobním statutem právo státu, k němuž má tato osoba nejužší vztah, přičemž se přihlídnou k základním skutkovým okolnostem dané věci. Jestliže má určitá osoba více než jednu státní příslušnost a žádnou z nich není maďarská státní příslušnost, přičemž má ke státům, jejichž je státním příslušníkem, stejný vztah, nebo nelze-li státní příslušnost určité osoby zjistit, či jedná-li se o osobu bez

státní příslušnosti, je použitelným osobním statutem právo státu, v němž má obvyklý pobyt. Nelze-li osobní statut určité osoby zjistit, použije se maďarské právo. Maďarské právo se vztahuje na způsobilost k právům a právním úkonům a osobnostní práva osob, kterým byl udělen azyl nebo které byly přijaty v Maďarsku.

Právem rozhodným pro jméno osoby je její osobní statut, nebo na její žádost maďarské právo. Má-li určitá osoba více než jednu státní příslušnost, může si zvolit právo, které se použije ve vztahu k jejímu příjmení, na základě kterékoli státní příslušnosti. S ohledem na manželské jméno může být na základě společné žádosti stran zvoleno právo státu, jehož státním příslušníkem je některý z manželů, nebo maďarské právo. Není-li takováto žádost podána, je rozhodným právem právo, které je použitelné na osobní vztah manželů. Pravidla týkající se příjmení v případě rozvodu manželství nebo prohlášení manželství se neplatně se řídí právem státu, podle něhož bylo zapsáno manželské jméno. Rodné a manželské jméno maďarského státního příslušníka musí být v případě, bylo-li platně zapsáno podle práva jiné země, uznáno v Maďarsku, pokud je dotýčný maďarský státní příslušník nebo jeho manžel/manželka také státním příslušníkem jiné země, nebo nachází-li se místo obvyklého pobytu dotýčného maďarského státního příslušníka v této zemi. Jména, která jsou v rozporu s maďarským veřejným pořádkem, nelze oficiálně uznat.

Osoba, která není podle svého osobního statusu způsobilá k právům a právním úkonům, nebo jejíž způsobilost je omezená, se musí považovat za způsobilou s ohledem na řadu každodenních transakcí menšího významu, které byly uzavřeny a provedeny v Maďarsku, pokud by byla tato osoba způsobilá k právům a právním úkonům podle maďarského práva. Osoba, která není podle svého osobního statusu způsobilá k právům a právním úkonům, nebo jejíž způsobilost je omezená, která je však způsobilá k právům a právním úkonům podle maďarského práva, se musí považovat za způsobilou rovněž s ohledem na ostatní hospodářské transakce, mají-li právní účinky těchto transakcí nastat v Maďarsku.

Ve věcech zastupování osoby s omezenou způsobilostí k právům a právním úkonům, pokud jde o spravování jejich záležitostí, nebo opatrovnictví *ad hoc* je rozhodným právem právo státu, v němž se nachází soud, který ustanovuje zástupce nebo opatrovníka.

Právem rozhodným pro prohlášení určité osoby za mrtvou či pohřešovanou nebo pro záznam o jejím úmrtí je osobní statut dotýčné osoby. Není-li osobním statutem pohřešovaná osoba maďarské právo, použije se maďarské právo v případě, je-li dotčen maďarský právní zájem.

Místem obvyklého pobytu určité osoby je místo, kde se v současnosti nachází středisko jejích životních zájmů, jak vyplývá ze všech okolností daného právního vztahu. Při určování místa, kde se v současnosti nachází středisko životních zájmů určité osoby, se přihlíží rovněž ke skutečnostem naznačujícím záměr dotýčné osoby. Bydlištěm se rozumí místo, kde dotýčná osoba pobývá trvale nebo má v úmyslu zde pobývat po neurčitou dobu.

Osobním statutem právnické osoby nebo subjektu bez právní subjektivity je právo státu, v němž je dotýčná právnická osoba zapsána. Je-li právnická osoba zapsaná ve více než jednom státě nebo nemusí-li být zapsána podle práva státu, v němž se nachází její sídlo uvedené v zakládací listině, je použitelným osobním statutem právo státu, v němž se nachází její sídlo. Pokud určitá právnická osoba nemá v zakládací listině uvedeno sídlo nebo pokud má více sídel a není zapsána podle práva žádného státu, je použitelným osobním statutem právo státu, v němž se nachází její hlavní správní ústředí. Právní postavení právnické osoby nebo subjektu bez právní subjektivity se určí podle příslušného osobního statusu.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Právem rozhodným ve věcech určení otcovství nebo mateřství či vyvrácení domněnky otcovství je osobní statut dítěte v době narození. Uznání otcovství dítěte musí být stanoveno podle osobního statusu dítěte v době uznání, zatímco uznání otcovství počatého, dosud však nenarozeného dítěte musí být stanoveno podle osobního statusu matky v době uznání. Uznání otcovství nelze považovat za formálně neplatné, je-li formálně platné podle maďarského práva, nebo podle práva platného v době a místě uznání. Není-li podle rozhodného práva status otce uveden, je použitelné právo jiného státu, k němuž má daná věc úzký vztah, je-li to pro dítě výhodnější.

3.4.2 Osvojení

Osvojení je platné pouze tehdy, jsou-li splněny podmínky podle osobního statusu osvojitele i osoby, která má být osvojena, v době osvojení. Na právní účinky osvojení, zrušení osvojení a právní účinky zrušení osvojení se použije osobní status osvojitele v době osvojení nebo zrušení osvojení.

Jsou-li osvojitelé manželi, je právem rozhodným pro právní účinky osvojení, zrušení osvojení a právní účinky zrušení osvojení:

- a) právo státu společně státní příslušnosti manželů v době osvojení nebo zrušení osvojení; nebo není-li takového práva
- b) právo státu, v němž měli manželé společně bydliště v době osvojení nebo jeho zrušení, nebo není-li takového práva
- c) právo státu, v němž se nachází soud, který danou věc projednává.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Manželství bude platné pouze tehdy, jsou-li splněny hmotněprávní podmínky v době uzavření manželství podle osobního statusu obou snoubenců. Právem rozhodným pro náležitosti týkající se platnosti manželství je právo platné v době a místě uzavření manželství. Pravidla vztahující se na konání svatebního obřadu a platnost manželství se použijí obdobně na určení existence či neexistence manželství. Manželství nemůže být v Maďarsku uzavřeno, existuje-li podle maďarského práva nepřekonatelná překážka manželství.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Ustanovení týkající se manželství se použijí i na uzavření a platnost registrovaného partnerství a jeho právní účinky (nikoli příjmení), a to s níže uvedenými výjimkami.

Překážka uzavření a platnosti registrovaného partnerství neexistuje, pokud osobní statut budoucího partnera v registrovaném partnerství neuznává registrované partnerství osob stejného pohlaví, za předpokladu, že

a) budoucí partner v registrovaném partnerství, který je cizím státním příslušníkem, doloží, že podle jeho osobního statusu by neexistovala překážka manželství, a

b) alespoň jeden z budoucích partnerů v registrovaném partnerství je maďarským státním příslušníkem nebo má místo obvyklého pobytu v Maďarsku. V tomto případě je právem rozhodným pro právní účinky registrovaného partnerství maďarské právo.

Právem rozhodným pro zrušení registrovaného partnerství je právo státu:

- a) ve kterém mají partneři v registrovaném partnerství místo obvyklého pobytu v době podání žaloby či návrhu na zahájení řízení o zrušení registrovaného partnerství, nebo není-li takového místa
- b) ve kterém měli partneři v registrovaném partnerství poslední místo obvyklého pobytu, pokud bylo toto místo obvyklého pobytu zrušeno nejméně jeden rok před podáním žaloby nebo návrhu, za předpokladu, že jeden z partnerů v registrovaném partnerství v době podání žaloby nebo návrhu dosud pobývá v tomto státě, nebo není-li takového místa
- v) jehož byli oba partneři v registrovaném partnerství státními příslušníky v době podání žaloby nebo návrhu.

Nelze-li rozhodné právo určit na základě výše uvedeného, použije se právo státu, v němž se nachází soud, který danou věc projednává.

Na vznik, zrušení a právní účinky nesezdaného soužití se vztahuje právo státu společně státní příslušnosti partnerů žijících ve společné domácnosti. Liší-li se státní příslušnost partnerů žijících ve společné domácnosti, použije se právo státu, v němž se nachází místo obvyklého pobytu těchto partnerů, nebo není-li takového místa, poslední společné místo obvyklého pobytu. Není-li možné určit společné místo obvyklého pobytu partnerů žijících ve společné domácnosti,

použije se právo státu, v němž se nachází soud, který danou věc projednává. Partneri žijící ve společné domácnosti si mohou zvolit právo rozhodné pro jejich majetkové vztahy.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Použitelným právním předpisem je [nařízení \(EU\) č. 1259/2010 \(nařízení Řím III\)](#). Podle článků 5 až 7 nařízení si mohou manželé zvolit právo do uplynutí lhůty, kterou soud stanoví při prvním soudním jednání.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Použitelným právním předpisem je [Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti](#).

3.6 Majetkové poměry v manželství

Právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství je právo státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky v době posuzování. Pokud se státní příslušnost manželů v době posuzování liší, použije se právo státu, v němž mají manželé společný obvyklý pobyt, nebo není-li takového místa, právo státu posledního společného místa obvyklého pobytu. Jestliže manželé neměli společný obvyklý pobyt, použije se právo státu, v němž se nachází soud, který danou věc projednává.

Manželé si mohou zvolit právo rozhodné pro společné jmění manželů, je-li jím:

- a) právo státu, jehož státním příslušníkem je jeden z manželů v době uzavření smlouvy;
- b) právo státu, v němž měl jeden z manželů obvyklý pobyt v době uzavření smlouvy, nebo
- c) právo státu, v němž se nachází soud, který danou věc projednává.

Právo si mohou zvolit i budoucí manželé. Rozhodné právo si lze zvolit do uplynutí lhůty stanovené soudem na prvním soudním jednání. Nedohodnou-li se manželé jinak, má volba práva rozhodného pro společné jmění manželů právní účinky pouze do budoucna.

Smlouva o společném jmění manželů je formálně platná rovněž tehdy, je-li v souladu s právem místa, kde byla uzavřena.

3.7 Závěti a dědictví

Na osoby, které zemřely dne 17. srpna 2015 nebo později, se vztahuje [nařízení \(EU\) č. 650/2012](#).

3.8 Věcná práva

Na vlastnické právo a další věcná práva, včetně zástavních práv a držby, se použije právo místa, kde se dotýčný majetek nachází.

3.9 Insolvence

Rozhodné právo se určuje podle článků 7–17 [nařízení \(EU\) č. 2015/848](#).

Poslední aktualizace: 02/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Malta

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Vnitrostátní právní předpisy jsou zákonné (tj. psané právo). Tyto právní předpisy jsou volně dostupné na [internetové stránce Sbírkou zákonů Malty](#). Po přistoupení k Evropské unii v roce 2004 zahrnuje maltský právní řád rovněž právní předpisy EU a nařízení, která jsou přímo použitelná nebo jsou provedena v maltském právu a která mají pravděpodobně přednost před vnitrostátními právními předpisy.

Ačkoli v maltském právu není zásada precedentu zakotvena a na Maltě není její použití povinné, maltské soudy obvykle přisuzují určitou váhu dříve vyneseným rozsudkům, zejména rozhodnutím odvolacího soudu a ústavního soudu (nejvyšší soudy na Maltě).

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Úmluva ze dne 5. října 1961 o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin

Úmluva ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních

Úmluva ze dne 18. března 1970 o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských nebo obchodních

Úmluva ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí

Úmluva ze dne 25. října 1980 o mezinárodním přístupu k soudům

Úmluva ze dne 1. července 1985 o právu rozhodném pro trust a o jeho uznání

Úmluva ze dne 25. ledna 1988 o vzájemné správní pomoci v daňových záležitostech

Úmluva ze dne 16. ledna 1992 o ochraně archeologického dědictví

Úmluva ze dne 29. května 1993 o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení

Úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí

Římská úmluva z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

Úmluva ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu

Úmluva ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného k dětem a dalších druhů vyživovacích povinností

Protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti

Malta ratifikovala rovněž řadu smluv OSN – stav ratifikace je k dispozici [zde](#).

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Nejsou nám známy žádné dvoustranné úmluvy obsahující ustanovení o volbě práva, jejichž je Malta smluvní stranou.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Kolizní normy nemůže uplatnit soudce z *úřední pravomoci*; tyto normy jsou použitelné pouze v případě, tvrdí-li nejméně jeden účastník soudního řízení, že existuje kolize právních norem. Účastník, který předloží tuto námitku, musí u soudu prokázat obsah cizího práva. Není-li takováto námitka vznesena, nebo není-li předložen uspokojivý důkaz, vynesou vnitrostátní soudy rozsudek v souladu s maltským právem.

2.2 Zpětný odkaz

Co se týká uplatňování teorie zpětného odkazu, pozice Malty není jasná. Kodifikované kolizní normy jsou omezené, a při určování, které právo by se mělo v dané věci použít, musí tudíž soudy velmi často uplatňovat nekodifikované normy mezinárodního práva soukromého. Podle judikatury maltských soudů by se měly maltské soudy v případě neexistence právních předpisů upravujících mezinárodní právo soukromé uchýlit k zásadám anglického zvykového práva. Vzhledem k této skutečnosti uplatňují maltské soudy zpětný odkaz v souladu s anglickým právem. Z toho vyplývá, že v případě deliktů, pojištění a smluv bude teorie zpětného odkazu zamítnuta. Použije se však s ohledem na platnost závětí, nároky na zahraniční nemovitosti a záležitosti rodinného práva.

2.3 Změna kolizního kritéria

To se řeší stanovením rozhodné doby, kdy je kolizní kritérium určeno, v každé kolizní normě.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Maltské soudy mohou odmítnout uplatnit cizí právo, které je v rozporu s maltským veřejným pořádkem, a pokud lze cizí právo charakterizovat jako daňové právo nebo trestní právo.

2.5 Zjištění cizího práva

Námítku týkající se cizího práva je nutno prokázat jako skutkovou okolnost, nikoli jako právní otázku. Maltské soudy jsou zmocněny vykládat vnitrostátní právní předpisy, nemohou však samy vykládat obsah cizího práva. Za účelem pochopení cizího práva jmenuje soud znalce na cizí právo. Rovněž účastníci soudního řízení mohou jako součást důkazů předložit zprávy vyhotovené různými znalci.

Důkazní břemeno nese účastník, který tuto námítku předloží, a to žalovaný.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

V případech týkajících se smluvních závazkových vztahů se třetími zeměmi se použije Římská úmluva z roku 1980, a to v důsledku (ratifikačního) zákona o Římské úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, kapitola 482 Sbírký zákonů Malty. Smluvní závazkové vztahy v rámci zemí EU jsou na druhou stranu upraveny nařízením Řím I (nařízení (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy).

3.2 Mimosmluvní závazky

Kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy jsou upraveny nařízením (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (známým jako Řím II).

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Maltské občanství se nabyvá při narození, je-li otec nebo matka maltským občanem.

Na rozdíl od občanství si může zletilá osoba svůj obvyklý pobyt zvolit. Obvyklý pobyt je stanoven podle místa, kde dotyčná osoba pobývá, spolu se záměrem pobývat v příslušné jurisdikci po dobu neurčitou či trvale.

Schopnost přijímat určité závazky, například uzavřít manželství, smlouvu, zahájit obchodní činnost, učinit závěť atd. určují předpisy platné pro danou oblast.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Povinnosti rodiče vůči dítěti stanoví maltský občanský zákoník, rodičovská zodpovědnost však *ipso jure* zaniká, jakmile dítě dosáhne věku osmnácti let.

Příslušnost maltských soudů je stanovena nařízením (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (nařízení Brusel IIa). To je blíže projednáno v [příslušném oddíle](#).

3.4.2 Osvojení

Rovněž osvojení je upraveno v maltském občanském zákoníku, který maltské soudy uplatňují pokaždé, jsou-li příslušné. Zahraniční osvojení jsou uznávána podle maltského práva na základě Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Formální platnost manželství se řídí právem místa, kde je manželství uzavřeno. Na Maltě jsou náležitosti pro uzavření manželství stanoveny v kapitole 255 Sbírký zákonů Malty ([zákón o manželství](#)). Tento zákon upravuje mimo jiné omezení manželství. Jedním z omezení, která jsou v tomto zákoně zmíněna, je to, že „manželství uzavřené osobami, z nichž je jedna mladší šestnácti let, je neplatné“.

Rozhodným právem na Maltě je právo bydliště manželů, které se bere v úvahu.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Registrovaná partnerství upravuje kapitola 530 Sbírký zákonů Malty (zákon o registrovaném partnerství), jež zase odkazuje na kapitolu 255. Pokud jde o registrovaná partnerství, je tudíž třeba splnit náležitosti a požadavky vyžadované v kapitole 255.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Maltský soud je v případě rozvodového řízení příslušný podle nařízení (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti. To je blíže projednáno v [příslušném oddíle](#).

3.5.4 Vyživovací povinnost

Malta je vázána nařízením (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. To je blíže projednáno v [příslušném oddíle](#).

3.6 Majetkové poměry v manželství

Rozhodným právem na Maltě je právo místa společného bydliště manželů (*lex situs*). Občanský zákoník v článku 1316 stanoví, že manželství uzavřené na Maltě vede k režimu společného jmění manželů. Pokud jde o manželství uzavřené mimo Maltu, v případě, že se manželé posléze usadí na Maltě, vznikne společné jmění manželů poté, co zřídí své bydliště na Maltě, ledaže předtím uzavřeli dohodu o vyloučení režimu společného jmění manželů.

3.7 Závěti a dědictví

Ve věcech závětí a dědictví uplatňují maltské soudy zvykové právo. Ve věcech dědění ze zákona (tj. neexistuje-li závěť) se na dědění movitého majetku vztahuje právo bydliště zůstavitele v době smrti; na dědění nemovitého majetku se vztahuje právo jurisdikce, ve které se majetek nachází. V případech, kdy existuje závěť, je způsobilost zůstavitele učinit závěť určena právem bydliště zůstavitele ke dni pořízení závěti. Dědic bude způsobilý k nabytí movitého majetku, je-li způsobilý podle práva svého vlastního bydliště, nebo podle práva bydliště zůstavitele. „Závěť je formálně platná, je-li v souladu s některými z těchto právních předpisů: právo místa, kde je závěť učiněna (tj. obvykle v místě, kde je podepsána a dosvědčena) v době, kdy je pořízena; právo bydliště, obvyklého pobytu nebo státní příslušnosti zůstavitele v době, kdy je závěť učiněna; právo bydliště, obvyklého pobytu nebo státní příslušnosti zůstavitele v době smrti. Pro přechod nemovitého majetku bude závěť formálně platná rovněž tehdy, je-li v souladu s právem jurisdikce, ve které se majetek nachází“.

3.8 Věcná práva

3.9 Insolvence

Malta je vázána nařízením (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení v platném znění. Zmíněné nařízení stanoví mimo jiné příslušná pravidla v řízení týkajícím se částečného nebo úplného zabavení majetku dlužníka a jmenování správce podstaty, jsou-li hlavní zájmy dlužníka soustředěny v členském státě EU. V případech, které nespádají do oblasti působnosti nařízení (ES) č. 1346/2000, se maltské právo použije tehdy, je-li příslušný maltský soud, tj. v případě, je-li společnost zaregistrována na Maltě.

Poslední aktualizace: 11/04/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí [de](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Které právo se použije? - Rakousko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Rakouské mezinárodní právo soukromé je v zásadě kodifikováno v zákoně o mezinárodním právu soukromém (*Gesetz über das internationale Privatrecht – IPR-Gesetz*) ze dne 15. června 1978, Spolková sbírka zákonů (dále jen „BGBl.“) č. 304/1978. Níže uvedená ustanovení o kolizních normách se nacházejí v jiných zákonech než v zákoně o mezinárodním právu soukromém (dále jen „IPGR“):

§ 13a spolkového zákona ze dne 8. března 1979, kterým se přijímají ustanovení o ochraně spotřebitele (zákon o ochraně spotřebitele – KSchG) (*Bundesgesetz vom 8. März 1979, mit dem Bestimmungen zum Schutz der Verbraucher getroffen werden (Konsumentenschutzgesetz – KSchG)*), BGBl. č. 140/1979

§ 11 spolkového zákona o nabytí práv k dočasnému užívání nemovitostí (zákon o dočasném užívání – TNG) (*Bundesgesetz über den Erwerb von Teilzeitznutzungsrechten an unbeweglichen Sachen (Teilzeitznutzungsgesetz – TNG)*), BGBl. I č. 32/1997

§ 20 spolkového zákona, kterým se provádí směrnice 93/7/EHS o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu Evropského společenství (*Bundesgesetz zur Umsetzung der Richtlinie 93/7/EWG über die Rückgabe von unrechtmäßig aus dem Hoheitsgebiet eines Mitgliedstaates der Europäischen Gemeinschaft verbrachten Kulturgütern*), BGBl. I č. 67/1998

§ 23 spolkového zákona o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené radioaktivitou (zákon o odpovědnosti za jaderné škody 1999 – AtomHG 1999) (*Bundesgesetz über die zivilrechtliche Haftung für Schäden durch Radioaktivität (Atomhaftungsgesetz 1999 – AtomHG 1999)*), BGBl. I č. 170/1998

§ 16 a 18 spolkového zákona o konečném zúčtování v platebních systémech, systémech dodání cenných papírů a systémech vypořádání obchodů s cennými papíry (zákon o neodvolatelnosti zúčtování) (*Bundesgesetz über die Wirksamkeit von Abrechnungen in Zahlungs- sowie Wertpapierliefer und -abrechnungssystemen (Finalitätsgesetz)*), BGBl. I č. 98/2001

§ 221 až 235 insolvenčního řádu (*Insolvenzordnung*)

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Podle § 53 IPRG se IPGR nevztahuje na mezinárodní smlouvy, které mají přednost nejen před ustanoveními tohoto zákona, nýbrž také před ostatními vnitrostátními kolizními normami. Kolizní normy obsahují níže uvedené **mnohostranné mezinárodní úmluvy**, jejichž je Rakousko smluvní stranou:

Haagská úmluva ze dne 24. října 1956 o právu použitelném na vyživovací povinnosti k dětem

Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o pravomoci orgánů a použitelném právu při ochraně nezletilých

Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí

Haagská úmluva ze dne 4. května 1971 o právu použitelném na dopravní nehody

Úmluva CIEC ze dne 20. září 1970 o legitimizaci prostřednictvím následného manželství

Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí

Haagská úmluva ze dne 13. ledna 2000 o mezinárodní ochraně dospělých osob

Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007 o rozhodném právu pro vyživovací povinnost

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Kolizní normy obsahují tyto dvoustranné smlouvy:

Smlouva ze dne 9. září 1959 mezi Rakouskou republikou a Íránským císařstvím o přátelství a pobytu

Smlouva ze dne 16. prosince 1954 mezi Rakouskou republikou a Federativní lidovou republikou Jugoslávie o vzájemném právním styku

Smlouva ze dne 11. prosince 1963 mezi Rakouskou republikou a Polskou lidovou republikou o vzájemných vztazích v občanskoprávních záležitostech a dokumentaci

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Cizí právo se uplatňuje z moci úřední a v jeho původním rozsahu působnosti (§ 3 IPRG).

2.2 Zpětný odkaz

Podle § 5 IPRG se zpětný odkaz a další odkaz použije, pokud neodkazuje konkrétně na věcné právo jiného státu. Pokud cizí právo odkazuje zpětně na rakouské právo, je rozhodující rakouské právo. Odkazuje-li cizí právo na právo, na které již byl odkaz uvedený, je rozhodným právem právo, na které směřoval první odkaz.

2.3 Změna kolizního kritéria

Dodatečná změna podmínek rozhodných pro kolizní kritérium určitého právního pořádku nemá vliv na už skončené okolnosti dané věci (§ 7 IPRG). Pro skončené skutkové okolnosti je proto v zásadě rozhodné právo v době uskutečnění skutkové okolnosti a pro trvající okolnosti v době posuzování.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Právo, na které se odkazuje, se neuplatní, pokud by jeho použití mělo důsledky, které jsou neslučitelné se základními hodnotami rakouského právního pořádku (§ 6 IPRG).

V rakouském právu jsou obsažena ustanovení, která se uplatňují bez ohledu na pravidla mezinárodního práva soukromého (imperativní normy). U některých z těchto ustanovení mají povahu imperativních norem z jejich znění, u jiných je důsledkem jejich účelu.

Imperativní normy jsou obsaženy například v § 7, 7a a 7b zákona, kterým se mění a doplňuje právní úprava v oblasti pracovních smluv (*Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz – AVRAG*), a stanoví, že bez ohledu na rozhodné právo mají pracovníci v Rakousku nárok alespoň na mzdy sjednané v kolektivní smlouvě a na minimální dovolenou. Další imperativní normou je ustanovení § 13a odst. 2 KSchG, podle něhož se ustanovení § 6 KSchG (o nepřípustných smluvních podmínkách), § 864a občanského zákoníku (ABGB) (o platnosti neobvyklých ustanovení ve všeobecných obchodních podmínkách a formulářových smlouvách) a § 879 odst. 3 ABGB (o neplatnosti smluvních ustanovení ve všeobecných obchodních podmínkách a formulářových smlouvách, která hrubě poškozují ochranu spotřebitele) uplatní bez ohledu na právo rozhodné pro smlouvu, byla-li smlouva uzavřena v souvislosti s činností, kterou podnikatel vykonává v Rakousku za účelem uzavírání takovýchto smluv. Podobnou imperativní normou je ustanovení § 11 odst. 2 zákona o dočasném užívání nemovitostí (TNG).

2.5 Zjištění cizího práva

Cizí právo se zjišťuje z moci úřední. Za tímto účelem může soud využít součinnosti stran, informace Spolkového ministerstva spravedlnosti nebo znalecké posudky. Není-li navzdory značnému úsilí možno prokázat cizí právo v přiměřené lhůtě, potom se uplatní rakouské právo (§ 4 IPRG).

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Smluvní závazky, které nespadají do působnosti nařízení (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úř. věst. L 177 ze dne 4. července 2008, s. 6, se posuzují podle práva, které strany výslovně a rozhodně určí. Pokud nebylo právo zvoleno, je rozhodným právem právo státu, ve kterém má své místo obvyklého pobytu (sídlo) strana, která chce uskutečnit charakteristické plnění (§ 35 IPGR).

Pro spotřebitelské smlouvy platí zvláštní kolizní normy. Kolizní normy stanovené v řadě směrnic o ochraně spotřebitele jsou provedeny v ustanovení § 13a odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele, jež omezuje především možnost volby práva v zájmu zajištění ochrany spotřebitele. Další kolizní normu omezující možnost volby práva obsahuje ustanovení § 11 odst. 1 zákona o dočasném užívání nemovitosti.

3.2 Mimosmluvní závazky

Mimosmluvní nároky na náhradu škody, na něž se nevztahuje nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úř. věst. L 199 ze dne 31. července 2007, s. 40, se posuzují podle práva, které strany výslovně a rozhodně určí. Pokud nebylo právo zvoleno, je rozhodným právem právo státu, ve kterém došlo k jednání, jež škodu zapříčinilo. Mají-li však dotčené strany užší vztah k právu jednoho a téhož jiného státu, je rozhodným právem právo tohoto státu (§ 48 IPRG).

Tato kolizní norma určuje právo rozhodné pro otázky týkající se toho, zda vznikla odpovědnost za škodu, kdo odpovídá za náhradu škody a jak vysoká částka má být uhrazena. Tato norma zahrnuje rovněž otázky spoluzavinění a přímého nároku poškozené strany vůči pojišťovně, jakož i zákonné promlčecí lhůty pro nároky na náhradu škody.

Nároky na náhradu škody vyplývající z **dopravních nehod**, které spadají do oblasti působnosti Haagské úmluvy ze dne 4. května 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody, se rozhodují podle této úmluvy.

Mimosmluvní nároky na náhradu škody, která vznikla v Rakousku v důsledku **ionizujícího záření**, se na žádost poškozené strany posuzují podle rakouského práva (§ 23 odst. 1 AtomHG 1999). Pokud ke škodě způsobené ionizujícím zářením dojde v zahraničí a má se posuzovat podle rakouského práva, je náhrada škody přiznána pouze v rozsahu, v jakém to stanoví osobní status poškozené strany (§ 23 odst. 2 AtomHG 1999).

Právo rozhodné pro **jednatelství bez příkazu** nebo **nároky plynoucí z bezdůvodného obohacení** stanoví nařízení Řím II.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Osobní status osob je právo toho státu, jehož jsou státními příslušníky. Má-li dotyčná osoba více než jednu státní příslušnost, je rozhodným právem právo státu, ke kterému má tato osoba nejužší vztah; přednost však má vždy rakouské občanství. U uprchlíků a osob bez státní příslušnosti se osobní status řídí právem státu, ve kterém mají místo obvyklého pobytu (§ 9 IPRG).

Právo osoby užívat určité **jméno** se posuzuje podle jejího příslušného osobního statusu, ať už je získání jména založeno na jakémkoli důvodu (§ 13 IPRG). Například jméno získané sňatkem se tudíž neposuzuje podle manželského statusu, nýbrž podle statutu jména. Na formu prohlášení o používání jmen se uplatňuje obecný formální status podle § 8 IPGR. (Forma právního úkonu se bude tudíž posuzovat podle stejného práva jako samotný právní úkon; postačuje však splnění formálních požadavků státu, v němž se právní úkon provádí). Podle judikatury se jméno nabyté podle předchozího osobního statusu nemění pouhou změnou osobního statusu (státní příslušnosti).

Způsobilost určité osoby k právům a způsobilost a právním úkonům se rovněž posuzuje podle osobního statusu dotyčné osoby (§ 12 IPRG). Do tohoto odkazu je zahrnuto jakékoli omezení způsobilosti k jednání, například v důsledku duševní nemoci, nikoli však způsobilost k uzavření manželství. Jestliže určitá osoba dosáhla zletilosti, zůstane zletilá i v případě, že by podle nově nabytého osobního statusu zletilou dosud nebyla.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Požadavky na **manželský původ dítěte** a popření otcovství se posuzují podle osobního statusu, který měli rodiče v době narození dítěte, nebo pokud bylo manželství předtím rozvedeno, v době rozvodu. Mají-li rodiče odlišné osobní statusy, je rozhodující osobní status dítěte v době narození. Oblast působnosti této kolizní normy zahrnuje také domněnku otcovství manžela, důvody pro popření manželského původu a rovněž otázku, které osoby mohou manželský původ dítěte popřít, a lhůty pro jeho popření.

Podmínky **legitimizace** nemanželského dítěte prohlášením o uznání manželského původu (např. úkonem orgánu veřejné moci, nikoli následným sňatkem) se posuzují podle osobního statusu otce (§ 23 IPRG).

Na základě dohody o legitimizaci je legitimizace následným sňatkem rodičů platná, je-li platná podle práva státu, jehož jsou otec nebo matka státními příslušníky.

Podmínky **určení a uznání otcovství** ve vztahu k nemanželskému dítěti se posuzují podle osobního statusu dítěte v době narození. Následný osobní status dítěte je rozhodující v případě, je-li určení nebo uznání přípustné podle tohoto statusu, nikoli však podle osobního statusu v době narození. Právo, podle něhož je určeno a uznáno otcovství, je rozhodné i pro jeho popření (§ 25 IPGR).

Vztah mezi rodičem a dítětem: Účinky manželského původu a legitimizace dítěte a nemanželského původu se posuzují podle osobního statusu dítěte.

Ustanovení § 24 a 25 IPRG upravují otázky péče o dítě a jeho výchovy, správy a užívání majetku dítěte, právního zastoupení jedním nebo oběma rodiči, včetně potřeby úředního souhlasu s určitými úkony při zastupování, a v případě dětí manželského původu dohody o péči o dítě po rozvodu rodičů a vzájemných pohledávek na výživné. Tato ustanovení se z velké části překrývají s Haagskou úmluvou o ochraně dětí v případech, kdy (dosud) platí Haagská úmluva o ochraně nezletilých z roku 1961 (ve vztahu k Turecku a Macau). Příslušné orgány proto musejí s ohledem na opatření k zajištění ochrany nezletilých osob uplatňovat své vnitrostátní právo; příslušné jsou obvykle orgány státu, kde má dítě pobyt.

Zatímco v případě otázek rodičovství se vychází z osobního statusu v dané době, u otázek týkajících se vztahu mezi rodiči a dítětem tomu tak není; rozhodující je příslušný osobní status dítěte. Pokud se osobní status změní, je nutno vztah mezi rodiči a dítětem posoudit podle nového osobního statusu od okamžiku jeho změny (změna skutkové podstaty z hlediska kolizního kritéria, státní příslušnosti).

V judikatuře se opakovaně neuplatnily předpisy cizích právních řádů týkající se péče o dítě z toho důvodu, že by byly **v rozporu s veřejným pořádkem**, pokud nezohledňují nejnávratnější zájem dítěte.

3.4.2 Osvojení

Podle § 26 IPRG podmínky pro osvojení dítěte a pro ukončení osvojení závisí na osobním statusu každého z osvojitelů. Kromě toho je rozhodující osobní status dítěte, ačkoliv v případě nezletilých dětí pouze tehdy, vyžaduje-li se souhlas dítěte nebo třetí osoby, která je s dítětem v rodinném vztahu. Podmínky osvojení dítěte zahrnují například věk osvojitelů, věkový rozdíl mezi osvojiteli a osvojencem a to, zda a za jakých podmínek brání existence biologických dětí osvojitelů osvojení daného dítěte, jakož i případné podmínky souhlasu, včetně možnosti, jak úředně nahradit odmítnutý souhlas.

Účinky osvojení dítěte se posuzují podle osobního statusu osvojitelů a v případě osvojení manželem podle práva, které je rozhodné pro osobní právní účinky manželství. Po úmrtí jednoho z manželů je s ohledem na tyto účinky rozhodující osobní status druhého manžela.

Účinky osvojení dítěte z hlediska dědického práva se posuzují nikoli podle statutu osvojení, nýbrž podle statutu dědění.

Samotné osvojení dítěte je ukončenou skutkovou okolností, takže rozhodnutí o něm se nezmění, změní-li se následně osobní status nebo kolizní kritérium. Osvojení dítěte představuje trvalý právní vztah. Status, který je rozhodný pro účinky osvojení dítěte, se proto může změnit: závisí to na příslušném osobním statusu osvojitele.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Forma manželství se v Rakousku posuzuje podle rakouského práva a forma manželství v zahraničí se posuzuje podle osobního statusu každého ze snoubenců; postačuje však splnění formálních požadavků místa, kde došlo k uzavření manželství (§ 16 IPRG). Omezeným odkazem na formální požadavky místa uzavření manželství se myslí pouze hmotněprávní normy práva, na něž se odkazuje, takže případný zpětný nebo další odkaz podle místního práva proto je bezvýznamný (výjimka z § 5 IPGR).

Podmínky uzavření manželství a neplatnosti manželství a podmínky **prohlášení manželství za neplatné** (na rozdíl od rozvodu) se u každého snoubence posuzují podle jeho osobního statusu (§ 17 IPRG). Pokud však právo rozhodné podle osobního statusu jednoho nebo obou snoubenců nepředpokládá uzavření manželství z důvodu pohlaví jednoho nebo obou snoubenců, musí se podmínky manželství posoudit podle práva státu, ve kterém bylo manželství uzavřeno.

Tato kolizní norma se týká hmotněprávních podmínek uzavření manželství, tzn. požadovaného věku, neexistence překážek pro manželství, požadavků souhlasu a jejich nahrazení.

Podle § 18 IPRG se **osobní právní účinky manželství** posuzují podle společného osobního statusu manželů, nebo v případě, že společný osobní status neexistuje, podle posledního společného osobního statusu, pokud ho některý z nich má. V opačném případě se posuzují podle práva státu, ve kterém mají oba dva místo obvyklého pobytu, nebo neexistuje-li takové místo pobytu, podle práva státu, ve kterém měli oba manželé poslední místo pobytu, pokud ho jeden z nich zachoval.

Oblast působnosti této kolizní normy zahrnuje rovněž povinnost manželského soužití, důsledky pro bydliště, povinnost poskytovat pomoc a také právo manžela na výživné, nikoli však právo na užívání jména získaného sňatkem nebo majetková práva vyplývající z manželského svazku. Tento odkaz se může měnit; změní-li se kolizní kritéria, může být rozhodným právem jiné právo.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Zákon o registrovaném partnerství (*Gesetz über die eingetragene Partnerschaft*) vložil do IPGR ustanovení § 27a až 27d.

Podmínky (i forma) registrovaného partnerství, jeho **neplatnost a zrušení z důvodu nedostatků při uzavření** se posuzují podle práva státu, v němž bylo uzavřeno (§ 27a IPRG).

Podle § 27b IPRG se **osobní účinky registrovaného partnerství** posuzují podle práva státu, ve kterém mají registrovaní partneři společné místo obvyklého pobytu, nebo v případě, že společné místo obvyklého pobytu neexistuje, podle práva státu, ve kterém měli oba poslední místo obvyklého pobytu, pokud je jeden z nich zachoval. Nelze-li uplatnit právo státu pobytu nebo nelze-li registrované partnerství zrušit na základě uplatněných skutkových okolností, potom je rozhodný společný osobní status registrovaných partnerů. Pokud nemají společný osobní status, potom poslední společný osobní status, jestliže si jej jeden z partnerů zachoval. V opačném případě se uplatní rakouské právo; tak je tomu i v případě, kdy osobní status neupravuje osobní právní účinky registrovaného partnerství.

Úprava **majetkových práv** registrovaného partnerství se posuzuje podle práva rozhodného podle **nařízení (EU) 2016/1104 týkající se majetkových důsledků registrovaného partnerství** operativně použitelného od 29. ledna 2019.

Zrušení registrovaného partnerství, které se nezakládá na nedostacích při jeho uzavření, se řídí právem státu, v němž měli registrovaní partneři společné místo obvyklého pobytu v době zrušení partnerství. Pokud takové místo pobytu neexistuje, potom podle práva státu, ve kterém měli poslední společné místo pobytu, pokud je jeden z partnerů zachoval. Nelze-li uplatnit právo státu pobytu nebo nelze-li registrované partnerství zrušit na základě uplatněných skutkových okolností, potom je rozhodný společný osobní status registrovaných partnerů. Pokud nemají společný osobní status, potom poslední společný osobní status, jestliže si jej jeden z partnerů zachoval. V opačném případě se uplatní rakouské právo; tak je tomu i v případě, kdy osobní status nepřipouští zrušení registrovaného partnerství na základě uplatněných skutkových okolností.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Podle § 20 IPRG se aspekty **rozvodu**, jež neupravuje nařízení Řím III (nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky, Úř. věst. L 343, 29.12.2010, s. 10) (majetkové důsledky rozvodu), posuzují podle práva, které je rozhodné pro osobní právní účinky manželství. Rozhodující je doba rozvodu; odkaz se proto nemůže změnit.

Das **Ehegüterrecht** ist nach dem Recht zu beurteilen, das die seit dem 29.1.2019 operativ anwendbare **Verordnung (EU) 2016/1103 betreffend Fragen des ehelichen Güterstandes (EuGÜVO)** zur Anwendung beruft.

Zrušení manželství rakouské právo nezná. Pokud není upraveno v nařízení Řím III, řeší se kolize podle § 1 IPGR nejúžším vztahem. Nejúžší vztah by našla judikatura pravděpodobně analogicky podle § 20 IPGR.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností, Úř. věst. L 7, s. 1 (nařízení EU o vyživovací povinnosti) odkazuje s ohledem na statut výživného na Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti. Primárně je proto použitelné právo státu, ve kterém má oprávněný z výživného místo obvyklého pobytu (jež je doplněno tendencemi k lex fori, zvláštními kolizními kritérii, obranným ustanovením proti „překvapivým“ nárokům a – velmi restriktivní – možností volby rozhodného práva).

3.6 Majetkové poměry v manželství

Das **Ehegüterrecht** ist nach dem Recht zu beurteilen, das die **Verordnung (EU) 2016/1103 betreffend Fragen des ehelichen Güterstandes (EuGÜVO)** zur Anwendung beruft (vgl. oben).

3.7 Závěti a dědictví

Dědictví je upraveno v nařízení EU o dědictví (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, Úř. věst. L 201 ze dne 27. července 2012, s. 107). Ve starých věcech se použije § 28 IPGR, podle něhož závisí rozhodné právo na osobním statusu zůstavitele v době smrti. Tato kolizní norma zahrnuje v zásadě i odpovědnost za dluhy váznoucí na pozůstalosti a nabytí dědictví. Pokud se však pozůstalostní řízení konalo v Rakousku, posuzuje se nabytí dědictví a odpovědnost za dluhy váznoucí na pozůstalosti podle rakouského práva (§ 28 odst. 2 IPGR).

3.8 Věcná práva

Nabytí a ztráta věcných práv k hmotnému majetku, včetně držby, se posuzují podle práva státu, v němž se majetek nachází v době uskutečnění skutkových okolností vedoucích k nabytí nebo ztrátě práv. Právní druh majetku a obsah těchto práv se posuzují podle práva státu, ve kterém se majetek nachází (§ 31 IPGR).

Do oblasti působnosti kolizní normy patří zejména vlastnictví, věcná břemena (břemena na nemovitosti), zástava, právo stavby, vlastnictví bytu, avšak rovněž zadržovací práva účinná vůči třetím stranám a výhrada vlastnictví. Tento zákon upravuje také důsledky převodu vlastnického práva.

Následná změna místa nemá na rozhodné právo vliv, jelikož nabytí práva představuje skončenou skutkovou okolnost.

Účinky nabytí práva jsou založeny na právu příslušného místa; toto kolizní kritérium se proto může změnit. Podle tohoto práva se posuzují i otázky týkající se rozsahu právní ochrany vlastníka a toho, zda a do jaké míry má osoba, již náleží věcné právo, i dispoziční právo; například to, zda může být zastavená movitá věc prodána bez zásahu soudu, jakož i další otázky.

Zvláštní úprava platí pro **dopravní prostředky** (§ 33 IPRG). Věcná práva k plavidlům a letadlům, která jsou zapsána do registru, se posuzují podle práva státu registru; u železničních vozidel je rozhodným právem právo státu, ve kterém má železniční společnost, v jejímž provozu jsou vozy používány, skutečné sídlo. Pro zákonné a jiné povinné zástavní právo nebo zákonných zadržovacích právo k zajištění nároků na náhradu škody způsobené vozidlem nebo nákladů na odstranění škody je rozhodným právem právo státu, ve kterém se majetek nachází při naplnění skutkové podstaty.

Zvláštní předpis existuje i pro **nemovitý hmotný majetek**: pokud je věcné právo k nemovitému majetku rovněž součástí oblasti působnosti i jiné kolizní normy (například normy pro úpravu majetkových práv vyplývajících z manželského svazku), má přednost odkaz na majetkové právo, tj. vazba na právo státu, ve kterém se majetek nachází.

Pro **nehmotný majetek** žádná kolizní norma neexistuje. Podle § 1 IPRG je rozhodným právem majetkové právo toho právního řádu, ke kterému existuje nejužší vztah. Listinou doložená práva se posuzují podle *lex cartae*. Ustanovení § 33a IPRG, kterým se provádí článek 9 směrnice 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění s širší oblastí působnosti, obsahuje zvláštní pravidlo pro převoditelné cenné papíry zapsané v příslušné evidenci. V případě cenných papírů v systémech vypořádání platí zvláštní předpisy obsažené v § 16 a 18 zákona o neodvolatelnosti zúčtování (*Finalitätsgesetz*), kterým se provádí směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování.

3.9 Insolvence

Mezinárodní **insolvenční právo** je upraveno v části sedmé insolvenčního řádu (*Insolvenzordnung* – IO). Podle § 217 IO jsou ustanovení použitelná pouze tehdy, nestanoví-li mezinárodní právo nebo konkrétní právní akty Evropských společenství, zejména nařízení (EU) č. 848/2015 o insolvenčním řízení jinak. Co se týká obsahu, ustanovení velkou měrou odpovídají příslušným ustanovením nařízení EU o insolvenčním řízení.

Na podmínky pro zahájení insolvenčního řízení a účinky insolvenčního řízení se v zásadě uplatňuje právo státu, ve kterém je toto řízení zahájeno. Konkrétně § 221 až 235 IO obsahují pravidla týkající se věcných práv třetích stran, započtení vzájemných pohledávek, výhradu vlastnictví, smlouvy týkající se nehmotného majetku, regulované trhy, pracovní smlouvy, dopady insolvenčního řízení na práva podléhající registraci a právo rozhodné ve vztahu k jednání poškozujícímu věřitele a ochraně kupující třetí osoby, dopady na probíhající soudní řízení, *lex rei sitae* s ohledem na výkon vlastnických či jiných práv, smlouvy o započtení vzájemných pohledávek a přeměně dluhu, repo obchody a platby po zahájení insolvenčního řízení.

Pokud se tyto normy překrývají s normami IPGR nebo s jinými kolizními normami, mají přednost zvláštní ustanovení insolvenčního řádu.

Poslední aktualizace: 03/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Polsko

POZNÁMKA: Níže uvedené odpovědi se NEVZTAHUJÍ na situace, které se řídí právem EU.

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Zákon o mezinárodním právu soukromém ze dne 4. února 2011 (kodifikované znění, Sbírka zákonů 2015, položka 1792) (dále jen „zákon o mezinárodním právu soukromém“)

1.2 Vícestrané mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva ze dne 17. července 1905 o odnětí občanských práv a podobných ochranných opatřeních

Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o právu použitelném na formu závětí

Haagská úmluva ze dne 5. října 1961 o pravomoci orgánů a použitelném právu při ochraně nezletilých

Haagská úmluva ze dne 4. května 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody

Haagská úmluva ze dne 2. října 1973 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980

Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Polsko podepsalo řadu dvoustranných smluv o právních úkonech, jež rovněž obsahují kolizní normy. K těmto smlouvám patří jak smlouvy s členskými státy EU, tak i se třetími zeměmi. Jelikož nástroje, jimiž jsou členské státy EU vázány a které obsahují kolizní normy týkající se různých oblastí, mají v zásadě **přednost** před dvoustrannými smlouvami, jež byly podepsány mezi členskými státy, mají v současnosti praktický význam pouze dvoustranné smlouvy se třetími zeměmi.

K těmto smlouvám patří smlouvy s Běloruskem (ze dne 26. října 1994), Ruskem (ze dne 16. září 1996), Ukrajinou (ze dne 24. května 1993), Korejskou lidově demokratickou republikou (ze dne 28. září 1986), Kubou (ze dne 18. listopadu 1982), Vietnamem (ze dne 22. března 1993) a na základě právního nástupnictví (u smlouvy s Jugoslávií ze dne 6. února 1960) s Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou a Srbskem.

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Soud uplatňuje kolizní normy z úřední pravomoci. Z úřední pravomoci uplatňuje i cizí právo, je-li kolizní normou toto právo určeno jako právo rozhodné pro konkrétní věc.

2.2 Zpětný odkaz

Podle článku 5 zákona o mezinárodním právu soukromém je v polském právním řádu přípustný pouze zpětný odkaz.

Odstavec 1 se nepoužije, pokud bylo rozhodné právo určeno:

1. na základě volby rozhodného práva;

2. s ohledem na formu právního úkonu;

3. s ohledem na smluvní závazkové vztahy, mimosmluvní závazkové vztahy nebo jednostranné právní úkony, pro něž se rozhodné právo stanovuje tímto zákonem.

2.3 Změna kolizního kritéria

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Odchytky od uplatňování práva stanoveného v kolizních normách týkajících se daného právního vztahu jsou uvedeny v člancích 3 a 10 zákona o mezinárodním právu soukromém.

Čl. 3 odst. 1. Vyžaduje-li zákon použití práva státní příslušnosti (*lex patriae*), a pokud státní příslušnost dotyčné osoby nelze určit, osoba nemá státní příslušnost nebo obsah práva státní příslušnosti nelze zjistit, uplatní se právo státu, ve kterém má daná osoba domicil, a nemá-li domicil, právo země obvyklého pobytu.

Čl. 10 odst. 1. Nelze-li zjistit okolnosti, které určují použitelné právo, použije se právo státu, s nímž je daný právní vztah nejužší spojen. Polské právo se mimoto použije tehdy, nelze-li obsah rozhodného cizího práva zjistit v přiměřené lhůtě.

Článek 67 zákona o mezinárodním právu soukromém navíc stanoví, že není-li rozhodné právo určeno ve zmíněném zákoně, ve zvláštních předpisech, v mezinárodních smlouvách, které byly v Polsku ratifikovány a jsou závazné, nebo v právu EU, právem upravujícím daný vztah by mělo být právo země, s nímž je právní vztah nejužší spojen.

2.5 Zjištění cizího práva

Soud určuje a uplatňuje cizí právo z úřední pravomoci – čl. 51a odst. 1 zákona o organizaci obecných soudů ze dne 27. července 2001 (kodifikované znění, Sbírka zákonů 2019, položka 52, ve znění pozdějších předpisů).

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Příslušné kolizní normy zakotvené v zákoně o mezinárodním právu soukromém:

Čl. 28 odst. 1: Právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy je určeno nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. L 177, 4. července 2008, s. 6). Ustanovení nařízení se případně použijí i na smluvní závazkové vztahy vyloučené z jeho oblasti působnosti podle čl. 1 odst. 2 písm. j) nařízení uvedeného v odstavci 1.

Podle čl. 29 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém se pojistná smlouva řídí polským právem, pokud polské právo stanovuje pojistnou povinnost. 2. Vyžaduje-li právo členského státu Evropského hospodářského prostoru, kterým se stanovuje pojistná povinnost, uplatnění práva tohoto členského státu na pojistnou smlouvu, uplatní se zmíněné právo.

Čl. 30 odst. 1. Vyjma případů uvedených v nařízení podle článku 28 nesmí volba práva jiné země než členského státu Evropského hospodářského prostoru s ohledem na smlouvu, která je úzce spojena s územím nejméně jednoho členského státu, zbavit spotřebitele ochrany, kterou jim přiznávají polské právní předpisy provádějící tyto směrnice:

- 1) směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, 21. 4. 1993, s. 29); zvláštní vydání Úř. věst. EU v polštině, kapitola 15, sv. 2, s. 288);
- 2) (zrušeno);
- 3) směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (Úř. věst. L 171, 7. 7. 1999, s. 12); zvláštní vydání Úř. věst. EU v polštině, kapitola 15, sv. 4, s. 223);
- 4) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES (Úř. věst. L 271, 9. 10. 2002, s. 16); zvláštní vydání Úř. věst. EU v polštině, kapitola 6, sv. 4, s. 321);
- 5) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. L 133, 22. 5. 2008, s. 66, v platném znění).

2. Je-li právem rozhodným pro smlouvu, na kterou se vztahuje směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (*timeshare*), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně (Úř. věst. L 33, 3. 2. 2009, s. 10), právo jiné země než členského státu Evropského hospodářského prostoru, nesmějí být spotřebitel zbavení ochrany, které požívají podle polských právních předpisů provádějících zmíněnou směrnici:

- 1) pokud se nemovitost nachází v jednom z členských států, nebo
- 2) pokud jde o smlouvu, která nesouvisí přímo s nemovitostí, jestliže hospodářský subjekt vykonává podnikatelskou nebo profesní činnost v jednom z členských států, nebo přemístí-li tuto činnost jakýmkoli způsobem do jednoho z členských států a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.

Článek 31 Závazek vyplývající z jiného cenného papíru, než je směnka nebo šek, se řídí právem země, ve které byl tento cenný papír vystaven nebo emitován.

Článek 32 1. Závazek vyplývající z jednostranného právního úkonu se řídí právem podle volby strany, která úkon provádí. Jsou-li určeny obě strany tohoto závazku, volba práva, jeho změna nebo zrušení se uskutečňuje na základě dohody těchto stran.

2. Nedošlo-li k výslovné volbě práva, řídí se závazek vyplývající z jednostranného právního úkonu právem země, ve které má osoba, která úkon provádí, obvyklé bydliště nebo sídlo. Pokud z okolností daného případu vyplývá, že závazek souvisí úžeji s právem jiné země, použije se právo této země.

...
Podle článku 36 se účinky příkazání pohledávky vůči třetím stranám stanovují podle práva země, jímž se řídí příkazaná pohledávka.

Článek 37 Právem rozhodným pro převzetí dluhu je právo země, jímž se řídí převzatý dluh.

Článek 38 Účinky změny hodnoty měny na výši závazku se posuzují podle práva rozhodného pro tento závazek.

3.2 Mimosmluvní závazky

Příslušné kolizní normy zakotvené v zákoně o mezinárodním právu soukromém:

Článek 33 Právem rozhodným pro závazky vyplývající z jiných událostí než právních úkonů se řídí nařízením Evropského nařízení a Rady č. 864/2007/ES ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. L 199, 31. 7. 2007, s. 40).

Článek 34 Haagská úmluva ze dne 4. května 1971 o právu použitelném pro dopravní nehody (Sbírka zákonů 2003/63, položka 585) určuje právo rozhodné pro mimosmluvní zákonnou odpovědnost plynoucí z dopravních nehod.

Článek 35 Zákonná odpovědnost za jednání a opomenutí orgánů veřejné moci v dané zemi se řídí právem této země.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Kolizní normy, které se vztahují na statut fyzické osoby:

Způsobilost fyzické osoby k právům a právním úkonům se řídí právem státní příslušnosti (*lex patriae*) (čl. 11 odst. 1).

2. Provádí-li fyzická osoba právní úkon v rámci svého podnikání, stačí, aby byla způsobilá provést tento úkon podle práva země, ve které se tato podnikatelská činnost vykonává.

3. Odstavec 1 nevylučuje uplatňování práva, kterým se řídí právní úkon, pokud toto právo stanoví s ohledem na způsobilost k provedení daného právního úkonu zvláštní požadavky.

Podle článku 12 se může v případě, že smlouvu podepsaly strany, jež mají pobyt v téže zemi, fyzická osoba, která je způsobilá podepsat smlouvu podle práva této země, dovolávat nezpůsobilosti podle práva uvedeného v čl. 11 odst. 1 pouze tehdy, byla-li si druhá strana této nezpůsobilosti při podpisu smlouvy vědoma, nebo pokud druhá strana o této nezpůsobilosti při podpisu smlouvy nevěděla z nedbalosti.

2. Fyzická osoba, která provádí jednostranný právní úkon a která je způsobilá tak učinit podle práva země, ve které se tento úkon uskutečňuje, se může dovolávat nezpůsobilosti podle práva uvedeného v čl. 11 odst. 1 pouze tehdy, nemá-li to nepříznivý dopad na osoby jednající s náležitou péčí, které předpokládaly, že osoba provádějící daný právní úkon má k tomu potřebnou způsobilost.

3. Jedná-li fyzická osoba prostřednictvím zástupce, uplatňování odstavců 1 a 2 se určí na základě příslušných okolností týkajících se zástupce.

4. Odstavce 1 a 2 se nevztahují na právní úkony v oblasti rodinného a opatrovnického práva nebo na opatření týkající se nemovitosti, která se nachází v jiné zemi, než je země, ve které byl právní úkon proveden.

Podle čl. 13 odst. 1. se zbavení právní způsobilosti řídí právem státní příslušnosti nezpůsobilé fyzické osoby. Rozhoduje-li polský soud o zbavení cizího státního příslušníka právní způsobilosti, použije se polské právo.

Podle čl. 14 odst. 1 se na domněnku smrti nebo prohlášení za mrtvého vztahuje právo státní příslušnosti. Rozhoduje-li polský soud o domněnce smrti nebo o prohlášení cizího státního příslušníka za mrtvého, použije se polské právo.

Podle čl. 16 odst. 1. se osobní práva fyzické osoby řídí právem státu, jehož je tato osoba státním příslušníkem.

Fyzická osoba, jejíž osobní práva jsou ohrožena nebo byla porušena, se může domáhat ochrany podle práva země, na jejímž území se vyskytla událost způsobující toto ohrožení či porušení, nebo podle práva země, na jejímž území nastaly účinky porušení.

Byla-li osobní práva určité fyzické osoby porušena v hromadných sdělovacích prostředcích, řídí se právo na odpověď, opravu či jiné podobné ochranné opatření právem země, ve které má vydavatel nebo vysílací subjekt sídlo či bydliště.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Kolizní normy vztahující se na vztahy mezi rodiči a dětmi (zákon o mezinárodním právu soukromém):

Rodičovství dítěte lze určit nebo popřít podle práva státní příslušnosti dítěte v době narození (čl. 55 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém).

Neumožňuje-li právo státní příslušnosti dítěte v době narození určení rodičovství rozhodnutím soudu, řídí se určení otcovství rozhodnutím soudu právem státní příslušnosti dítěte v době určování rodičovství dítěte. Uznání rodičovství dítěte se řídí právem státní příslušnosti dítěte v době uznání. Neumožňuje-li toto právo uznání rodičovství dítěte, použije se právo státní příslušnosti dítěte v době narození, pokud toto právo uznání připouští. Uznání počatého, dosud však nenarozeného dítěte se řídí právem státní příslušnosti matky v době uznání.

Podle čl. 56 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém **určuje právo rozhodné pro rodičovskou zodpovědnost a styk s dítětem** Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (Úř. věst. L 151, 11. 6. 2008, s. 39; Sbírka zákonů 2010/172, položka 1158).

Dojde-li ke změně obvyklého pobytu dítěte do země, která není smluvní stranou úmluvy uvedené v odstavci 1, určuje od tohoto okamžiku právo této země podmínky použití opatření uložených v zemi dřívějšího obvyklého pobytu dítěte.

Haagská úmluva ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí určuje právo rozhodné pro **opatrovnickví dětí** (článek 59 zákona o mezinárodním právu soukromém).

Dojde-li ke změně obvyklého pobytu dítěte do země, která není smluvní stranou úmluvy uvedené v odstavci 1, určuje od tohoto okamžiku právo této země podmínky použití opatření uložených v zemi dřívějšího obvyklého pobytu dítěte.

3.4.2 Osvojení

Podle článku 57 zákona o mezinárodním právu soukromém se osvojení řídí právem země, jejímž státním příslušníkem je osvojitel.

Společné osvojení manželů se řídí právem jejich společné státní příslušnosti. Nemají-li manželé společnou státní příslušnost, je rozhodným právem právo země, ve které mají manželé bydliště, a nemají-li bydliště v téže zemi, je rozhodným právem právo státu, ve kterém mají oba manželé obvyklý pobyt. Nemají-li manželé obvyklý pobyt v téže zemi, je rozhodným právem právo země, k níž mají oba manželé jiným způsobem nejužší vztah.

Jak je uvedeno v článku 58 zákona o mezinárodním právu soukromém, osvojení není možné bez uplatnění práva státní příslušnosti budoucího osvojeence, pokud jde o jeho souhlas, souhlas jeho právního zástupce a souhlas příslušného orgánu, jakož i případná omezení osvojení po změně bydliště z jedné země do jiné.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozlučka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Způsobilost uzavřít manželství je s ohledem na každou stranu určena podle práva státní příslušnosti v době uzavírání manželství (článek 48 zákona o mezinárodním právu soukromém).

Podle ustanovení čl. 49 odst. 1. se forma uzavření manželství řídí právem země, ve které je manželství uzavíráno. Je-li manželství uzavíráno mimo Polsko, stačí dodržet požadavky práva státní příslušnosti obou manželů nebo práva státu, ve kterém mají oba manželé bydliště či obvyklého pobytu v době uzavírání manželství.

Podle článku 50 zákona o mezinárodním právu soukromém se právo uvedené v člancích 48 a 49 použije obdobně na účinky nezpůsobilosti k uzavření manželství a nesplnění požadavků týkajících se formy uzavření manželství.

Osobní vztahy manželů a režim společného jmění manželů se řídí právem jejich společné státní příslušnosti (čl. 51 odst. 1). Nemají-li manželé společnou státní příslušnost, je rozhodným právem právo země, ve které mají oba manželé bydliště, a nemají-li bydliště v téže zemi, je rozhodným právem právo země, ve které mají oba manželé obvyklý pobyt. Nemají-li manželé obvyklý pobyt v téže zemi, je rozhodným právem právo země, k níž mají oba manželé jiným způsobem nejužší vztah.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Nepoužitelné.

3.5.3 Rozvod a rozlučka

Podle článku 54 zákona o mezinárodním právu soukromém se zrušení manželství řídí právem společné státní příslušnosti manželů v době podání návrhu na zrušení manželství. Nemají-li manželé společnou státní příslušnost, je rozhodným právem právo země, ve které mají oba manželé bydliště v době podání návrhu na zrušení manželství, a nemají-li v době podání návrhu na zrušení manželství společné bydliště, je rozhodným právem právo země, ve které měli manželé poslední společný obvyklý pobyt, má-li tam jeden z manželů dosud obvyklý pobyt. Polské právo se použije v případě, neexistují-li žádné okolnosti, které by umožnily určit rozhodné právo.

Výše uvedená ustanovení se použijí obdobně na rozlučku.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Podle článku 63 se právo rozhodné pro vyživovací povinnost určí podle nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10. 1. 2009, s. 1).

3.6 Majetkové poměry v manželství

Osobní vztahy manželů a režim společného jmění manželů se řídí právem jejich společné státní příslušnosti (čl. 51 odst. 1). Nemají-li manželé společnou státní příslušnost, je rozhodným právem právo země, ve které mají oba manželé bydliště, a nemají-li bydliště v téže zemi, je rozhodným právem právo země, ve které mají oba manželé obvyklý pobyt. Nemají-li manželé obvyklý pobyt v téže zemi, je rozhodným právem právo země, k níž mají oba manželé jiným způsobem nejužší vztah.

Podle čl. 52 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém si manželé mohou jako právo rozhodné pro režim společného jmění manželů zvolit právo státní příslušnosti jednoho z manželů, nebo právo země, ve které má jeden z nich bydliště nebo obvyklý pobyt. Právo lze zvolit i před uzavřením manželství. Smlouvy o společném jmění manželů se řídí právem, které si strany zvolí podle odstavce 1. Pokud nebylo právo výslovně zvoleno, řídí se smlouva o společném jmění manželů právem rozhodným pro osobní vztahy manželů a režim společného jmění manželů v době podpisu smlouvy. Při volbě práva rozhodného pro režim společného jmění manželů nebo manželskou smlouvu postačuje dodržení formy požadované pro smlouvy o společném jmění manželů podle zvoleného práva nebo podle práva země, ve které bylo právo zvoleno.

3.7 Závěti a dědictví

Právo rozhodné pro dědictví je stanoveno v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. L 201, 27. 7. 2012, s. 107, v platném znění).

3.8 Věcná práva

Podle čl. 41 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém se vlastnictví a jiná věcná práva řídí právním řádem země, ve které se daná věc nachází. Nabytí a zánik vlastnictví a nabytí, zánik nebo změna obsahu nebo přednosti jiných věcných práv se řídí právním řádem země, ve které se věc nacházela v době, kdy došlo k události, ze kterých vyplývají uvedené právní účinky.

3.9 Insolvence

Kolizní normy, které určují právo rozhodné pro insolvenční řízení, jsou obsaženy v zákoně o úpadku ze dne 28. února 2003 (konsolidované znění: Sbírka zákonů 2019, položka 498):

Podle článku 460 zákona o úpadku se na insolvenční řízení zahájená v Polsku použije polské právo, nestanoví-li ustanovení této kapitoly jinak.

Podle článku 461 zákona o úpadku se pracovní činnost pracovníků zaměstnaných v jiném členském státě EU nebo členském státě Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, řídí právem rozhodným pro pracovní smlouvu.

Právem, které určuje, zda určité věc představuje nemovitost, je právo uplatňované v místě, kde se daná věc nachází.

Smlouvy o užívání nebo koupi nemovitosti nacházející se v jiném členském státě EU nebo členském státě Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, se řídí právem země, ve které se dotyčná nemovitost nachází.

Práva k nemovitosti nacházející se v jiném členském státě EU nebo členském státě Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, nebo k zapsanému námořnímu plavidlu či letadlu se řídí právem země, která vede příslušný rejstřík.

Prohlášení o úpadku nesmí porušit práva věřitelů nebo třetích stran, jimiž jsou zatížena aktiva či jiný majetek úpadce nacházející se v jiném členském státě Evropské unie nebo členském státě Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, včetně všech organizovaných částí tohoto majetku, a zejména právo zcizit majetek za účelem uhrazení závazků nebo právo uhradit závazky z výnosů z majetku, zástavní a hypoteční práva, právo požadovat vydání majetku od osob, které s ním nakládají proti vůli oprávněného, nebo právo využívat majetek jako jeho správce (článek 462 zákona o úpadku). To se vztahuje na osobní práva a nároky zapsané v katastru nemovitosti a jiných veřejných rejstřících, jejichž uplatnění nebo výkon má za následek vznik výše uvedených práv.

Podle čl. 463 odst. 1 zákona o úpadku nezaniká výhrada vlastnického práva ve prospěch zcizitele v kupní smlouvě prohlášením o úpadku domácí banky, která je kupujícím předmětu smlouvy, pokud se v okamžiku prohlášení o úpadku předmět smlouvy nacházel v jiném členském státě Evropské unie nebo v členském státě Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru.

Prohlášení o úpadku domácí banky, která s majetkem nakládá, nemůže představovat základ pro odstoupení od kupní smlouvy, pokud byl předmět prodeje umístěn před prohlášením o úpadku a v době prohlášení o úpadku se nacházel v zahraničí.

Podle článku 464 podléhá výkon práv, jejichž vznik, existence nebo zcizení vyžaduje zápis do registru nebo na účet nebo uložení v centrálním depozitním systému, právnímu řádu země, ve které jsou tyto registry, účty nebo depozitní systémy vedeny.

Aniž je dotčen článek 464, právo zpětně koupě se řídí právním řádem rozhodným pro smluvní závazkové vztahy, kterým se řídí smlouva zakládající toto právo.

Aniž je dotčen článek 464, právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy, jímž se řídí obchody uzavřené na regulovaném trhu, se vztahuje i na smlouvy podepsané v rámci obchodů na regulovaném trhu ve smyslu zákona o obchodování s finančními nástroji ze dne 29. července 2005.

Započtení uvedené v článku 467 zákona o úpadku se řídí právem rozhodným pro smluvní závazkové vztahy, kterým se řídí dohoda o započtení.

Podle článku 4671 zákona o úpadku nesmí prohlášení o úpadku porušit právo věřitele na započtení své pohledávky vůči pohledávce úpadce, je-li to přípustné podle právního řádu rozhodného pro dluh úpadce.

Účinnost a platnost právního úkonu provedeného po prohlášení o úpadku, který se týká prodeje nemovitosti, námořního plavidla nebo letadla, jež musí být zapsány do registru, nebo zcizení práv, jejichž vznik, existence nebo zcizení vyžaduje zápis do registru nebo na účet nebo uložení v centrálním depozitním systému, se řídí právním řádem země, ve které se majetek nachází nebo ve které jsou tyto registry, účty nebo depozitní systémy vedeny.

Podle článku 469 zákona o úpadku se ustanovení o neúčinnosti a neplatnosti právního úkonu provedeného v neprospěch věřitelů nepoužijí, pokud právo vztahující se na daný úkon nepřipouští, aby se právní úkony provedené na úkor věřitelů považovaly za neúčinné.

Podle článku 470 zákona o úpadku se účinky prohlášení o úpadku na soudní řízení u soudu členského státu Evropské unie nebo členského státu Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), který je smluvní stranou Dohody o evropském hospodářském prostoru, posuzují podle právního řádu země, ve které řízení probíhá.

Poslední aktualizace: 07/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Upozorňujeme, že výchozí [ro](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

K dispozici jsou již tyto aktualizované překlady

Které právo se použije? - Rumunsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Vnitrostátní prameny mezinárodního práva soukromého v Rumunsku zahrnují: ústavu; hlavu VII občanského zákoníku a občanský soudní řád; různé zvláštní akty, které se týkají mezinárodního práva soukromého vzhledem k cizím státním příslušníkům; společnostem; živnostenskému rejstříku a státní příslušnosti.

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Úmluvy Haagské konference o mezinárodním právu soukromém o civilním řízení; o zrušení požadavku na legalizaci dokladů; o doručování písemností; o provádění důkazů; o usnadnění přístupu ke spravedlnosti; o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí; o ochraně dětí; o osvojení; o volbě soudu a o vyživovacích povinnostech.

Úmluvy Rady Evropy o obchodní arbitráži; o uznávání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech péče o děti; o informacích o zahraničním právu; o osvojení; o právním postavení dětí narozených mimo manželství; a o občanství.

Úmluvy Organizace spojených národů o otázkách práv žen a dětí; o vymáhání výživného k dětem v zahraničí; o arbitráži; o imunitě; o přepravě; o duševním vlastnictví; o mimosmluvní odpovědnosti; o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené znečištěním; o nástupu na palubu; o promlčecích lhůtách; a o kupních smlouvách.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Rumunsko uzavřelo smlouvy o právní pomoci ve věcech občanských s Albánií, Alžírskem, Belgií, Bulharskem, Českou republikou, Čínou, Egyptem, Francií, Itálií, Jižní Koreou, Kubou, Maďarskem, Makedonií, Marokem, Moldavskem, Mongolskem, Polskem, Rakouskem Ruskem, Řeckem, Srbskem, Slovenskem, Slovinskem, Spojeným královstvím, Sýrií, Španělskem, Tuniskem, Tureckem a Ukrajinou.

2 Uplatňování kolizních norem

Uplatňování zahraničního práva na právní vztah s mezinárodním prvkem se může dovolávat jak soud z moci úřední, tak dotčená strana.

Soud může na základě své aktivní úlohy z moci úřední uplatnit použití zahraničního práva a nechat strany, aby ho projednaly, pokud na ně odkazuje rumunská kolizní norma. Kterákoli ze zúčastněných stran se navíc může dovolávat zahraničního práva u soudu podle zásady dostupnosti.

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Cizí právní pořádek tvoří ustanovení hmotného práva (včetně kolizních norem), pokud strany nevolily rozhodné cizí právo; případy cizího práva rozhodného pro formu právních úkonů a smluvních závazků a jiné zvláštní případy stanovené mezinárodními úmluvami, jichž je Rumunsko stranou, právem Evropské unie nebo ze zákona.

V případě, že cizí právo odkazuje zpět na rumunské právo nebo na právo jiného státu, použije se rumunské právo, není-li výslovně stanoveno jinak.

Viz články 2559 a 2560 občanského zákoníku.

2.2 Zpětný odkaz

Cizí právo zahrnuje ustanovení hmotného práva (včetně kolizních norem), pokud strany nevolily rozhodné cizí právo; případy cizího práva rozhodného pro formu právních úkonů a smluvních závazků a jiné zvláštní případy stanovené mezinárodními úmluvami, jichž je Rumunsko stranou, právem Evropské unie nebo ze zákona.

V případě, že cizí právo odkazuje zpět na rumunské právo nebo na právo jiného státu, použije se rumunské právo, není-li výslovně stanoveno jinak.

Viz články 2559 a 2560 občanského zákoníku.

2.3 Změna kolizního kritéria

Případy, ve kterých se vždy uplatňuje předcházející právní úprava, a to i když dojde ke změně hraničního určovatele, zahrnují: právo země posledního občanství (rozhodnutí konstatující předpokládané úmrtí, nepřítomnost nebo nezvěstnost); právo, kterým se při narození dítěte řídí účinky manželství rodičů dítěte (rodičovské vztahy k manželskému dítěti); vnitrostátní právo dítěte ke dni jeho narození (rodičovské vztahy k nemanželskému dítěti).

Případy, ve kterých má přednost předcházející právní úprava před novou, a to i v případě změny hraničního určovatele, zahrnují: právo státu, ze kterého byl odeslán majetek (majetek v přepravě); právo bydliště (pobytu) / sídla dlužníka předemto plnění smlouvy při uzavření smlouvy (zakládající nejužší vazbu, kterou by smlouva představovala).

Případy, ve kterých se může uplatnit buď nová, nebo původní právní úprava v případě změny hraničního určovatele zahrnují: právo místa, kde se nachází movitý majetek v okamžiku výskytu právní skutečnosti, na jejímž základě vzniklo nebo zaniklo dané právo (vznik, převod nebo zánik věcných práv); právo rozhodné v čase a na místě, kde se uskutečňují dané formy reklamy (movitý majetek, který byl již dříve přemístěn nebo který má být později přestěhován do jiné země); právo státu, kde se majetek nachází na začátku období držby nebo do něhož byl přestěhován (vydržení).

Případy, ve kterých se uplatňuje příznivější právní úprava při změně hraničního určovatele, zahrnují: případ změny státní příslušnosti v souvislosti s dosažením zletilosti; případ rodičovských vztahů k nemanželskému dítěti (které má při narození dvojí státní občanství).

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Cizí právo se nepoužije, pokud je v rozporu s veřejným pořádkem podle rumunského mezinárodního práva soukromého (například pokud vede k výsledku, který je neslučitelný se základními zásadami rumunského práva nebo práva Evropské unie a se základními lidskými právy), nebo v případě, že se zahraniční právo stalo vymahatelným na základě spáchání podvodu podle rumunského práva. Pokud se nepoužije cizí právo, použije se právo rumunské.

Ve výjimečných případech se neuplatní právo, které je stanoveno v souladu s vnitrostátními předpisy o mezinárodním právu soukromém, pokud má daný právní vztah jen velmi vzdálenou souvislost s tímto právem. V takovém případě platí právo, které nejtěsněji souvisí s daným právním vztahem.

Přednost mají závazná ustanovení podle rumunského práva upravující právní vztah s mezinárodním prvkem. K regulaci právního vztahu s mezinárodním prvkem lze rovněž přímo uplatnit závazná ustanovení podle práva jiného státu, pokud tento právní vztah těsně souvisí s právem daného státu a vyžadují to oprávněné zájmy zúčastněných stran.

Viz články 2564 a 2566 občanského zákoníku.

2.5 Zjištění cizího práva

Obsah cizího práva určí soud prostřednictvím osvědčení získaných od státních orgánů, na základě znaleckého posudku nebo jiným vhodným způsobem.

Strana, která se dovolává cizího práva, může být požádána, aby prokázala jeho obsah.

Viz článek 2562 občanského zákoníku; článek 30 zákona č. 189/2003 o mezinárodní právní pomoci v občanských věcech, Evropská úmluva o poskytování informací o cizím právu, Londýn 1968, a dvoustranné smlouvy uzavřené se státy uvedenými v bodě 1.3.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Podstatu právního aktu určuje právo zvolené stranami nebo jeho autorem. Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celý právní akt nebo pouze pro jeho část.

Při absenci volby se použije právo státu, s nímž daný právní dokument nejtěsněji souvisí (stát, v němž má dlužník charakteristického plnění nebo autor aktu ke dni uzavření aktu obvyklé bydliště nebo sídlo); pokud toto právo nelze určit, použije se právo místa, kde byl právní akt uzavřen.

Formální požadavky právního aktu se určují podle práva, kterým se řídí jeho podstata. Akt se považuje za platný, pokud splňuje podmínky stanovené jedním z následujících práv: právo místa, kde byl vytvořen; právo založené na občanství nebo právo obvyklého bydliště osoby, která s ním souhlasila; případně rozhodně právo podle mezinárodního práva soukromého orgánu přezkoumávajícího platnost právního úkonu.

Právo rozhodné pro smluvní závazky se určuje v souladu s právními předpisy práva Evropské unie, a ve věcech, které nespádají do jejich působnosti, vnitrostátními předpisy, nestanoví-li mezinárodní úmluvy nebo zvláštní předpisy jinak.

Viz články 2640 až 2646 občanského zákoníku.

3.2 Mimosmluvní závazky

Právo rozhodné pro mimosmluvní závazky se určuje v souladu s právními předpisy práva Evropské unie a ve věcech, které nespádají do jejich působnosti, s právem, kterým se řídí podstata předcházejícího právního vztahu mezi smluvními stranami, nestanoví-li mezinárodní úmluvy nebo zvláštní předpisy jinak.

Nároky na náhradu škody na základě narušení soukromí a osobnostních práv se řídí podle výběru poškozené osoby buď právem státu obvyklého bydliště poškozené osoby, nebo státu, ve kterém vznikly škodlivé účinky, případně státu, ve kterém má obvyklé bydliště nebo sídlo původce újmy.

Právo na odpověď při porušování osobnostních práv se řídí právem státu, kde byla vydána daná publikace nebo odvysílán daný program.

Viz články 2641 a 2642 občanského zákoníku.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Jméno fyzické osoby se řídí právem státu, jehož je tato osoba státním příslušníkem. Při určování jména dítěte při narození lze zvolit buď právo státu, jehož státními příslušníky jsou jak oba rodiče a dítě, nebo právo státu, kde se dítě narodilo a kde od narození žilo.

Na místo pobytu (bydliště) fyzické osoby se vztahuje vnitrostátní právo.

Manželský stav a způsobilost fyzických osob uzavírat manželství se řídí jejich vnitrostátním právem. Zvláštní nezpůsobilosti související s konkrétním právním vztahem podléhá právu rozhodnému pro tento právní vztah. Vznik a zánik práva na ochranu osobnosti se určují podle vnitrostátního práva každého jednotlivce.

Poskytování péče fyzické osobě s plnou způsobilostí k právním úkonům se řídí právem státu, kde má tato osoba obvyklé bydliště ke dni vzniku opatrovnictví nebo ke dni, kdy je přijato jiné ochranné opatření.

Viz články 2570, 2572 až 2576 a 2578 až 2579 občanského zákoníku.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Rodičovské vztahy k dítěti narozenému v manželství se stanovují v souladu s právem, kterým se k datu jeho narození řídí všeobecné účinky manželství jeho rodičů. Pokud manželství rodičů skončilo nebo zaniklo před narozením dítěte, použije se právo, kterým se řídily jeho účinky ke dni jeho skončení nebo zániku. To platí i pro popření otcovství dítěte narozeného v manželství, stejně jako pro nabytí jména dítětem.

Rodičovské vztahy k dítěti narozenému v mimo manželství se stanovují v souladu s právem státní příslušnosti dítěte od jeho narození, kterým se rovněž řídí uznávání rodičovství a jeho účinků i pro popření rodičovství. V případě, že má dítě více než jednu státní příslušnost jiného státu než Rumunska, použije to právo státní příslušnosti, které je pro dítě nejpříznivější.

Viz články 2603 až 2606 občanského zákoníku.

3.4.2 Osvojení

Hmotněprávní podmínky vyžadované pro osvojení jsou stanoveny vnitrostátním právem osvojitele a dítěte, které má být osvojeno. Tyto osoby musí rovněž splňovat podmínky, které jsou povinné pro oba tyto režimy a které stanoví každé z těchto jednotlivých vnitrostátních práv. Hmotněprávní podmínky vyžadované v případě manželů, kteří společně osvojí dítě, případně pokud jeden z manželů osvojí dítě druhého manžela, se stanovují podle práva, kterým se řídí obecné účinky manželství.

Účinky osvojení, vztahy mezi osvojitelem a osvojencem a zánik osvojení se řídí vnitrostátním právem osvojitele, a pokud jsou osvojiteli oba manželé, právem, kterým se řídí obecné účinky manželství.

Forma osvojení se řídí právem státu, na jehož území se osvojení uskutečňuje.

Viz články 2607 až 2610 občanského zákoníku.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozlučka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Hmotněprávní podmínky pro uzavření manželství určuje vnitrostátní právo každého z budoucích manželů v době uzavření sňatku.

Forma uzavření manželství se řídí právem státu, na jehož území je manželství uzavíráno.

Právo upravující právní požadavky na uzavření manželství se použije rovněž na prohlášení neplatnosti manželství a pro účinky této neplatnosti.

Obecné účinky manželství se řídí právem o obvyklém společném bydlišti manželů, a pokud neexistuje, vztahuje se na ně právo společného občanství manželů. Pokud nejsou manželé státními příslušníky téhož státu, použije se právo státu, kde bylo manželství uzavřeno.

Viz články 2585 až 2589 občanského zákoníku.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

3.5.3 Rozvod a rozlučka

Rumunsko uplatňuje nařízení Řím III.

Podle vnitrostátního práva si manželé mohou na základě vzájemné dohody zvolit pro rozvod jedno z těchto rozhodných práv: právo státu, v němž mají manželé obvyklé společné bydliště ke dni uzavření dohody o zvoleném rozhodném právu; právo státu, v němž měli manželé poslední obvyklé společné bydliště, pokud v něm alespoň jeden z nich v době uzavření dohody o zvoleném rozhodném právu dosud žije; právo státu, jehož je kterýkoli z manželů státním příslušníkem; právo státu, v němž manželé žili po dobu nejméně tří let, případně rumunské právo.

Dohodu o volbě rozhodného práva pro rozvod lze uzavřít nebo změnit nejpozději ke dni, kdy je věc předložena orgánu oprávněnému rozhodnout o rozvodu. Soud však může zohlednit dohodu manželů nejpozději při prvním soudním jednání, k němuž byly strany řádně předvolány.

Pokud si manželé nezmění právo, je právem rozhodným pro rozvod: právo státu, v němž mají manželé obvyklé společné bydliště ke dni podání žádosti o rozvod; pokud nemají obvyklé společné bydliště, je jím právo státu posledního obvyklého společného bydliště manželů, pokud má alespoň jeden z manželů ke dni podání žádosti o rozvod obvyklé bydliště na území tohoto státu; pokud to není možné, právo země společného občanství manželů v době podání žádosti o rozvod; pokud manželé nejsou občany téhož státu, právo země posledního společného občanství manželů, pokud je alespoň jeden z nich k datu podání žádosti o rozvod dosud občanem tohoto státu, a ve všech ostatních případech rumunské právo.

Právo upravující rozvod se obdobně použije i v případě rozlučky.

Viz články 2597 až 2602 občanského zákoníku.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Právo rozhodné pro vyživovací povinnost se určí podle právních předpisů práva Evropské unie (článek 2612 občanského zákoníku).

3.6 Majetkové poměry v manželství

Právním rozhodnutím pro úpravu majetkových poměrů mezi manželi je právo, které si manželé zvolí (obvyklé bydliště jednoho z manželů ke dni volby; právo upravující občanství kteréhokoli z manželů ke dni volby, nebo právo prvního obvyklého společného bydliště po uzavření manželství). Upravuje opatření týkající se zveřejnění a vymahatelnosti vůči třetím stranám a případně i s právem místa uzavření manželství i formality potřebné pro uzavření manželské smlouvy.

Dohoda o volbě rozhodného práva upravujícího majetkové poměry mezi manželi může být uzavřena buď před uzavřením manželství, v době uzavření manželství, nebo v průběhu manželství.

Formální podmínky jsou podmínky stanovené buď v právu zvoleném pro úpravu poměrů mezi manželi, nebo v právu místa, kde byla tato dohoda uzavřena. Pokud si manželé nezvolili rozhodné právo pro úpravu vzájemných poměrů, vztahuje se na ně právo rozhodné pro obecné účinky manželství.

Viz články 2590 až 2596 občanského zákoníku.

3.7 Závěti a dědictví

Rumunsko uplatňuje nařízení (EU) č. 650/2012.

Podle vnitrostátního práva se dědictví řídí právem státu, kde měl zůstavitel v době smrti obvyklé bydliště.

Fyzická osoba si může zvolit jako právo rozhodné pro dědictví právo státu, jehož je státním příslušníkem. Je-li zvoleno rozhodné právo, řídí se jím existence a platnost souhlasu vyjádřeného prohlášením o volbě rozhodného práva.

Pořízení, změna nebo odvolání závěti se považují za platné, pokud tento úkon splňuje příslušné formální požadavky platné buď v den jejího pořízení, změny nebo odvolání, nebo ke dni smrti zůstavitele, podle: vnitrostátních právních předpisů země zůstavitele; práva obvyklého bydliště; práva místa, kde byl tento dokument pořízen, změněn nebo odvolán, právo místa, kde se nachází nemovitost, případně práva soudu nebo orgánu, který je vykonavatelem v dědickém řízení.

V případě, že je podle rozhodného práva pozůstalost bez dědiců, připadá majetek nacházející se na území Rumunska rumunskému státu podle rumunského práva upravujícího odúmrť.

Viz články 2633 až 2636 občanského zákoníku.

3.8 Věcná práva

Právo místa, kde se majetek nachází (*lex rei sitae*), se řídí otázkou, jako je například: držba, vlastnictví a jiná věcná práva k majetku včetně zástavního práva; (na počátku období vlastnictví) vydržení; (okamžik vzniku právní skutečnosti, která vedla ke vzniku, změně nebo zániku daného práva) vznik, převod nebo zánik věcných práv k majetku, který změnil umístění; (při uzavření zástavní smlouvy na movitý majetek), podmínky platnosti, zápisu a účinků zástavy movitého majetku; formy zápisu a formy stanovení práv týkajících se nemovitého majetku, a (v době krádeže/ vývozu nebo v době nároku) nároky na odcizený nebo neoprávněně vyvezený majetek.

Na věci v přepravě se vztahuje právo státu, z něhož byly odeslány.

Vznik, převod nebo zánik věcných práv k dopravnímu prostředku se řídí: právem státu vlajky, pod níž pluje plavidlo, nebo právem státu registrace letadla; osobním statutem u přepravní společnosti pro kolejová a silniční vozidla.

Vydání akcií nebo dluhopisů, na jméno nebo na doručitele, se řídí právem osobního statutu právnické osoby (emitenta).

Vznik, obsah a uplynutí autorskoprávní ochrany díla, které je duševním tvůrem, se řídí právem státu, ve kterém bylo toto dílo poprvé zveřejněno.

Vznik, obsah a vypršení platnosti práv průmyslového vlastnictví se řídí právem státu, ve kterém byl proveden zápis, případně kde byla podána žádost o zápis.

Viz články 2613 až 2632 občanského zákoníku.

3.9 Insolvence

Ustanovení o rozhodném právu lze nalézt v zákoně č. 85/2014 o úpadku a způsobech prevence konkursu, kterým je umožněno uplatňování nařízení (ES) č. 1346/2000.

Poslední aktualizace: 12/04/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Slovinsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Základním zákonem, kterým se stanoví obecná pravidla mezinárodního práva soukromého, je zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*; zkráceně ZMZPP, Úřední věstník Republiky Slovinsko (*Uradni list RS*) č. 56/99). Konkrétní kolize norem se řídí zákony týkajícími se různých témat (například zákonem o finančních operacích, úpadkovém řízení a povinném zrušení společnosti (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; zkráceně ZFPPIPP).

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Úmluvy, které jsou ratifikovány a zveřejněny ve Slovinsku, jsou přímo použitelné a jsou nadřazeny vnitrostátním právním předpisům. Kolizní normy se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), které se vztahuje na členské státy vázané změnami Římské úmluvy ze dne 19. června 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, a nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). Kolizní normy jsou obsaženy rovněž v mnohostranných úmluvách přijatých [Haagskou úmluvou](#) o mezinárodním právu soukromém, jejímž je Republika Slovinsko signatářem.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

Kolizní normy jsou obsaženy také v dvoustranných úmluvách o právní pomoci uzavřených s Bulharskem, Českou republikou, Francií, Maďarskem, Mongolskem, Polskem, Rakouskem, Rumunskem, Ruskou federací a Slovenskem. Seznam úmluv je k dispozici na [webových stránkách ministerstva](#).

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Soudci jsou vázáni zákonem, kterým se řídí kolize právních řádů, ale strany se mohou svobodně dohodnout, kterým právem by se měl jejich právní vztah řídit. V takovém případě se použije právo, které si strany zvolí. Kromě toho se právo, které by za normálních okolností bylo rozhodné podle zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu, nepoužije, pokud je na základě všech okolností zřejmé, že nemá žádnou významnou vazbu k právu, které má být pro daný právní vztah použito, vztah má však podstatně užší vazbu k jinému právu.

2.2 Zpětný odkaz

Zásada zpětného a dalšího odkazu je uvedena v článku 6 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu, který stanoví, že pokud pravidla cizího státu při rozhodování o tom, které právo se použije, poukazují na slovinský právní řád, pak se použije slovinské právo bez ohledu na pokyny Slovinska, které právo se má použít. Toto ustanovení neplatí v případě, že si rozhodné právo zvolily samy strany.

2.3 Změna kolizního kritéria

V konkrétní kolizní normě, kterou se řídí proměnlivé kolizní kritéria (hraniční určovatele), zpravidla definuje také časový okamžik, v němž se má tato norma uplatnit. Některá kolizní kritéria obsahují časový okamžik, který je rozhodující pro výběr rozhodného práva stanoveného v dané kolizní normě (např. státní příslušnost zůstavitele při sepisování závěti), zatímco v jiných případech může změna určující okolnosti znamenat, že se uplatní právo jiného právního řádu. V případě trvalých vztahů je nutné uplatňovat zásadu uznání již nabytých práv.

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Právo určené zákonem o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu se nepoužije v případě, že by dopad jeho uplatnění byl v rozporu se slovinským právem. Pojem veřejného pořádku je právní norma stanovovaná pomocí judikatury. Ve většině případů se zakládá na ústavních pravidlech státu, základních zásadách vnitrostátního práva a na morálních zásadách.

2.5 Zjištění cizího práva

Soud nebo jiný příslušný orgán určuje obsah cizího práva, které se má uplatnit, z moci úřední na základě oznámení ministerstva spravedlnosti o cizím právu, případně zjistí jeho obsah jiným vhodným způsobem. Strany mohou předložit veřejný nebo jiný dokument příslušného cizího orgánu nebo instituce týkající se obsahu cizího práva. Jestliže se v konkrétním případě není možné zjistit obsah cizího práva, použije se slovinské právo.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Ve vztahu k členským státům je rozhodným právem pro Republiku Slovinsko nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, které nahrazuje vnitrostátní právní předpisy, kterými se řídí hmotné právo. V záležitostech, na něž se toto nařízení nevztahuje, se podle potřeby použijí dvoustranné úmluvy. Pokud dvoustranné úmluvy neexistují, použijí se vnitrostátní právní předpisy upravující kolizní normy ve smluvních vztazích (zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu).

Obecná kolizní norma:

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu stanoví, že se na smlouvu uzavřenou smluvními stranami vztahuje právo, které si tyto strany zvolí, pokud není v zákoně nebo v mezinárodní úmluvě stanoveno jinak. Vůle smluvních stran týkající se volby práva může být výslovně uvedena, nebo smluvní ustanovení či jiné okolnosti mohou jednoznačně poukazovat na volbu určitého práva. Platnost smlouvy se pak přezkoumá v souladu se zvoleným právem. V případě, že si strany nezvolí rozhodné právo, uplatní se právo, které s danou smlouvou nejtěsněji souvisí. Pokud okolnosti nepoukazují na jiné právo, uplatní se právo státu, ve kterém má strana, která má povinnost plnit základní prvky smlouvy, bydliště (tj. trvalý pobyt) nebo hlavní místo obchodní činnosti.

Pracovní smlouvy se řídí právem státu, ve kterém pracovník obvykle vykonává svou práci. Souhlasem k použití jiného práva v pracovní smlouvě strany nemohou vyloučit závazná ustanovení na ochranu práv zaměstnanců obsažená v právním řádu státu, který by byl použit, pokud by strany nezvolily tento jiný právní řád.

Spotřebitelská smlouva je smlouva o prodeji zboží, práv a/nebo služeb spotřebiteli. Spotřebitel je osoba, která si pořízuje zboží, práva nebo služby, převážně pro osobní potřebu či pro domácnost. Spotřebitelská smlouva nezahrnuje přepravní smlouvu ani smlouvu o poskytování služeb spotřebiteli, pokud plnění na základě této smlouvy proběhne v plném rozsahu mimo stát, v němž má spotřebitel bydliště. Bez ohledu na ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu se spotřebitelská smlouva řídí právem státu, ve kterém má spotřebitel bydliště, kde byla smlouva uzavřena na základě nabídky nebo reklamy v tomto státě, nebo pokud spotřebitel podnikl kroky nezbytné k uzavření smlouvy v tomto státě, je-li spotřebitel jednou ze smluvních stran, nebo pokud zástupce spotřebitele obdržel objednávku spotřebitele v tomto státě, pokud byla kupní smlouva uzavřena v jiném státě, nebo pokud spotřebitel vystavil objednávku v jiném státě, případně kde prodávající zorganizoval cestu se záměrem podpořit uzavírání takových smluv.

Ve výše popsaných situacích se smluvní strany nemohou dohodnout na použití práva, které vylučuje závazná ustanovení o právech na ochranu spotřebitele použitelná ve státě, v němž má spotřebitel bydliště.

U smluv týkajících se nemovitostí se vždy použije právo státu, ve kterém se nemovitost nachází.

Pokud se smluvní strany nedohodnou jinak, použije se na vztah mezi smluvními stranami obecná kolizní norma i v případě rozhodnutí, od které doby má nabyvatel movité věci právo na užítí a plody této věci, a pro rozhodnutí o tom, od které doby na něj přecházejí přijatá rizika týkající se této věci.

Navíc pokud se smluvní strany nedohodly jinak, řídí se způsob dodání věci a opatření nezbytná při odmítnutí dodávky právem státu, do něhož měla být daná věc dodána.

Pokud jde o účinek postoupení pohledávky nebo převzetí dluhu: řídí se právní postavení všech případných dlužníků nebo věřitelů, kteří nejsou do tohoto postoupení nebo převzetí přímo zapojeni, stejným právem jako postoupení pohledávky nebo převzetí dluhu samo.

Právo rozhodné pro hlavní transakci se použije i pro pomocnou transakci, není-li stanoveno jinak.

V případě jednostranného právního úkonu se použije právo státu bydliště nebo sídla dlužníka.

3.2 Mimosmluvní závazky

Pokud jde o mimosmluvní závazkové vztahy, které nejsou upraveny mezinárodní úmlouvou nebo nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), stanoví kolizní normy, že se použije vnitrostátní právo.

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu stanoví, že na mimosmluvní závazkové vztahy se vztahuje právo státu, kde k danému jednání došlo. Právo státu, kde se projeví příslušný následek, se použije v případě, že toto právo je pro poškozeného příznivější, za předpokladu, že poškozený měl nebo mohl předvídat, kde se tyto následky projeví. Tam, kde takové právo nemá úzkou vazbu k danému vztahu, ale právní vztah má vazbu k jinému právu, použije se toto jiné právo.

V případě, že k události, v jejímž důsledku vzniká povinnost náhrady škody, došlo na lodi na volném moři nebo v letadle, považuje se za rozhodné právo státu registrace dané lodi nebo letadla.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

V případě, že je státní příslušník Republiky Slovinsko zároveň státním příslušníkem jiného státu, je pro účely zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu považován pouze za slovinského státního příslušníka. V případě, že osoba, která není státním příslušníkem Republiky Slovinsko, ale je státním příslušníkem dvou nebo více států, použije se pro účely zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu právní řád státu, ve kterém má tato osoba bydliště. V případě, že daná osoba nemá bydliště v žádném ze států, jejichž je státním příslušníkem, použije se pro účely zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu právo státu, k němuž má dotčená osoba nejužší vazbu.

V případě, že je daná osoba bez státní příslušnosti, případně její státní příslušnost nelze určit, použije se právo státu jejího bydliště. V případě, že daná osoba nemá bydliště nebo jej nelze určit, použije se právo státu jejího dočasného bydliště (přechodný pobyt). Tam, kde není možné určit ani dočasné bydliště, použije se slovinské právo.

Při změně osobního jména se použije právo státu, jehož je daná osoba státním příslušníkem.

Na způsobilost dané osoby uzavírat smlouvy se použije právo státu, jehož je daná osoba státním příslušníkem. U fyzické osoby, která podle práva státu, jehož je státním příslušníkem, není způsobilá uzavírat smlouvu, se předpokládá, že k tomu způsobilá je, pokud je k tomu způsobilá v souladu s právem státu, ve kterém daný závazek vznikl. Ztráta nebo omezení způsobilosti fyzické osoby uzavírat smlouvy se řídí právem státu, jehož je tato osoba státním příslušníkem.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Určení nebo ukončení poručnictví a vztahy mezi poručníkem a osobou, která je opatrována (osoba v péči) se řídí právem státu, jehož je osoba v péči státním příslušníkem. Dočasná zdravotní opatření vydaná proti cizímu státnímu příslušníkovi nebo osobě bez státní příslušnosti v Republice Slovinsko se řídí slovinským právem a zůstávají v platnosti, dokud o daném opatření nerozhodne příslušný stát, případně dokud je nezruší. Toto pravidlo se vztahuje rovněž na ochranu majetku cizího státního příslušníka nebo osoby bez státní příslušnosti, která se nachází v Republice Slovinsko.

Vztahy mezi rodiči a dětmi se řídí právem státu, jehož jsou tyto osoby státními příslušníky. Pokud jsou rodiče a děti státními příslušníky různých států, použije se právo státu, ve kterém mají všichni bydliště. Jsou-li rodiče a děti státními příslušníky různých států a nemají bydliště ve stejném státě, použije se právo státu, jehož státním příslušníkem je dítě.

Postup pro uznání, určení a popření otcovství nebo mateřství se řídí právem státu, jehož státním příslušníkem je dítě.

Vyživovací povinnost vůči pokrevním příbuzným s výjimkou povinnosti rodičů vůči dětem a vyživovací povinnost vůči sešvagřeným (tj. nepokrevním) příbuzným se řídí právem státu, jehož státním příslušníkem je osoba, která výživné požaduje.

Postup při legitimizaci dítěte se řídí právem státu, jehož státními příslušníky jsou rodiče, nebo právem státu toho z rodičů, podle kterého se má řídit osvojení, pokud rodiče nejsou státními příslušníky téhož státu. Souhlas s legitimizací vydaný dítětem, jinou osobou nebo vnitrostátním orgánem se řídí právem státu, jehož státním příslušníkem je dítě.

3.4.2 Osvojení

Podmínky osvojení a jeho zrušení se řídí právem státu, jehož státními příslušníky jsou osvojitel i osvojenec. V případě, že jsou osvojitel a osvojenec státními příslušníky různých států, řídí se podmínky osvojení a jeho zrušení společně právem států, jejichž státními příslušníky tyto osoby jsou. V případě, že si manželé osvojují dítě společně, řídí se podmínky osvojení a jeho zrušení právem státu, jehož státním příslušníkem je osvojenec, a rovněž států, jejichž státními příslušníky jsou oba manželé. Forma osvojení se řídí právem státu, ve kterém se osvojení uskutečnilo. Účinek osvojení se řídí právem státu, jehož státními příslušníky byli osvojitel i osvojenec v době schválení osvojení. V případě, že osvojitel i osvojenec jsou státními příslušníky různých států, použije se právo státu, ve kterém mají bydliště. Jsou-li osvojitel a osvojenec státními příslušníky různých států a nemají bydliště ve stejném státě, použije se právo státu, jehož státním příslušníkem je osvojenec.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Podmínky pro uzavření manželství se řídí právem státu, kterého je každá z osob státním příslušníkem v době uzavírání manželství. Forma manželství se řídí právem státu, ve kterém bylo manželství uzavřeno. Neplatnost manželství se řídí právem, podle kterého bylo manželství uzavřeno na základě uvedených kolizních norem.

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu neobsahuje žádná zvláštní ustanovení týkající se nesezdaných/spolubydlících párů. Avšak vzhledem k tomu, že důsledky partnerského soužití bez uzavření manželství jsou stejné jako důsledky manželství, mohla by se ustanovení upravující manželství použít i na takové případy partnerského soužití.

Majetkoprávní vztahy mezi dvěma osobami, které spolu žijí v partnerství bez uzavření manželství, se řídí právem státu, jehož jsou státními příslušníky. Pokud tyto osoby nemají stejnou státní příslušnost, použije se právo státu, v němž mají společné bydliště. Smluvní vlastnické vztahy mezi lidmi, kteří spolu žijí v partnerství bez uzavření manželství, se řídí rozhodným právem pro jejich majetkový vztah v době uzavření smlouvy.

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu neobsahuje žádná zvláštní ustanovení týkající se registrovaných partnerství osob stejného pohlaví a jejich podmínek. Avšak vzhledem k tomu, že důsledky partnerství osob stejného pohlaví jsou stejné jako důsledky manželství, mohou se použít stejná ustanovení, jimiž se řídí manželství.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Rozvod se řídí právem státu, jehož státními příslušníky jsou oba manželé v době podání žádosti o rozvod. Pokud jsou manželé v době podání žádosti o rozvod státními příslušníky různých států, řídí se rozvod společně právem států, jejichž jsou státními příslušníky. V případě, že rozvod nemůže proběhnout na základě uvedených pravidel, řídí se slovinským právem, pokud měl jeden z manželů v době podání žádosti o rozvod bydliště v Republice Slovinsko. Je-li jeden z manželů slovinským státním příslušníkem, ale nemá bydliště ve Slovinsku a rozvod nemůže proběhnout na základě předchozích pravidel, řídí se rozvod slovinským právem.

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním řádu neobsahuje žádná zvláštní ustanovení týkající se ukončení partnerství osob stejného pohlaví. Avšak vzhledem k tomu, že důsledky partnerství osob stejného pohlaví jsou stejné jako u manželství, mohou se použít stejná ustanovení, jimiž se řídí rozvod.

3.5.4 Vyživovací povinnost

Vztahy mezi rodiči a dětmi se řídí právem státu, jehož jsou tyto osoby státními příslušníky. Pokud jsou rodiče a děti státními příslušníky různých států, použije se právo státu, ve kterém mají všichni bydliště. Jsou-li rodiče a děti státními příslušníky různých států a nemají bydliště ve stejném státě, použije se právo státu, jehož státním příslušníkem je dítě.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Osobní a majetkové poměry mezi manželi se řídí právem státu, jehož jsou tyto osoby státními příslušníky. V případě, že jsou manželé státními příslušníky různých států, použije se právo státu, ve kterém mají bydliště. Jestliže manželé nemají stejnou státní příslušnost ani bydliště ve stejném státě, použije se právo státu, ve kterém měli poslední společné bydliště. V případě, že na základě těchto pravidel nelze určit rozhodné právo, použije se právo, k němuž mají nejužší vazbu.

Smluvní majetkové poměry mezi manželi se řídí právem státu, jímž se řídily jejich osobní a majetkové poměry v době uzavření smlouvy. V případech, kdy toto právo stanoví, že si manželé mohou zvolit právo, jímž se budou řídit jejich majetkové dohody, použije se to právo, které si zvolí.

Pokud je manželství prohlášeno za neplatné nebo je zrušeno, použijí se pro osobní a majetkové poměry manželů stejné kolizní normy jako se uplatňují na osobní a majetkové poměry mezi manželi.

3.7 Závěti a dědictví

Dědictví se řídí právem státu, jehož byl zůstavitel příslušníkem v době smrti. Způsobilost sepsat závěť se řídí právem státu, jehož byl zůstavitel příslušníkem v době sepsání závěti.

Forma závěti je platná, pokud je platná podle jednoho z následujících právních systémů: právo státu, ve kterém byla závěť sepsána; právo státu, jehož byl zůstavitel příslušníkem v době sepsání závěti nebo v době smrti; právo státu, ve kterém měl zůstavitel bydliště v době sepsání závěti nebo v době smrti; slovinské právo; případně pokud jde o nemovitost, právo státu, ve kterém se daná nemovitost nachází.

Forma odvolání závěti je platná, pokud je platná podle některého z práv, podle nichž by bylo platné sepsání závěti, jak bylo uvedeno výše.

3.8 Věcná práva

Pro vlastnické vztahy a další věcná práva se použije právo státu, kde se daná věc nachází. Pro vlastnické vztahy týkající se přepravovaných věcí se použije právo státu určení. Pro vlastnické vztahy týkající se vozidel používaných k přepravě se použije právo státu, ve kterém se tato vozidla nacházejí, pokud slovinské právo nestanoví jinak.

3.9 Insolvence

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení se ve Slovinsku použije přímo v případě otázek, které spadají do jeho působnosti, a členských států EU. V případech, na které se toto nařízení nevztahuje, je rozhodným právem slovinské vnitrostátní právo, konkrétně zákon o finančních operacích, úpadkovém řízení a povinném zrušení společnosti (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; zkráceně ZFPPIPP, UL RS, ZFPPIPP-UPB7, č. 63/2013).

V tomto zákoně se nachází kapitola s názvem „Úpadkové řízení s mezinárodním prvkem“, která obsahuje obecná pravidla týkající se úpadkového řízení s mezinárodním prvkem, upravuje přístup zahraničních věřitelů a správců k vnitrostátnímu soudu a rovněž spolupráci se zahraničními soudy a zahraničními správci. Upravuje rovněž uznávání zahraničních úpadkových řízení a dočasných opatření, paralelních opatření v důsledku úpadku a určuje, které právo se použije v případě následků úpadkového řízení.

Vnitrostátní soud, který má pravomoc projednávat zahraniční úpadková řízení, může rozhodnout o uznání zahraničního řízení a o spolupráci se zahraničními soudy. Místními vnitrostátními soudy příslušnými k řešení vnitrostátních úpadkových řízení jsou: 1. v případě, že dlužník, který je vnitrostátní právnickou osobou nebo podnikatelem, má sídlo v Republice Slovinsko: soud na území, kde má sídlo dlužník; 2. v případě, že dlužník, který je zahraničním subjektem, má pobočku v Republice Slovinsko: soud na území, kde má pobočka dlužníka hlavní místo podnikání; 3. v ostatních případech: okresní soud v Lublani (Okrožno sodišče v Ljubljani).

Pokud jde o právo upravující právní důsledky úpadkového řízení, obecným pravidlem je, že se použije právo státu, ve kterém toto řízení probíhá, pokud zákon nestanoví pro daný případ jinak. Zákon o finančních operacích, úpadkovém řízení a povinném zrušení společnosti obsahuje pravidla o rozhodném právu týkající se smluv o využívání nabytých nemovitostí vzhledem k tomu, že se použije právo státu, ve kterém se daná nemovitost nachází. V případě práva upravujícího používání platebních systémů a finančních trhů (právo státu uplatněné na tyto platební systémy/finanční trhy) a v případě práva, které se použije na smlouvy o kompenzacích a smlouvy o zpětném odkupu a práva upravujícího pracovní smlouvy, se použijí zvláštní pravidla týkající se právního řádu upravujícího práva evidovaná v rejstříku (právo státu, který je oprávněn takový rejstřík spravovat).

Poslední aktualizace: 17/04/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Které právo se použije? - Švédsko

1 Zdroje platných norem

1.1 Vnitrostátní normy

Mezinárodní právo soukromé je nyní velkou měrou upraveno právními předpisy EU. Švédská vnitrostátní pravidla pro tuto oblast jsou stanovena právními předpisy a judikaturou. Právní předpisy zejména provádějí mezinárodní úmluvy, jichž je Švédsko smluvní stranou. Hlavní právní předpisy v této oblasti jsou tyto:

Manželství a děti

- § 4 a § 6 kapitoly 3 zákona (1904:26, s. 1) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství a poručnictví (*Iagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap*) (dále jen „IÄL“),
- § 9, § 12 a § 13 nařízení (1931:429) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství, osvojení a poručnictví (*förordningen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap*) (dále jen „NÄF“),
- § 3 zákona (2018:1289) o osvojení v mezinárodních situacích (*Iagen om adoption i internationella situationer*),
- § 2, § 3, § 3a, § 5, § 5a, § 6 a § 6a zákona (1985:367) o mezinárodních otázkách určení otcovství (*Iagen om internationella faderskapsfrågor*) (dále jen „IFL“),
- nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství,
- nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství,
- zákon (2019:234) o majetkových vztazích manželů nebo osob žijících ve společné domácnosti v mezinárodních situacích (*Iagen om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer*),
- § 1 zákona (2012:318) o Haagské úmluvě z roku 1996 (*Iagen om 1996 års Haagkonvention*) a články 15–22 Úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí uzavřené v Haagu dne 19. října 1996 (dále jen „Haagská úmluva z roku 1996“),
- článek 15 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (dále jen „nařízení o vyživovací povinnosti“) a Haagský protokol z roku 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti.

Dědictví

- články 20–38 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

Smlouvy a nákupy

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen „nařízení Řím I“),
- § 79–§ 87 zákona o směnkách (*växellagen*) (1932:130),
- § 58–§ 65 zákona o šecích (*checklagen*) (1932:131),
- zákon (1964:528) o právu použitelném na prodej zboží (*Iagen om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker*) (dále jen „IKL“),
- § 25a, § 31a a § 42a zákona (1976:580) o spolurozhodování na pracovišti (*Iagen om medbestämmande i arbetslivet*) (dále jen „MBL“),

- zákon (1993:645) o právu rozhodném pro některé pojistné smlouvy (*lagen om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal*),
- § 4 kapitoly 13 a § 2 kapitoly 14 námořního zákoníku (*sjölagen*) (1994:1009),
- § 14 zákona o spotřebitelských smlouvách (1994:1512) (*lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden*),
- § 4 kapitoly 1 zákona (2011:914) o ochraně spotřebitelů ve smlouvách týkajících se dočasného užívání ubytovacího zařízení nebo dlouhodobých rekreačních produktů (*lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt*),
- § 14 kapitoly 3 zákona (2005:59) o smlouvách uzavřených na dálku a o prodeji na dálku (*lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler*),
- § 48 zákona o prodeji spotřebitelům (*konsumentköplagen*) (1990:932).

Náhrada škody

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (dále jen „nařízení Řím II“),
- § 8, § 14 a § 38 zákona o škodách způsobených v důsledku silničního provozu (*trafikskadelagen*) (1975:1410),
- § 1 zákona (1972:114) o Úmluvě ze dne 9. února 1972 mezi Švédskem a Norskem o pasení sobů (*lagen med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning*),
- § 1 zákona (1974:268) o Úmluvě o ochraně životního prostředí ze dne 19. února 1974 mezi Dánskem, Finskem, Norskem a Švédskem (*lagen med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige*).

Insolvenční právo

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (dále jen „nařízení o insolvenci z roku 2015“),
- § 1, § 3 a § 5–§ 8 zákona (1934:67), kterým se stanoví pravidla úpadku zahrnujícího majetek v Dánsku, Finsku, na Islandu nebo v Norsku (*lag med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge*),
- § 1, §4–§ 9 a § 13 zákona (1934:68) o účincích úpadku, k němuž došlo v Dánsku, Finsku, na Islandu nebo v Norsku (*lag om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge*),
- § 1, § 3–§ 8 a § 12 zákona (1981:6) o úpadku zahrnujícím majetek v jiné severské zemi (*lag om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land*),
- § 1, § 4–§ 9, § 13 a § 14 zákona (1981:7) o účincích úpadku, k němuž došlo v jiné severské zemi (*lag om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land*).

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Švédsko je smluvní stranou níže uvedených mnohostranných mezinárodních úmluv, jež stanoví pravidla určení rozhodného práva. Jelikož Švédsko zaujímá k mezinárodním smlouvám „dualistický“ přístup, byly tyto mnohostranné úmluvy rovněž provedeny ve švédských vnitrostátních právních předpisech. Viz výše.

Společnost národů

- úmluva z roku 1930 o ustanoveních v oblasti mezinárodního práva směnečného,
- úmluva z roku 1931 o ustanoveních v oblasti mezinárodního práva šekového.

Haagská konference mezinárodního práva soukromého

- úmluva z roku 1955 o právu použitelném na mezinárodní prodej zboží,
- úmluva z roku 1961 o právu použitelném na formu závětí,
- úmluva z roku 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí,
- Haagský protokol z roku 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti.

Evropská unie

- úmluva z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (u smluv uzavřených po 17. prosinci 2009 nahrazuje tuto úmluvu nařízení Řím I).

Severské úmluvy

- úmluva z roku 1931 mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem, kterou se stanoví pravidla mezinárodního práva soukromého týkající se manželství, osvojení a poručnictví (naposledy pozměněná pozměňující úmluvou z roku 2006),
- úmluva z roku 1933 mezi Švédskem, Dánskem, Finskem, Islandem a Norskem o úpadku (dále jen „severská úmluva o úpadku“),
- úmluva z roku 1934 mezi Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem o dědění, závětích a správě pozůstalosti (naposledy pozměněná pozměňující úmluvou z roku 2012),
- úmluva z roku 1974 o ochraně životního prostředí mezi Dánskem, Finskem, Norskem a Švédskem.

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

- Úmluva z roku 1972 mezi Švédskem a Norskem o pasení sobů (*1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning*).

2 Uplatňování kolizních norem

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

Má-li spor mezinárodní prvky, měl by se soud zabývat otázkou rozhodného práva z vlastního podnětu. Řada pravidel švédského mezinárodního práva soukromého stanoví, že je nutno dodržet volbu práva, kterou učinily smluvní strany s ohledem na záležitosti upravené smlouvou. Lze-li spor vyřešit mimosoudně, je rovněž možné, aby se strany dohodly na rozhodném právu při předložení sporu soudu. Pokud se daná věc týká právního vztahu, u něhož je podle švédských vnitrostátních předpisů přípustné smířčí řízení, měl by soud schválit jednomyslné prohlášení o podřízení se švédskému právu, pokud existuje vztah ke Švédsku (viz archiv nových právních předpisů (NJA) 2017 s. 168).

2.2 Zpětný odkaz

Švédské mezinárodní právo soukromé obecně nepřipouští zásadu zpětného a dalšího odkazu. Existuje však výjimka v § 79 odst. 2 zákona o směnkách a § 58 odst. 2 zákona o šecích, co se týká způsobilosti cizích státních příslušníků uzavírat transakce týkající se smenek nebo šeků. Důvodem je to, že tato ustanovení vycházejí z mezinárodních úmluv. Další výjimka je stanovena v § 9 odst. 2 zákona (1981:7) o účincích úpadku, k němuž došlo v jiné severské zemi. A konečně co se týká formální platnosti manželství, je zpětný a další odkaz uznán v § 1 odst. 7 kapitoly 1 zákona (1904:26 s. 1) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství a poručnictví.

2.3 Změna kolizního kritéria

Neexistují obecná pravidla týkající se změny kolizního kritéria. Například nařízení Evropské unie o majetkových poměrech manželů a registrovaných partnerů se zakládají na zásadě možné změny. To znamená, že rozhodné právo stanovené pro kolizní kritérium, jež existovalo v době uzavření manželství nebo registrovaného partnerství, se změní pouze výjimečně a na žádost, a to za určitých podmínek stanovených v příslušném nařízení Evropské unie. V severských zemích se na majetkové poměry v manželství naopak vztahuje zásada možné změny. To znamená, že pokud manželé neuzavřeli dohodu o volbě rozhodného práva a pokud si následně zřídí trvalý pobyt v jiné severské zemi a pobývají zde nejméně po dobu dvou let, použije se místo toho právo této země. Pokud však měli oba manželé v této zemi trvalý pobyt dříve během manželství nebo pokud jsou státními příslušníky této země, použije se právo této země od okamžiku, kdy si zde zřídili trvalý pobyt. Podobná zásada se vztahuje na nesezdané soužití. (Viz § 9 kapitoly 3 a § 6 kapitoly 5 zákona [2019: 234] o majetkových vztazích manželů nebo osob žijících ve společné domácnosti v mezinárodních situacích.)

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Za obecnou zásadu švédského mezinárodního práva soukromého se považuje to, že by se ustanovení cizího práva nemělo použít, je-li zjevně neslučitelné se základními zásadami švédského právního systému. Ustanovení za tímto účelem jsou obsažena v řadě právních předpisů mezinárodního práva soukromého, z toho však nelze odvodit, že omezení s ohledem na veřejný pořádek vyžaduje základ v právních předpisech. Existuje několik málo rozsudků, v nichž bylo shledáno, že cizí právo nelze uplatnit z důvodu veřejného pořádku.

O tom, která pravidla švédského práva jsou imperativní, obvykle rozhodují soudci.

2.5 Zjištění cizího práva

Pokud soud zjistí, že je rozhodné cizí právo, není však obeznámen s jeho hmotněprávními ustanoveními, má na výběr dvě možnosti. Může prošetřit záležitost sám, nebo může požádat účastníka řízení, aby poskytl potřebné informace. Zvolená možnost závisí na účelnosti. Jestliže soud prošetřuje záležitost sám, může si vyžádat pomoc ministerstva spravedlnosti. Soud by měl hrát obecně aktivnější úlohu ve sporech, které nelze vyřešit mimosoudně, zatímco ve sporech, jež lze urovnat mimosoudně, může pověřit šetřením z velké části samotné účastníky řízení.

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Švédsko je smluvní stranou Římské úmluvy z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. V některých oblastech platí zvláštní pravidla týkající se volby práva. U smluv uzavřených po 17. prosinci 2009 nahrazuje tuto úmluvu nařízení Řím I.

Smlouvy o **prodeji zboží** jsou upraveny zákonem (1964:528) o právu použitelném na prodej zboží, který ve švédském právním řádu provádí Haagskou úmluvu z roku 1955 o právu použitelném na mezinárodní prodej zboží. Tento zákon má přednost před pravidly obsaženými v nařízení Řím I. Nevztahuje se však na spotřebitelské smlouvy. § 3 zákona umožňuje, aby kupující a prodávající určili rozhodné právo dohodou. V § 4 se uvádí, že pokud si strany nevolí rozhodné právo, je právem, které se použije, právo země, v němž má bydliště prodávající. Výjimky z tohoto pravidla existují v případě, že prodávající přijal objednávku v zemi bydliště kupujícího, a u nákupů na burze nebo v aukci.

Další výjimka z pravidel nařízení Řím I se týká některých **spotřebitelských smluv**. V § 48 zákona o prodeji spotřebitelům (1990:932), § 14 zákona o spotřebitelských smlouvách (1994:1512), § 4 kapitoly 1 zákona (2011:914) o ochraně spotřebitelů ve smlouvách týkajících se dočasného užívání ubytovacího zařízení nebo dlouhodobých rekreačních produktů a § 14 kapitoly 3 zákona (2005:59) o smlouvách uzavřených na dálku a o prodeji na dálku existují zvláštní pravidla zaměřená na ochranu spotřebitele s ohledem na ustanovení o volbě práva. Podle těchto ustanovení se za určitých podmínek musí použít právo země EHP, jestliže poskytuje spotřebiteli lepší ochranu.

Zvláštní pravidla pro **směnky a šeky** jsou obsažena v § 79–§ 87 zákona o směnkách (1932:130) a § 58–§ 65 zákona o šecích (1932:131). Ta jsou založena na Ženevské úmluvě z roku 1930 o ustanoveních v oblasti mezinárodního práva směnečného a Ženevské úmluvě z roku 1931 o ustanoveních v oblasti mezinárodního práva šekového.

Některé smlouvy týkající se **pojištění odpovědnosti za škody** jsou upraveny zákonem (1993:645) o právu použitelném na některé pojistné smlouvy.

3.2 Mimosmluvní závazky

Otázka práva použitelného na mimosmluvní závazky je upravena nařízením Řím II.

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Ve švédském mezinárodním právu soukromém je tradičně rozhodujícím hraničním určovatelem pro určení osobního stavu státní příslušnost. Nyní existuje mnoho případů, v nichž státní příslušnost musela ustoupit trvalému bydlišti jako hlavnímu hraničnímu určovateli, takže je sporné, zda dosud můžeme hovořit o jediném hlavním hraničním určovateli pro osobní stav. Ve švédském mezinárodním právu soukromém se „osobním stavem“ rozumí způsobilost k právům a právním úkonům a jméno dotyčné osoby.

Podle § 1 kapitoly 1 zákona (1904:26 s. 1) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství a poručnictví je v zásadě nutno stanovit **způsobilost uzavřít manželství** u švédského orgánu v souladu se švédským právem, je-li jedna ze stran švédským státním příslušníkem nebo má-li trvalé bydliště ve Švédsku. Obdobná pravidla platí v rámci severských zemí podle § 1 nařízení (1931:429) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství, osvojení a poručnictví.

Zvláštní pravidla týkající se **poručnictví a opatrovnictví** jsou obsažena v kapitolách 4 a 5 zákona (1904:26 s. 1) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství a poručnictví a v § 14–§ 21 a nařízení (1931:429) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství, osvojení a poručnictví.

Otázka práva použitelného na **způsobilost uzavřít smlouvy** je upravena částečně v článku 13 nařízení Řím I. Způsobilost uzavřít transakce zahrnující směnky nebo šeky je upravena zvláštními pravidly v § 79 zákona o směnkách a v § 58 zákona o šecích.

V § 3 kapitole 11 občanského soudního řádu (*rättegångsbalken*) je uvedeno zvláštní pravidlo týkající se **aktivní a pasivní procesní způsobilosti**, v němž se uvádí, že cizinec, který nemá ve své vlastní zemi procesní způsobilost, může řízení vést ve Švédsku, je-li k tomu způsobilý podle švédského práva.

Švédské mezinárodní právo soukromé považuje **otázky jména** za otázky, které patří do práva týkajícího osobního stavu. To například znamená, že se přijetí jména druhého manžela jedním z manželů nepovažuje za záležitost s právními účinky manželství v osobní sféře. Podle § 31 zákona (2016:1013) o osobních jménech (*lagen om personnamn*) se zákon nevztahuje na švédské státní příslušníky, kteří mají trvalé bydliště v Dánsku, Norsku nebo Finsku. *A contrario* lze odvodit, že se vztahuje na švédské státní příslušníky jinde. Podle § 32 zákona se může vztahovat rovněž na cizí státní příslušníky, kteří mají trvalé bydliště ve Švédsku.

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

Švédské hmotné právo nerozlišuje mezi **děti manželského a nemanželského původu** a švédské mezinárodní právo soukromé neobsahuje zvláštní kolizní normy, pokud jde o určení, zda má být dítě považováno za narozené v manželství nebo za nemanželské, či zda může být nemanželské dítě legitimizováno.

Co se týká práva rozhodného pro určení **otcovství**, existují různá pravidla pro domněnky otcovství a pro určení otcovství soudem. Domněnka otcovství je upravena v § 2 zákona (1985:367) o mezinárodních otázkách určení otcovství. Podle tohoto ustanovení je muž, který je či byl ženatý s matkou dítěte, považován za otce dítěte, je-li to důsledkem práva státu, v němž dítě získalo trvalé bydliště narozením, nebo pokud toto právo nepokládá nikoho za otce, je-li to důsledkem práva státu, jehož státním příslušníkem se dítě stalo při narození. Pokud však bylo místo trvalého bydliště dítěte při narození ve Švédsku, bude o této otázce rozhodnuto vždy podle švédského práva. Musí-li otcovství určit soud, použije obvykle právo země, v níž mělo dítě trvalé bydliště v době vydání rozsudku soudem prvního stupně.

Podle § 3 zákona (2018:1289) o **osvojení** v mezinárodních situacích musí švédský soud, který zkoumá návrh na osvojení, použít švédské právo.

Zahraniční rozhodnutí o osvojení, které je platné ve Švédsku, má stejný právní účinek jako švédské rozhodnutí o osvojení.

Otázka rozhodného práva upravujícího **výživné na děti** se řídí Haagským protokolem z roku 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti. Obecným pravidlem je, že vyživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má dítě trvalé bydliště. V případě, že není možné, aby dítě získalo výživné od strany, která je povinna je poskytnout na základě tohoto práva, použije se právo země, v níž se nachází soud. V případě, že není možné, aby dítě získalo výživné od strany, která je povinna je poskytnout na základě kteréhokoli z těchto právních řádů a obě strany jsou občany stejného státu, použije se právo tohoto státu.

3.5 Manželství, nesezdané soužití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

Co se týká **způsobilosti uzavřít manželství**, viz bod 3.3. Obecným pravidlem je, že manželství se považuje za **formálně platné**, je-li platné v zemi, v níž bylo uzavřeno; viz § 7 kapitola 1 zákona (1904:26 s. 1) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství a poručníctví.

Právní účinky manželství lze rozdělit do dvou hlavních kategorií: účinky v osobní sféře a účinky týkající se majetku manželů (viz bod 3.6). Hlavním právním účinkem manželství v osobní sféře je to, že manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost. Ve švédském mezinárodním právu soukromém se otázky týkající se práva manželů dědit, přijet jména druhého manžela nebo jejich vyživovací povinnosti k dětem druhého manžela nepovažují za právní účinky manželství a použitelné právo je stanoveno kolizními normami, která upravují dědictví, osobní jména atd.

Problematiku práva použitelného pro **placení výživného manželovi** upravuje Haagský protokol z roku 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti. Obecným pravidlem je, že vyživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má trvalé bydliště strana, která má vyživovací povinnost. Pokud některý z manželů nesouhlasí s použitím tohoto práva a právo jiného státu je v užším vztahu k tomuto manželství (zejména právo státu, kde manželé naposledy měli společné trvalé bydliště), použije se právo tohoto jiného státu.

Co se týká **rozvodu**, § 4 odst. 1 kapitoly 3 zákona (1904:26 s. 1) o některých mezinárodněprávních vztazích týkajících se manželství a poručníctví stanoví, že švédské soudy musí používat švédské právo. V § 4 odst. 2 stanoví výjimku v případě, že oba manželé jsou cizími státními příslušníky a žádný z nich neměl ve Švédsku trvalé bydliště po dobu nejméně jednoho roku.

Švédské hmotné právo nezahrnuje právní instituty **rozlučky** nebo **prohlášení manželství za neplatné**. Pravidla upravující rozdělení majetku po rozluce jsou stanovena v § 6 kapitoly 2 a § 13 kapitoly 3 zákona (2019:234) o majetkových vztazích manželů nebo osob žijících ve společné domácnosti v mezinárodních situacích.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Otázky týkající se práva rozhodného pro úpravu majetkových poměrů v manželství upravuje kapitola III nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství. Podobná pravidla pro registrované partnery jsou obsažena v kapitole III nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství. Hlava 2 zákona (2019:234) o majetkových vztazích manželů nebo osob žijících ve společné domácnosti v mezinárodních situacích obsahuje ustanovení, která doplňuje nařízením Evropské unie (viz mimo jiné § 4 a § 5 kapitoly 2).

Zvláštní ustanovení o právu rozhodném pro úpravu majetkových poměrů v manželství v severských zemích jsou obsažena v kapitole 3 zákona (2019:234) o majetkových vztazích manželů nebo osob žijících ve společné domácnosti v mezinárodních situacích (viz mimo jiné § 8–§ 11 kapitoly 3).

3.7 Závěti a dědictví

Otázku volby práva s ohledem na závěti a dědění upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. Kolizní normy v tomto nařízení se použijí bez ohledu na to, zda existuje mezinárodní vztah s některým členským státem nebo s jakýmkoli jiným státem.

Zvláštní ustanovení upravující formální platnost závětí jsou však obsažena v § 3 kapitole 2 zákona (2015: 417) o dědictví v mezinárodních situacích (*lagen om arv i internationella situationer*), který ve švédském právním řádu provádí Haagskou úmluvu z roku 1961 o právu použitelném na formu závětí. Závěť je nutno považovat za platnou, pokud je její forma v souladu s požadavky podle práva místa, kde ji zůstavitel pořídil, případně podle práva místa trvalého bydliště zůstavitele, nebo země, jejímž státním příslušníkem zůstavitel byl buď v době, kdy byla závěť pořizena, nebo v okamžiku smrti. Pořízení týkající se nemovitého majetku se rovněž musí považovat z hlediska formy za platné, pokud splňuje požadavky na formu podle práva místa, kde se nemovitost nachází. Stejná pravidla platí pro zrušení závětí. Zrušení se musí považovat za platné v případě, že splňuje požadavky na formu zrušení podle kteréhokoli právního řádu, podle něhož je závěť formálně platná.

3.8 Věcná práva

V oblasti majetkového práva existují kodifikované kolizní normy pouze u některých případů týkajících se lodí a letadel, finančních nástrojů a protiprávně přemístěných kulturních statků a pro určité situace upravené severskou úmluvou o úpadku a nařízením o insolvenční.

Účinky například pořízení nebo zastavení movitého či nemovitého majetku ve věcném právu je nutno určit v souladu s právem země, v níž se majetek nachází v době pořízení nebo zastavení. Toto právo určí povahu případných vlastnických práv, jak vlastnická práva vznikají a zanikají a jaké formální požadavky mohou existovat a jaká práva vlastnické právo přiznává s ohledem na třetí strany.

Co se týká zahraničních zajišťovacích práv, v judikatuře je stanoveno, že pokud v okamžiku vzniku zajišťovacího práva prodávající věděl, že majetek má být odvezen do Švédska (a zajišťovací právo není ve Švédsku platné), musí prodávající místo toho získat zajištění, které splňuje požadavky švédského práva. Zahraniční zajišťovací právo by mimoto nemělo nabýt právního účinku, pokud od přemístění majetku do Švédska uplynula určitá doba. V těchto případech měl věřitel čas buď získat nové zajištění, nebo vymoci pohledávku.

3.9 Insolvence

Nařízením o insolvenční z roku 2015 stanoví pravidla upravující rozhodné právo ve vztahu k ostatním členským státům Evropské unie (vyjma Dánska).

Co se týká severských zemí, na něž se nevztahuje nařízení o insolvenční z roku 2015, existují zvláštní ustanovení týkající se rozhodného práva, která jsou založena na Severské úmluvě o úpadku z roku 1933 a která jsou provedena ve švédském právním řádu právními předpisy přijatými v roce 1981 (ve vztahu k Islandu se však použijí ustanovení dřívějších právních předpisů z roku 1934). Obecným pravidlem Severské úmluvy o úpadku je, že insolvenční řízení ve smluvním státě (země, v níž probíhá insolvenční řízení) musí zahrnovat také majetek náležející dlužníkovi, který se nachází v jiném smluvním státě. Na záležitosti týkající se tohoto majetku se musí obvykle použít právo země, v níž insolvenční řízení probíhá, jako je právo dlužníka kontrolovat svůj majetek a to, co má být zahrnuto v majetkové podstatě.

Většina švédských předpisů o mezinárodní insolvenční není stanovena v právních předpisech, vyjma výše zmíněných pravidel. Základním předpokladem je, že se použije právo země, v níž se insolvenční řízení koná (*lex fori concursus*). To mimo jiné znamená, že s ohledem na švédské insolvenční řízení se použije švédské právo na samotné řízení i na jakékoli jiné záležitosti týkající se insolvenčního práva.

Poslední aktualizace: 29/03/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.